

Evaluatie
Passend Onderwijs

Bijlagen

Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp 2018

*Michiel van der Grinten, Miriam Walraven,
Debbie Kooij, Marjolein Bomhof (Oberon)
Ed Smeets (KBA Nijmegen),
Guske Ledoux (Kohnstamm Instituut)*

Met medewerking van Sietske Waslander (Tilburg University)

Bijlagen

Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp 2018

Michiel van der Grinten, Miriam Walraven, Debbie Kooij, Marjolein Bomhof (Oberon), Ed Smeets (KBA Nijmegen), Guuske Ledoux (Kohnstamm Instituut)

Grinten, M. van der, Walraven, M., Kooij, D., Bomhof, M., Smeets, E. & Ledoux, G.
Bijlagen Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp 2018
Utrecht/Nijmegen/Amsterdam: Oberon/KBA Nijmegen/Kohnstamm Instituut.

Dit is publicatie nr. 48 in de reeks Evaluatie Passend Onderwijs.

ISBN: 978-90-77737-97-2

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No parts of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means without prior written permission of the author and the publisher holding the copyrights of the published articles.

Uitgave en verspreiding:

Oberon

Slachtstraat 12, Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

Tel. 030-2306090

www.oberon.eu

© Copyright Oberon, 2018

Deze publicatie maakt deel uit van het door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek gefinancierde onderzoeksprogramma Evaluatie Passend Onderwijs (2014-2020).

NRO-projectnummer: 405-15-750

<u>Inleiding</u>	<u>1</u>
<u>Bijlage 1 Onderzoeksopzet</u>	<u>2</u>
<u>Bijlage 2 Analyse kader</u>	<u>8</u>
<u>Bijlage 3 Schalen</u>	<u>24</u>
<u>Bijlage 4 Uitkomsten hypothesen</u>	<u>27</u>
<u>Bijlage 5 Tabellenboek samenwerkingsverbanden</u>	<u>43</u>
<u>Bijlage 6 Tabellenboek gemeenten</u>	<u>64</u>
<u>Bijlage 7 Toelichting uitkomsten vragenlijsten</u>	<u>89</u>

Inleiding

De Ministeries van OCW en VWS hebben in samenspraak met de VNG een landelijk onderzoek geïnitieerd naar de wijze waarop gemeenten en samenwerkingsverbanden de aansluiting tussen jeugdhulp en passend onderwijs vormgeven en ervaren. Het onderzoek is uitgevoerd door het consortium Evaluatie Passend Onderwijs met financiering van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO). Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie ingericht met vertegenwoordigers van de beide ministeries en de VNG. De uitkomsten van het onderzoek zijn in een separaat eindrapport gepresenteerd en geven een landelijk representatief beeld van de stand van zaken anno 2018.

Deze bijlagen behoren bij het eindrapport Landelijke inventarisatie aansluiting onderwijs en jeugdhulp 2018 (ISBN: 978-90-77737-96-5). Achtereenvolgens treft u hierin aan:

- De onderzoeksopzet en respons;
- Het analysekader;
- Verantwoording van de schalen;
- De uitkomsten van de hypothesen;
- Een tabellenboek met de uitkomsten van de vragenlijst samenwerkingsverbanden;
- Een tabellenboek met de uitkomsten van de vragenlijst gemeenten;
- Een toelichting op de tabellenboeken met figuren en tekst.

Bijlage 1 Onderzoeksopzet

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden zijn de volgende onderzoeksactiviteiten uitgevoerd.

Vorbereiding

In de voorbereiding hebben we het perspectief van de samenwerkingsverbanden en gemeenten in kaart gebracht door middel van enkele verkennende gesprekken met goed ingevoerde deskundigen op het gebied van onderwijs en jeugdhulp en de aansluiting tussen beide sectoren. We hebben de context van het onderzoek verder aangescherpt en beschikbare expertise, kennis en documentatie over de aansluiting geïnventariseerd.

Consultatie begeleidingscommissie en experts

Bij de start van het onderzoek hebben we een begeleidingscommissie samengesteld. Hierin zitten vertegenwoordigers van het ministerie OCW, het ministerie VWS en de VNG. Daarnaast hebben we in de voorbereiding geïnventariseerd welke experts we bij het onderzoek konden raadplegen en hebben we naast de begeleidingscommissie een expertgroep samengesteld. Hierin zitten een aantal professoren/hoogleraren/lectoren onderwijspsychologie/gezondheidszorg/jeugdhulp, directeuren/beleidsmedewerkers van samenwerkingsverbanden, een aantal wethouders/beleidsmedewerkers jeugd/onderwijs van gemeenten en een aantal deskundige zorgaanbieders. Aan de begeleidingscommissie en de expertgroep hebben we zowel het concept analysekader als de concept vragenlijsten voorgelegd. Naar aanleiding van hun reacties hebben we beide aangepast.

Deskresearch

In de deskresearch hebben we voorgebouwd op recent onderzoek en recente publicaties over de relatie tussen onderwijs en gemeentelijk jeugdbeleid. We hebben de beschikbare documentatie geanalyseerd onder meer op werkzame factoren in de samenwerking, mogelijke knelpunten en oplossingsrichtingen die voor het onderzoek van belang zijn.

Instrumentontwikkeling

Met de uitkomsten van de verkennende gesprekken en de deskresearch hebben we een analysekader opgesteld (zie bijlage 2). Het analysekader vormt de basis voor het onderzoeksinstrumentarium. In het kader wordt ingegaan op de focus en afbakening van het onderzoek, het analysemodel en de uitwerking daarvan.

Het onderzoeksinstrumentarium bestaat uit twee online vragenlijsten. Eén voor de directeuren samenwerkingsverbanden en één voor de beleidsmedewerkers jeugd van de gemeente¹. De vragenlijsten bestonden uit veelal gesloten vragen en stellingen, maar ook enkele open vragen. Ze waren grotendeels identiek. Alleen de vraagstelling hebben we

¹ De directeuren samenwerkingsverbanden en beleidsmedewerkers jeugd hebben we gevraagd de vragenlijst eventueel door te sturen naar een collega wanneer deze meer zicht heeft op de aansluiting onderwijs en jeugdhulp

aangepast op de respondentengroepen. In bijlagen 3c en 3d hebben we de vragenlijsten, inclusief de antwoorden weergegeven.

Startpunt voor de vragenlijsten was het analysekader (zie bijlage 2). Op basis van dit kader hebben we de volgende onderwerpen voor de vragenlijsten gelecteerd:

- de aansluiting in de praktijk;
- modellen van samenwerking;
- werkzame factoren;
- borging in beleid en bestuur;
- de meerwaarde van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp;
- knelpunten;
- vervolgstappen;
- goede voorbeelden.

Opbouw van de respondentenbestanden

Voor de vragenlijst samenwerkingsverbanden hebben we een bestand gemaakt met de directeuren van alle 151 samenwerkingsverbanden po en vo. De contactgegevens van de directeuren hebben we verzameld via de website www.passendonderwijs.nl² en de websites van de samenwerkingsverbanden zelf.

Voor de vragenlijst gemeente hebben we een bestand gemaakt met beleidsmedewerkers jeugd/onderwijs/sociaal domein van alle 380 gemeenten. De contactgegevens van de beleidsmedewerkers hebben we verzameld door telefonisch contact met alle gemeenten op te nemen en te vragen naar de naam van de beleidsmedewerker die binnen de gemeente het beste zicht heeft op de aansluiting onderwijs en jeugdhulp. Voor de gemeenten die telefonisch geen contactgegevens wilden verstrekken geldt dat we vervolgens via internet geprobeerd hebben de naam van de desbetreffende beleidsmedewerker te achterhalen. Uiteindelijk bleven er een aantal gemeenten over waar we, zowel telefonisch als via het internet, geen contactgegevens van konden achterhalen en in deze gemeenten hebben we de vragenlijst verstuurd naar een algemeen adres ter attentie van de beleidsmedewerker jeugd.

Gegevensverzameling

De vragenlijst samenwerkingsverbanden is uiteindelijk door 105 samenwerkingsverbanden (70%) ingevuld. De vragenlijst gemeenten is door 217 gemeenten (57%) ingevuld. Hieronder gaan we nader op de respons in.

Benadering van respondenten

Alle 151 samenwerkingsverbanden po en vo en alle 380 gemeenten hebben een uitnodiging gekregen om de vragenlijst digitaal in te vullen. Alle samenwerkingsverbanden en gemeenten die na twee weken de vragenlijst nog niet

² Deze website is ondertussen opgeheven. Voor informatie over passend onderwijs verwijzen we nu naar de website www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs

ingevuld retour hadden gestuurd hebben een schriftelijke reminder ontvangen. Een week na deze schriftelijke reminder zijn alle samenwerkingsverbanden en gemeenten die nog niet gereageerd hadden telefonisch benaderd en nogmaals een week later zijn de toen nog ontbrekende samenwerkingsverbanden en gemeenten voor de tweede keer benaderd met een schriftelijke reminder. Daarnaast zijn de vragenlijsten via nieuwsbrieven, websites en persoonlijke contacten onder de aandacht van samenwerkingsverbanden en gemeenten gebracht.

Tijdens de telefonische reminder is de samenwerkingsverbanden en gemeenten verzocht om de vragenlijst alsnog in te vullen. De meeste van hen gaven aan dit alsnog te gaan doen. Een aantal (19 samenwerkingsverbanden en 12 gemeenten) gaf aan dit niet te gaan doen. Van de 19 samenwerkingsverbanden gaven 15 aan geen tijd of een enkele keer geen interesse te hebben voor de vragenlijst. Drie samenwerkingsverbanden hebben alsnog telefonisch op een aantal kernvragen antwoord gegeven. Als laatste gaf 1 samenwerkingsverband aan het niet te hebben ingevuld omdat er te weinig ruimte in de vragenlijst werd ervaren voor de verschillende gemeenten. Van de 12 gemeenten gaven 9 aan het niet ingevuld te hebben vanwege tijdkort. Eén gemeente gaf aan dat een andere gemeente verantwoordelijk is op dit vlak, 1 gemeente gaf aan de informatie te vertrouwelijk te vinden en 1 gemeente vond het te veel vragen. Van de 12 gemeenten hebben 7 gemeenten alsnog een paar kernvragen telefonisch beantwoord.

Respons

Van de 151 samenwerkingsverbanden po en vo hebben 105 samenwerkingsverbanden de vragenlijst ingevuld (70%). Alle 105 hebben de vragenlijst volledig ingevuld.³

Van de 380 gemeenten hebben 200 gemeenten de vragenlijst ingevuld (53%). Daarnaast is er door nog eens 17 gemeenten aangegeven dat de vragenlijst van een andere gemeente ook voor hen geldt. Het gaat hierbij om onder andere gemeenten die binnenkort gaan fuseren of om gemeenten die een gezamenlijke beleidsmedewerker hebben. Bij elkaar hebben we hiermee zicht op 217 gemeenten (57%) waarvan 188 gemeenten de vragenlijst volledig hebben ingevuld.⁴

De samenwerkingsverbanden en gemeenten waar we met de vragenlijst zicht op hebben gekregen zijn landelijk representatief op achtergrondkenmerken zoals regio en grootte. Hieronder geven we de kenmerken van beide responsgroepen en de kenmerken van de bijbehorende populatie weer.

³ Dit is exclusief de samenwerkingsverbanden die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

⁴ Dit is exclusief de gemeenten die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

Figuur B.1.1 De regio van de samenwerkingsverbanden⁵

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
Noord	38	36%	50	33%
Midden	43	41%	63	42%
Zuid	23	22%	36	24%

Figuur B.1.2 Het aantal gemeenten in de samenwerkingsverbanden

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
Klein aantal gemeenten (minder dan 4)	26	25%	45	30%
Gemiddeld aantal gemeenten (4 of 5)	37	35%	47	31%
Groot aantal gemeenten (6 of meer)	41	39%	57	38%

Figuur B.1.3 De verevening van de samenwerkingsverbanden

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
Negatieve verevening (toekomstig budget is 89% of minder van oorspronkelijke budget)	36	34%	50	33%
Neutrale of lichte verevening (het toekomstig budget is 89% tot 115% van oorspronkelijke budget)	37	35%	50	33%
Positieve verevening (toekomstig budget is 115% of meer van oorspronkelijke budget)	32	30%	51	34%

Figuur B.1.4 Type samenwerkingsverband

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
Primair onderwijs	52	50%	76	50%
Voortgezet onderwijs	53	50%	75	50%

Figuur B.1.5 De regio van de gemeenten

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
Noord	76	35%	132	35%
Midden	77	35%	121	32%
Zuid	64	29%	127	33%

Figuur B.1.6 Het aantal inwoners van de gemeenten

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
Minder dan 15.000 inwoners	65	30%	109	295

⁵ Dit is exclusief de twee landelijke samenwerkingsverbanden

25 tot 50.000 inwoners	104	48%	191	50%
50 tot 100.000 inwoners	26	12%	49	13%
Meer dan 100.000 inwoners	22	10%	31	8%

Figuur B.1.7 Type gemeenten

	Respons		Populatie	
	N	%	N	%
G4	4	2%	4	1%
G40	25	12%	40	11%
Overige gemeenten	188	87%	336	88%

Analyse

De uitkomsten van de vragenlijsten hebben we met behulp van SPSS geanalyseerd. We hebben zowel beschrijvende als statistische analyses toegepast. Om verder te gaan dan beschrijvende statistiek hebben we in de vragenlijst ook gebruik gemaakt van stellingen. Door binnen de afzonderlijke thema's correlaties, factor- en betrouwbaarheidsanalyses uit te voeren, hebben we bepaald of de gezamenlijke stellingen als schaal kunnen worden opgevat. In die gevallen presenteren we de schaalscores, waarbij we de uitkomsten van de onderliggende stellingen weergeven in bijlage 3a. Bij het onderzoek hebben we verder een aantal hypothesen geformuleerd. Om deze te toetsen hebben we statistische analyses uitgevoerd. Daarbij hebben we de chi square (bij variabelen die uiteenvallen in categorieën) en de pearson correlation, t-test en ANOVA (bij cijfermatige variabelen) gebruikt.

Opstellen conceptrapportage

De uitkomsten van de analyses en de voorlopige conclusies hebben we beschreven in een beknopte conceptrapportage.

Toetsing van bevindingen bij de begeleidingscommissie

De conceptrapportage hebben we voorgelegd aan en besproken met de begeleidingscommissie.

Reflectie bij experts

We hebben de conceptrapportage ook voorgelegd aan de expertgroep. Samen met hen hebben we gereflecteerd op de eerste bevindingen.

Feedback verwerken

De opmerkingen van de begeleidingscommissie en de expertgroep hebben we verwerkt en we hebben een aangepaste rapportage opgesteld.

Oplevering aangepaste rapportage

De aangepaste rapportage hebben we vervolgens voorgelegd aan de programmacommissie van de NRO. Zij hebben schriftelijk op de rapportage gereageerd. De opmerkingen hebben we verwerkt in het definitieve eindrapport.

Factsheet met infographics

In een factsheet hebben we de uitkomsten en conclusies samengevat aan de hand van een aantal infographics.

Kenniscommunicatie en -disseminatie

Het rapport dient als input voor de beleidsontwikkeling van de ministeries van OCW en VWS. Het rapport is verspreid via diverse websites⁶. De resultaten worden daarnaast actief gepresenteerd en bediscussieerd met OCW, VWS, VNG en de sectorraden PO en VO. De rapportage levert beleidsmakers in het land informatie op om hun eigen beleid aan te spiegelen en aan te scherpen. Daarnaast presenteren we het rapport op verschillende bestaande congressen en bijeenkomsten⁷.

⁶ Onder andere via www.evaluatiepassendonderwijs.nl

⁷ Onder andere op de Voor de Jeugddag op 5 november 2018

Bijlage 2 Analysekader

1. Inleiding

Dit analysekader vormt de basis voor het onderzoeksinstrumentarium. Dat instrumentarium bestaat uit online vragenlijsten voor leidinggevenden van samenwerkingsverbanden en een vragenlijst voor beleidsambtenaren Jeugd van gemeenten. In het analysekader gaan we achtereenvolgens in op de focus en afbakening van het onderzoek, het analysemodel en de uitwerking daarvan. Tot slot geven we een overzicht aan van geraadpleegde literatuur.

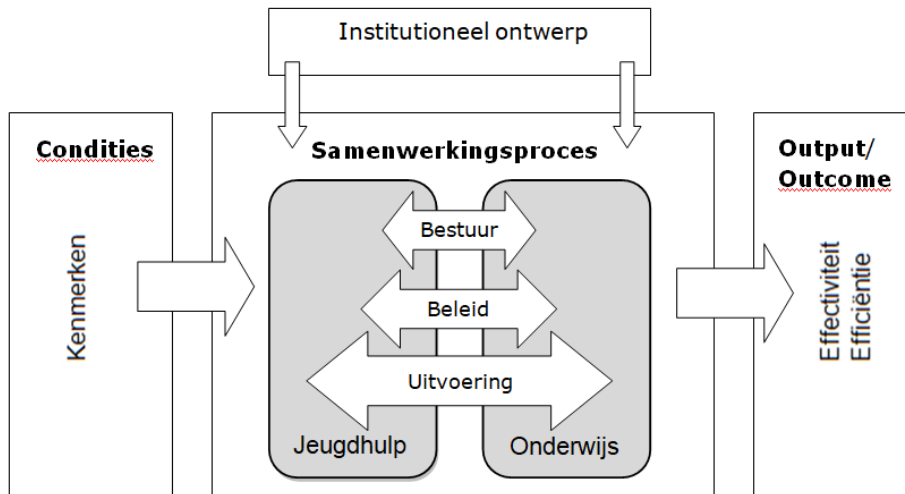
2. Focus en afbakening van het onderzoek

De focus in dit onderzoek ligt op transformatie, dat wil zeggen de wijze waarop de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp vorm krijgt in de nieuwe gedecentraliseerde werkelijkheid zoals die door de transitie in het sociaal domein is ontstaan. Het onderzoek is te kenschetsen als een *beschrijvende evaluatie*. De nadruk ligt op het in beeld brengen van de wijze waarop gemeenten en samenwerkingsverbanden de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs vorm geven. Daarbij gaat het er in de eerste plaats om dat er zicht komt op de uitvoering, dat wil zeggen op de aansluiting en samenwerking tussen de gemeentelijke zorg voor kinderen en gezinnen door onder meer lokale teams, centra voor jeugd en gezin, jeugdgezondheidszorg en zorgcontractanten enerzijds en onderwijsondersteuning door scholen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs anderzijds. Ook het beleidsmatige en bestuurlijke niveau komen aan bod, met name daar waar het gaat om het creëren van randvoorwaarden en de borging van verbindingen in de uitvoering. Het onderzoek is afgebakend tot de *aansluiting* tussen onderwijs en jeugdhulp en tot de ontwikkelingen in beide sectoren die relevant zijn voor die aansluiting. Dat betekent onder meer dat jeugdbescherming en jeugdreclassering slechts zijdelings aan de orde komen. Het onderzoek is ook afgebakend tot *het primair- en voortgezet onderwijs*, dat wil zeggen tot hulp en ondersteuning voor kinderen en jongeren van 4-18 jaar. Dat betekent onder meer dat de voorschoolse sector en het vervolgonderwijs (mbo) buiten beschouwing blijven.

3. Analysemodel

In de fase van deskresearch⁸ hebben we documentatie over de empirie geanalyseerd en gerelateerd aan theoretische inzichten over onder meer werkzame factoren die bij kunnen dragen aan succesvolle samenwerking in het sociale domein. We hanteren een analysemodel (zie figuur 1) waarin we de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp beschouwen als een samenwerkingsproces tussen de beide sectoren.

Figuur 1 - Analysemodel voor intersectorale samenwerking onderwijs-jeugdhulp⁹

De samenwerking vindt plaats binnen de kaders van het stelsel, het *institutionele ontwerp*, in dit geval de wetgeving, beleidskaders en middelen die door de rijksoverheid aan de partijen zijn meegegeven. Het institutioneel ontwerp is geen onderwerp van onderzoek. We lichten het institutioneel kader hier kort toe. De Jeugdwet regelt de decentralisatie van alle vormen van jeugdhulp naar gemeenten en voorziet in een jeugdhulpplicht. Deze jeugdhulpplicht omvat de verantwoordelijkheid van gemeenten voor de toegang tot passende jeugdhulp en de toekenning er van. De wet passend onderwijs regelt dat schoolbesturen in het primair en voortgezet onderwijs samenwerken in samenwerkingsverbanden, waarvan ook het speciaal onderwijs deel uit maakt. De wet passend onderwijs voorziet in een zorgplicht voor scholen: scholen moeten ervoor zorgen dat een kind dat extra begeleiding en ondersteuning nodig heeft, altijd een plek in het onderwijs krijgt. Beide wetten schrijven ook voor dat samenwerkingsverbanden en gemeenten op overeenstemming gericht overleg (oogo) voeren over de afstemming van hun plannen voor passend onderwijs en jeugdhulp.

⁸ Zie geraadpleegde bronnen

⁹ Gebaseerd op Ansell & Gash's model of Collaborative Governance voor intersectorale samenwerking.

4. Uitwerking van het analysemodel

Hieronder werken we de onderdelen van het analysemodel verder uit, namelijk:

- A. Conditie: achtergrondkenmerken van gemeenten en samenwerkingsverbanden en context
- B. Samenwerkingproces: de wijze waarop de aansluiting vorm krijgt en wordt ervaren
- C. Output en outcome: de gepercipieerde opbrengst van de samenwerking

A. Conditie

Zowel over de samenwerkingsverbanden po en vo als over gemeenten zijn gegevens beschikbaar die wij kunnen meenemen als achtergrondkenmerken en context. Hieronder volgt een overzicht van condities die we binnen de reikwijdte van dit onderzoek meenemen.

Uit openbare bronnen:

- Budget en vereveningsopdracht samenwerkingsverbanden po en vo (percentuele af-/toename in het budget)
- Aantal gemeenten die in het geografische gebied van het samenwerkingsverband liggen
- Gemeentegrootte naar aantal inwoners.

Nog te verzamelen:

- De wijze waarop de gemeente jeugdhulp organiseert. De meerderheid van de gemeenten (ruim 85%) geeft jeugdhulp vorm middels lokale teams (of een variant daarvan¹⁰). We gaan uit van een 3-deling in de wijze waarop die georganiseerd kunnen zijn¹¹:
 - A. Brede integrale teams (0-100)
 - B. Domein/doelgroep specifieke jeugdteams
 - C. Generalistische wijkteams als voorpost voor meer gespecialiseerde teams

Daarnaast kunnen gemeenten een andere aanpak hanteren, bijvoorbeeld door de werkwijze van voor de transitie continueren. Ook kan er sprake zijn wijkoverstijgende, gemeentelijke of regionale jeugdteams, bijvoorbeeld voor het vo of mbo.

¹⁰ Bv. Wijkteams, Buurteams en/of Centra voor Jeugd & Gezin (CJG)

¹¹ Zie Movisie 2016

- Verdeelmodel samenwerkingsverbanden¹²: Van belang hierbij is in hoeverre een samenwerkingsverband van haar schoolbesturen een brede of smalle opdracht heeft gekregen. In het eerste geval heeft het samenwerkingsverband meer armslag en mandaat om afspraken te maken over samenwerking en zelf expertise in te zetten dan in het laatste geval. Globaal gezien zijn er drie varianten te onderscheiden in de verdeling van middelen (in de praktijk combineren de meeste samenwerkingsverbanden verschillende modellen)¹³ :
 - A. Schoolmodel (middelen toegekend aan schoolbesturen en scholen)
 - B. Expertisemodel (middelen toegekend aan speciale (tussen)voorzieningen)
 - C. Leerlingmodel (middelen toegekend op basis van individuele behoeften aan extra ondersteuning)

B. Samenwerkingsproces

We beschrijven de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp aan de hand van de volgende elementen:

1. De aansluiting in de praktijk
2. Modellen van samenwerking
3. Werkzame factoren
4. Borging in beleid en bestuur
5. Knelpunten
6. Oplossingsrichtingen

B1. De aansluiting in de praktijk

Hierbij gaat het om het in kaart brengen van de wijze waarop de verbinding onderwijs-jeugdhulp momenteel in Nederland vorm krijgt. Beschrijvende aspecten zijn onder meer:

Fasering

Dit betreft de fase waarin de aansluiting zich bevindt: oriëntatie, start, opbouw of consolidatie¹⁴.

- Oriëntatie: nog geen aansluiting, oriëntatie op mogelijkheden
- Start: initiatiefnemers zetten eerste stappen
- Opbouw: aansluiting loopt
- Consolidatie: aansluiting wordt verankerd.

Schaalniveau

Op welk niveau krijgen de aansluiting en samenwerking vorm? Onderscheid in:

¹² In de Monitor samenwerkingsverbanden die in het najaar van 2018 wordt uitgevoerd wordt deze conditie in beeld gebracht en worden mogelijke verbanden nader onderzocht. Zie www.evaluatiepassendonderwijs.nl

¹³ Ledoux, G. & Waslander, S., 2018

¹⁴ Vgl. o.a. Kieft, 2016.

- lokaal versus regionaal
- kerngemeente (grootste gemeente(n) in de regio) versus overige gemeenten
- het niveau van het samenwerkingsverband, het niveau van individuele schoolbesturen of scholen
- primair- en voortgezet onderwijs, regulier - en speciaal onderwijs

Betrokken partijen

Wie zijn er op dit moment betrokken bij de aansluiting? In de uitvoering gaat het onder meer om:

- 1^e lijns jeugdhulp: lokale teams (of varianten daarvan), centra voor jeugd en gezin, (school)maatschappelijk werk
- 2^e lijns jeugdhulp: gespecialiseerde zorgaanbieders
- Jeugdgezondheidszorg (jeugdarts, wijkverpleegkundigen)
- Scholen voor regulier basis- en voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs
- Overige actoren: o.a. leerplicht, leerlingenvervoer, wijkagent

Op beleids- en bestuurlijk niveau kunnen onder meer schoolbesturen, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en beleidsadviseurs en portefeuillehouders van (samenwerkingsverbanden van) gemeenten betrokken zijn.

Rolverdeling

Hoe is de aansluiting georganiseerd? Wie doet wat? Relevante aspecten zijn:

- Mate waarin eerstelijns jeugdhulp op scholen wordt geboden
- Hebben scholen een vaste contactpersoon?
- Mate waarin gespecialiseerde jeugdhulp op scholen wordt geboden
- Hoe is de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp voor scholen georganiseerd?

Onderwijszorgarrangementen

Daar waar de expertise van onderwijs en zorg gecombineerd wordt ingezet, spreken we van onderwijszorgarrangementen (OZA). Een onderwijszorgarrangement is een integraal aanbod van onderwijsondersteuning en jeugdhulp voor kinderen en jongeren die anders niet aan leren toekomen. Onderwijszorgarrangementen zijn er in verschillende soorten en maten. We onderscheiden de volgende gradaties, oplopend van minder naar meer intensief:

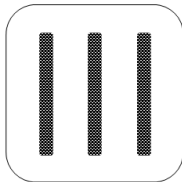
- Kortdurende begeleiding of behandeling van leerlingen op school, bijvoorbeeld gericht op het versterken van sociaal en persoonlijk functioneren;
- Intensieve of langdurige begeleiding of behandeling van leerlingen op school, bijvoorbeeld in de vorm van persoonlijke assistentie van de leerling;
- Een combinatie van dagbehandeling en onderwijs, bijvoorbeeld voor jongeren in een intensieve behandelsetting;

- Bovenschoolse arrangementen voor jongeren die vast (dreigen te) lopen en tijdelijk extra zorg nodig hebben om deel te kunnen (blijven) nemen aan het onderwijs;
- Ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit een residentiële setting naar onderwijs;
- Ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit (v)so en sbo naar reguliere scholen;
- Consultatie en advies: begeleiding, advies en/of scholing van docenten vanuit jeugdhulp.

Onderwijszorgarrangementen kunnen gericht zijn op individuele leerlingen of collectief worden aangeboden aan klassen of groepen van leerlingen.

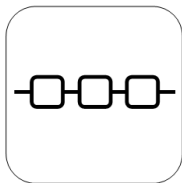
B2. Modellen van samenwerking

We definiëren op basis van empirie en theorie een aantal mogelijke verschijningsvormen, dat wil zeggen varianten in de wijze waarop gemeenten en samenwerkingsverbanden de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp kunnen vorm geven.

Het Schottenmodel

Dit model betreft de voortzetting van de situatie van vóór de transitie. De sectoren onderwijs en jeugdhulp blijven los van elkaar opereren, inclusief gescheiden geldstromen en gescheiden verantwoordelijkheden. Er is (nog) geen sprake van aansluiting of verbinding tussen de diverse disciplines¹⁵. In dit model ligt de nadruk op een heldere afbakening van rollen en taken en budgetbewaking.

Het Ketenmodel

Dit model gaat uit van geschakelde verantwoordelijkheden met een vaste koppeling van disciplines en een vaste volgorde van handelen¹⁶. Denk bijvoorbeeld aan de keten van onderwijsondersteuning – schoolmaatschappelijk werk – wijkteam – specialistische jeugdhulp. In dit model ligt de nadruk op het versterken van overgangen tussen de schakels.

Het Netwerkmodel

In het netwerkmodel draait het om de interactie tussen de betrokken disciplines¹⁷. Er is geen vooraf vastgelegde volgorde van handelen, partijen bepalen afhankelijk van het doel met wie zij een verbinding aangaan. In dit model ligt de nadruk op netwerkvorming en netwerksturing.

¹⁵ Zie de analyse van o.a. Kruijer c.s. hieromtrent.

¹⁶ Zie o.a. het gedachtegoed van Schuyt.

¹⁷ Zie de opvattingen van Hupe en Klijn en de aanpak in diverse pilots.

Het Integrale model

In het integrale model zijn diverse actoren onderdeel van één multidisciplinair team voor onderwijs en jeugdhulp, met mandaat om hulp en ondersteuning in te zetten en met een eigen integraal budget¹⁸. In dit model ligt de nadruk op het creëren van handelingsruimte voor professionals en bundeling van geldstromen en expertise.

In de praktijk kunnen meerdere modellen naast elkaar bestaan, bijvoorbeeld een integraal model voor scholen voor speciaal onderwijs en gespecialiseerde jeugdhulp naast een ketenmodel voor de overige scholen, of een schottenmodel op beleidsniveau naast een netwerkmodel in de uitvoering.

B3. Werkzame factoren

Dit onderdeel bevat de werkzame factoren aan de hand waarvan de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp beschreven kan worden. De term ‘werkzaam’ verwijst naar de bevinding uit de analyse van empirie en theorie ten aanzien van de kenmerken van de samenwerking waarvan we veronderstellen dat ze kunnen bijdragen aan output en outcome. Uit de analyse komt naar voren dat het bijvoorbeeld van belang is dat betrokken partijen elkaar goed begrijpen, cultuurverschillen kunnen overbruggen, het eens zijn over de te behalen doelen en rolverdeling, dat er sprake is van onderling vertrouwen, dat er over en weer voldoende deskundigheid aanwezig is, dat men gebruik maakt van elkaars expertise, dat er sturing wordt gegeven aan de samenwerking en dat afspraken over samenwerking beleidsmatig en bestuurlijk zijn geborgd. We vatten deze aspecten hierna samen in een aantal werkzame factoren¹⁹.

1. Gedeelde visie

Binnen samenwerking kan onderscheid gemaakt worden tussen de doelen van individuele participanten en de gezamenlijke doelen. Een hoge mate van consensus over wat de gezamenlijke doelen inhouden, hangt samen met meer inzet onder individuele participanten voor die doelen. Consensus kan ook breder getrokken worden met behulp van het concept (interne) legitimiteit; leden van een samenwerking zien de gezamenlijke doelen en de middelen die men gezamenlijk inzet om het doel te bereiken als legitiem. Dit betekent dat de manier waarop het definiëren van de doelen en middelen tot stand is gekomen, bijdraagt aan het draagvlak daarvoor onder participanten²⁰. Mogelijke indicatoren voor consensus zijn:

- Betrokken partijen hebben een gedeeld gevoel van urgentie van samenwerking
- Partijen werken bewust aan een gedeelde visie op de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp

¹⁸ Zie de aanpak in diverse pilots met onderwijszorgarrangementen

¹⁹ Voor enkele factoren worden schalen ontwikkeld van onderling samenhangende indicatoren

²⁰ Zie Provan & Kenis, 2008

- Professionals hebben dezelfde doelen voor leerlingen voor ogen
- Professionals zijn het met elkaar eens over de aanpak van problematiek bij leerlingen
- Partijen weten wat ze van elkaar kunnen verwachten
- Belangen van kinderen en ouders gaan boven organisatiebelangen

2. *Onderling vertrouwen*

Voor een effectieve samenwerking is een breed gedragen vertrouwen onder de deelnemers noodzakelijk. Vertrouwen kan hierbij gedefinieerd worden als de bereidheid om zich kwetsbaar op te stellen, op basis van positieve verwachtingen van de intenties en gedrag van de anderen²¹. Het prioriteren van de eigen doelen van leden boven de gezamenlijke doelen kan de samenwerking tussen gemeenten en onderwijs in de weg staan. Er kan immers wel consensus zijn over wat de gezamenlijke doelen inhouden, maar als individuele leden niet bereid zijn deze doelen (deels) boven de eigen belangen te zetten, zal de samenwerking stroef verlopen. Aansluitend zegt de theorie²² dat als het risico groot is dat individuele leden in een samenwerking meer aan hun eigen belangen denken dan aan de gezamenlijke doelen, er meer behoefte is aan governance en doorzettingsmacht om de samenwerking alsnog werkend te houden. Mogelijke indicatoren voor vertrouwen zijn:

- Partijen hebben vertrouwen in elkaars deskundigheid
- Partijen kunnen er van op aan dat de ander het werk goed doet
- Partijen houden zich aan de onderlinge afspraken
- Partijen geven elkaar inzicht in hun werkwijze
- Partijen nemen elkaar serieus als samenwerkingspartner
- Partijen hebben persoonlijk contact.

3. *Randvoorwaarden*

Het doel van samenwerking is in essentie om samen iets te bereiken wat partijen alleen niet voor elkaar kunnen krijgen. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is dat professionals in staat worden gesteld om de samenwerking aan te kunnen gaan. Zij moeten voldoende mogelijkheden hebben om gezamenlijk in actie te kunnen komen²³. Die mogelijkheden betreffen onder andere procedures en speelruimte binnen- en tussen organisaties, gezamenlijk gegenereerde kennis en randvoorwaarden in termen van tijd, budget, technische en logistieke ondersteuning. Mogelijk indicatoren zijn:

- Professionals *hebben voldoende tijd om samen te werken*
- De onderlinge samenwerking is in taak- of functieomschrijvingen benoemd
- Professionals hebben voldoende kennis van elkaars werkveld

²¹ Provan & Kenis, 2008.

²² Williamson, 1975

²³ Emerson e.a., 2012

- Partijen kunnen gemakkelijk met elkaar in contact treden
- De communicatie tussen partijen is goed geregeld
- Partijen maken gebruik van elkaars deskundigheid.

4. *Sturing op samenwerking*

Het institutioneel ontwerp is van dien aard dat onderwijs en jeugdhulp sectoraal zijn gefinancierd en georganiseerd. Binnen de sectoren kunnen als gevolg daarvan systemen en omgangsregels ontstaan die interactie tussen de sectoren in de weg kunnen staan. In het complexe speelveld tussen het tussen onderwijs -en jeugdinstel komt samenwerking niet als vanzelf tot stand. Die zal geïnitieerd, gefaciliteerd en onderhouden moeten worden. Eind jaren negentig van de vorige eeuw werd de gemeente als regisseur van jeugdbeleid aangewezen, een 'primus inter pares' die het proces van samenwerken op gang bracht en bewaakte²⁴. Het is nog de vraag of die metafoor van toepassing blijft. Maar het ligt wel voor de hand dat er ook in de huidige context een bepaalde mate van sturing op intersectorale samenwerking nodig is om deze van de grond te doen komen en in stand te houden. Mogelijk indicatoren zijn:

- Het is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp
- Partijen zijn beide actief in de samenwerking
- Er is een heldere taakverdeling tussen onderwijs en jeugdhulp
- Het is duidelijk bij wie de casusregie is belegd
- Afspraken over de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp zijn vastgelegd
- Partijen kunnen elkaar aanspreken op het nakomen van afspraken.

B4. Borging in beleid en bestuur

Beleidsmakers en bestuurders van gemeenten en onderwijs hebben de verantwoordelijkheid om met elkaar af te stemmen over de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs en de samenwerking tussen de beide sectoren te borgen in bestuurlijke afspraken. Dat is niet eenvoudig want de transformatie is nog relatief jong. De schotten tussen beide systemen verdwijnen niet vanzelf en zowel gemeenten als schoolbesturen opereren binnen hun eigen sector in een spanningsveld waarin bevoegdheden en verantwoording nog vorm moeten krijgen in relatie tot beleidsvrijheid en autonomie voor onder andere scholen en lokale teams. Desalniettemin maken de eerste evaluaties van de Jeugdwet en Passend onderwijs duidelijk dat samenwerkingsverbanden en gemeenten over het algemeen goed met elkaar in gesprek zijn over wederzijdse plannen en afspraken²⁵. De decentralisaties in het publieke domein markeren een verschuiving van een sturende rijksoverheid naar een groter geheel van samenwerkende sectoren. Daarmee komt governance in beeld en neemt het belang van ketens en netwerken toe. Er

²⁴ Hupe & Klijn, 1997

²⁵ Ledoux & Waslander (2018).

is behoefte aan innovatie, maar ook angst voor ongewenste ontwikkelingen. Bestuurders die orde nastreven, lopen het risico een verstard systeem en bureaucratie te creëren. Bestuurders die inzetten op ontwikkeling en innovatie, kunnen verzanden in vluchtige en tijdelijke oplossingen. De beoogde verbinding tussen jeugdhulp en onderwijs vraagt derhalve om een evenwichtige combinatie van en interactie tussen ordezoekers en ontwikkelaars²⁶. Bestuurders en beleidsmakers zullen aan het begin de koers moeten aangeven en betrokken organisaties enige ruimte moeten bieden om de aansluiting tussen beide sectoren nader in te vullen en verbindingen aan te gaan. Tegelijkertijd is er de noodzaak om goede afspraken te maken tussen de uitvoerende partijen over te behalen resultaten en bij te sturen als die uitblijven²⁷.

Mogelijke indicatoren voor borging van de samenwerking in beleid en bestuur zijn:

Planvorming en afspraken:

- Het ondersteuningsplan en het jeugdplan zijn op elkaar afgestemd
- Er zijn heldere afspraken gemaakt over onderwijszorgarrangementen
- Er zijn heldere afspraken gemaakt over de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp
- Er zijn heldere afspraken over de aanpak van thuiszitters.

Financiën:

- Er zijn heldere afspraken over wat het onderwijs en wat gemeenten betalen
- Het onderwijs is betrokken bij inkoop van jeugdhulp door gemeenten
- De inkoopafspraken van de gemeente geven voldoende flexibiliteit om de jeugdhulp aan te laten sluiten op hulpvragen van leerlingen
- Er is een frictiepot met snel beschikbaar budget
- Er is sprake van één integraal budget voor hul en ondersteuning.

Monitoring en evaluatie:

- Er zijn gezamenlijke doelstellingen geformuleerd over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp
- Het behalen van doelstellingen wordt gezamenlijk gemonitord
- Onderwijs en gemeente herijken hun beleid op basis van monitoring en evaluatie.

B5. Knelpunten

In het onderzoek inventariseren we welke knelpunten zich in de aansluiting voordoen. Deze rubriceren we aan de hand van knelpunten die uit een de analyse van eerder onderzoek naar voren zijn gekomen. We hebben de gevonden knelpunten voorlopig ingedeeld in de werkzame factoren die we hiervoor hebben geïdentificeerd.

²⁶ Teisman (2005).

²⁷ Vgl. Schnabel (2001)

Knelpunten met betrekking tot de aansluiting in de praktijk

- Teveel verloop / personeelwisselingen in de lokale teams
- Scholen hebben te maken met te veel lokale teams om mee af te stemmen
- Scholen hebben te maken met te veel zorgaanbieders in de school
- Contacten van scholen met lokale teams en CJG lopen door elkaar
- De afstemming met de jeugdgezondheidszorg (GGD) komt onvoldoende van de grond
- Casusregie ontbreekt: tussen scholen en lokale teams is er onduidelijkheid over de verantwoordelijkheid voor zorgcoördinatie. Het is voor kinderen en ouders niet duidelijk wie de verbindende contactpersoon is.
- Verbinding met lokale teams op basis van woonplaatsbeginsel is niet werkbaar voor scholen met een wijkoverstijgende / regionale functie
- Ongelijke kansen binnen één school: er kunnen verschillen tussen vergelijkbare leerlingen ontstaan wat betreft beschikbare jeugdhulp en onderwijszorgarrangementen
- Regio-indelingen jeugdhulp en passend onderwijs vallen niet samen

Knelpunten met betrekking tot consensus

- Cultuurverschillen tussen onderwijs (schoolperspectief) en jeugdhulp (kind-/gezinsperspectief)
- Geen gezamenlijke visie of doelen vastgelegd in ondersteuningsplan / jeugdplan
- Geen overeenstemming over de focus: aandacht voor complexe casusproblematiek gaat ten koste van preventie of omgekeerd
- Lokale teams voelen minder urgentie dan scholen om direct in actie te komen
- Onderwijs kan zorgplicht niet vervullen als benodigde ondersteuning van jeugdhulp achterblijft
- Lokale teams komen alleen in actie op basis van de hulpvraag van ouders, als ouders geen vraag (kunnen) formuleren (maar de school wel), komt er geen hulp

Knelpunten met betrekking tot vertrouwen

- Privacy: spanningsveld (door regels en richtlijnen vanuit jeugdwet) wanneer jeugdprofessionals en onderwijs informatie willen delen.
- Democratische legitimering: colleges en gemeenteraden ervaren te weinig grip op afspraken ikv regionale samenwerking.
- Zorgaanbieders werken aanbodgericht in plaats van vraaggericht, de geboden jeugdhulp sluit niet aan bij de hulpvraag vanuit het onderwijs
- Door de route via de huisarts en JGZ verliest de gemeente grip op verwijzingen en aansluiting
- Ongewenst effect van aanbesteding: lokale aanbieders worden concurrenten in plaats van samenwerkingspartners

Knelpunten met betrekking tot randvoorwaarden

- Te weinig kennis en ervaring bij lokale teams om voor het onderwijs als gesprekspartner op niveau te kunnen opereren
- Vanuit het lokale team is er geen vaste contactpersoon voor de scholen
- Lokale teams zijn niet goed bereikbaar voor scholen
- Scholen hebben geen zicht op mogelijkheden van jeugdhulp en modderen te lang door, wachten te lang met het inschakelen van hulp
- Professionals hebben te weinig tijd en ruimte gekregen om het beleid om te zetten in werkbare afspraken
- Door generalistisch werken is er te weinig deskundigheid beschikbaar over jeugd en pedagogische vragen
- Binnen de lokale teams is te weinig deskundigheid of mandaat om op of af te schalen.

Knelpunten met betrekking tot sturing

- De schakelfunctie tussen onderwijs en jeugdhulp is niet goed belegd
- De verschillen tussen gemeenten onderling bemoeilijken de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp
- Ontbrekende regionale bestuurlijke samenwerking voor het mogelijk maken van onderwijszorgarrangementen op scholen met een regionaal voedingsgebied
- De afstemming tussen verschillende beleidsafdelingen binnen de gemeenten (onderwijs, jeugd, leerplicht) verloopt niet optimaal
- Er is geen bestuurlijk commitment voor de transformatie

Knelpunten met betrekking tot beleidsmatige en bestuurlijke borging

- Domeinoverstijgend werken is niet bestuurlijk geborgd
- Binnen de gemeenten wordt nog gewerkt met aparte budgetten voor onderwijs en jeugd, dit bemoeilijkt het daadwerkelijke ontschotten.
- Overlegstructuren zijn niet efficiënt, kosten te veel tijd, bijvoorbeeld door dubbele casuïstiekbesprekingen
- Onvoldoende continuïteit in de jeugdhulp, o.a. door verloop, reorganisaties of nieuwe zorgaanbieders (bij nieuwe periode van inkoop)
- Wachtlijsten in de jeugdhulp en jeugdzorg
- Hulpaanbod voor leerlingen stagneert door bekostigingsplafond specialistische zorg
- Onderwijs is niet betrokken bij inkoop jeugdhulp
- Het is onduidelijk wie wat moet betalen op het snijvlak van onderwijsondersteuning en jeugdhulp
- Bezuinigingen in het jeugddomein belemmeren transformatie en innovatie
- De tijdelijkheid van pilots, te weinig continuïteit
- Ontbreken van sturingsgegevens en kengetallen voor monitoring en evaluatie.

B6. Oplossingsrichtingen

Hierbij gaat het om vervolgstappen, verbeteractiviteiten en pilots.

Vervolgstappen

- Welke acties worden ondernomen om de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp te verbeteren?
- Welke kansen zijn er om de aansluiting te verbeteren?

Goede voorbeelden

- Zijn er in de regio pilots of goede voorbeelden van aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp die voor anderen interessant kunnen zijn?
 - Wat is het doel?
 - wie zijn er bij betrokken?
 - Contactinformatie voor verder verdiepend onderzoek.

C. Output en outcome

Hierbij gaat de meerwaarde van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp. Outcome betreft het maatschappelijk rendement van een goede aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs. Daarbij gaat het er onder meer om dat kinderen en jongeren zich thuis en op school optimaal ontwikkelen. Hierover kan dit onderzoek geen uitsluitsel geven. We beperken ons derhalve tot vragen aan respondenten over hun perceptie over de opbrengst van de samenwerking in termen van output. Daarbij refereren we aan de meerwaarde in termen van de doelen die de wetgever beoogt. De Jeugdwet heeft onder meer tot doel om kinderen en gezinnen de juiste, integrale, hulp op maat te bieden en professionals meer ruimte te bieden door vermindering van regeldruk. Met passend onderwijs wil de overheid onder meer bereiken dat alle kinderen een passende plek in het onderwijs krijgen, dat scholen de mogelijkheden hebben voor ondersteuning op maat en dat kinderen niet meer langdurig thuis komen te zitten. Analoog aan de terminologie in de wetgeving maken we onderscheid in meerwaarde in termen van efficiëntie en meerwaarde in termen van effectiviteit.

Effectiviteit

Meerwaarde van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp ten aanzien van:

- Maatwerk: leerlingen krijgen de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben
- Tijdigheid: Leerlingen krijgen de juiste hulp op het juiste moment
- Thuisnabij: leerlingen krijgen hulp en ondersteuning dicht bij de eigen leefomgeving
- Tevredenheid van ouders over hulp en ondersteuning
- Minder leerlingenvervoer
- Minder thuiszitters: minder leerplichtige leerlingen die 3 maanden of langer thuis zitten

- Minder leerplichtvrijstellingen
- Minder verwijzingen naar het speciaal onderwijs
- Minder verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdzorg

Efficiëntie

Meerwaarde van samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp ten aanzien van:

- Preventie: eerder signaleren en interveniëren, zwaardere problemen voorkomen
- Minder regeldruk: minder administratieve lasten voor professionals en organisaties
- Meer ruimte voor professionals: minder ervaren werkdruk.

Literatuur en documentatie

- Aarsen, E. van, Weijers, S., Walraven, M., & Bomhof, M. (2017). *Monitor samenwerkingsverbanden 2016. De voortgang van passend onderwijs volgens swv-directeuren*. Utrecht: Oberon.
- Aarsen, E. van, Exalto, E., Kooij, D., Grinten, M. van der, & Walraven, M. (2017). *Onderwijszorgarrangementen in het speciaal onderwijs in Rijnmond*. Utrecht: Oberon.
- Ansell, C. & Gash, A. (2007). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research & Theory*, 18, 543-571.
- Arum, S. & Schoorl, R. (2016). *Sociale (wijk)teams in beeld*. Utrecht: Movisie.
- Brons, I. & Kaptein, K. (2017). *Van nul tot later als ik groot ben. Gemeenten investeren in kansen voor jongeren*. Den Haag: VWS.
- Deen, C. & Leeftink, M. (2018). *Hoe ervaren de samenwerkingsverbanden passend onderwijs de samenwerking met gemeenten en jeugdhulpinstellingen?* Utrecht: NJi.
- Doornenbal, J. e.a. (2017). *Inclusie door interprofessionele samenwerking. Resultaten van de proeftuinen van PACT*. Amsterdam: PACT.
- Eck, P. van e.a. (2018). *Thema analyse integrale cases Onderwijs-Gemeenten-Jeugdhulp*. Utrecht: Oberon. Interne publicatie consortium evaluatie passend onderwijs.
- Emerson, K., Nabatchi, T., Balogh, S. (2012). *An Integrative Framework for Collaborative Governance*. *Journal of Public Administration Research and Theory*, Volume 22, Issue 1, 1 January 2012, Pages 1–29
- Enden, T. van e.a. (2017). *Organisatievoren en positionering van [wijk]teams. Overwegingen en ervaringen van gemeenten in beeld*. IWW Integraal Werken in de Wijk.
- Friele, R. e.a. (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet*. Den Haag: ZonMw.
- Grinten, van der M., Kooij, D., Exalto, R., & Walraven, M. (2018). *Passend onderwijs en de aansluiting met de jeugdhulp in Rotterdam*. Utrecht: Oberon.
- Hupe, P.L.; E.H. Klijn (1997). *De gemeente als regisseur van het preventief jeugdbeleid*. Vakgroep Bestuurskunde Erasmus Universiteit, Rotterdam.
- Jansen, E. e.a. (2017). *Kwesties en keuzes in wijkgericht werken*. Werkplaatsen sociaal domein.
- Kieft, M. e.a. (2016). *Samenwerking in beeld*. Utrecht: Oberon.
- Kwaliteitskader Jeugd (versie 2.0, 2016). *Toepassen van de norm van de verantwoorde werktoedeling in de praktijk. Professionalisering Jeugdhulp en Jeugdbescherming*.
- Ledoux, G. en Waslander, S. (2018). *Stand van zaken Evaluatie Passend Onderwijs. Deel 4: Governance in de samenwerkingsverbanden*. Amsterdam: Consortium Evaluatie Passend onderwijs.
- Meere, F. de e.a. (2018). *Doen wat nodig is voor inwoners. Ervaringen uit de City Deal Inclusieve stad*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Meere, F. de & Los, V. (2015). *Onderwijs en jeugdzorg samen, werkt dat. Evaluatie Utrechtse pilots onderwijs-zorgarrangementen*. Utrecht: Verwey-Jonker-Instituut.
- Nederlands Jeugd Instituut (2018). *Verbinding onderwijs en jeugdhulp. Samenstelling van de monitor*. Utrecht NJi.
- Nederlands Jeugd Instituut (2017). *Kenniskaart Kwaliteit verbinding onderwijs en jeugdhulp. Optimale samenwerking van onderwijs en jeugdhulp*. Utrecht: NJi.
- Noordegraaf, M. Geuijzen, K. en Meijer, A. (2011). *Handboek Publiek Management*. Den Haag: Booma | Lemma uitgevers.
- OCW (2015). *Passend onderwijs en zorg. Stroomschema Zorg op school*. Den Haag: OCW.
- Onderwijsraad (2014). *Samen voor een ononderbroken schoolloopbaan*. Den Haag: Onderwijsraad.
- Pommer, E. & Boelhouwer, J. (2017). *Overall rapportage sociaal domein 2016. Burgers (de)centraal*. Den Haag: SCP.
- Proost, T. (2015). *Hoe middenmanagers intersectorale samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp organiseren*. Masterscriptie. Utrecht: USBO.
- Provan, K. & Kenis, P. (2008). *Modes of Network Governance: Structure, Management, and Effectiveness*. Arizona/Tilburg: University of Arizona / Tilburg University.

- Provan, K & Milward, H. (2001). *Do Networks Really Work? A framework for Evaluating Public-Sector Organizational Networks*. Public Administration Review, Jul;y/August 2001, Vol. 61, No 4.
- Schnabel, P. (2001). *Bedreven en gedreven. Een heroriëntatie op de rol van de Rijksoverheid in de samenleving*. Den Haag: SCP.
- Schuyt, C.J.M. (1995). *Kwetsbare jongeren en hun toekomst*. Rijswijk: VWS.
- Sloper, P. (2004). Facilitators and barriers for co-ordinated Multi-agency services. *Child: Care, Health & Development*, 30 (6), 571-580.
- Smeets, E. & Veen, D. van (2018). *Samenwerking tussen onderwijs, gemeenten jeugdhulp. Onderzoek naar goede voorbeelden*. Nijmegen: KBA.
- Smeets, E. & Van Veen, D., m.m.v. Van der Steenhoven, P. (2016). *Monitor Ondersteuningsaanbod. Ondersteuning voor leerlingen en teamleden in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs, schooljaar 2015-2016*. Nijmegen: KBA.
- Stoutjesdijk, R., & Westerbeek, K. (2016). Onbekend maakt onbemind. *Kind & Adolescent Praktijk*, 15 (1), 4-11.
- Teisman, G. (2005). *Publiek management op de grens van chaos. Over leidinggeven en organiseren in complexiteit*. Amsterdam: Academic Service.
- Veen, D. van, Huizinga, P., Steenhoven, P. van der (2017). *Monitor gemeenten en passend onderwijs. Bestuurlijk overleg en de afstemming met jeugdhulp*. Utrecht: NCOJ.
- Vriesema, I. (2018). Hulp nieuwe stijl: sámen tegen muren oplopen. Met bijdragen van Albert Jan Kruijer (Instituut voor Publieke Waarden), Hans Spigt (Jeugdzorg Nederland), Silke van Arum (Movisie). NRC, 27-03-2018.
- Widmark, C., Sandahl, C., Piuva, K., & Bergman, D. (2011). Barriers to Collaboration between Health Care, Social Services and Schools. *International Journal of Integrated Care*, 11, 1-9.
- Williamson, O.E. (1975). The Transaction Cost Economics Project. The Theory and Practice of the Governance of Contractual Relations.
- Williamson, O.E. (1981). The economics of organization: The transaction cost approach. *American Journal of Sociology*, 87(3), p. 548-575.

Bijlage 3 Schalen

Algemeen

In het onderzoek zijn verschillende schalen gebruikt. Een schaal bestaat uit meerdere stellingen die samen een onderwerp meten. Er is allereerst gekeken of alle stellingen positief met elkaar samenhangen. Er is vervolgens met een factoranalyse gekeken in welke subgroepen de stellingen uiteenvielen. Vervolgens is met een betrouwbaarheidsanalyse gekeken naar de geschiktheid van de schalen. Ook is met een Friedmans Test nagegaan of alle stellingen iets unieks toevoegen aan de schaal. De stellingen die onder schalen vallen hebben de volgende antwoordcategorieën:

- dat is helemaal niet zo (1);
- dat is overwegend niet zo (2);
- dat is deels niet, deels wel zo (3);
- dat is overwegend wel zo (4);
- dat is helemaal zo (5);
- geen zicht op.

De antwoordcategorie 'geen zicht op' is buiten beschouwing gelaten bij het maken van de schalen. Bij alle schalen geldt dat naarmate respondenten de stellingen gemiddeld positiever beantwoorden, men hoger scoort op de schaal.

Uitkomsten schalen

Bij de schalen gedeelde visie, vertrouwen, randvoorwaarden, sturing op samenwerking en meerwaarde bleken alle stellingen goed samen te vallen met elkaar. Dit bleek niet het geval te zijn bij de schaal voor borging; bij de gemeenten weken een paar stellingen af van de overige stellingen. Deze stellingen zijn bij de samenwerkingsverbanden ook niet meegenomen in de schaal borging, zodat de schaal bij beide groepen op dezelfde manier is opgebouwd.²⁸ Voor alle schalen geldt dat de onderliggende stellingen elk iets unieks toevoegen aan de schaal.

Hieronder is per schaal te zien wat de gemiddelde, de mediaan, de spreiding en de betrouwbaarheid is. De betrouwbaarheid van een schaal wordt uitgedrukt in de cronbach's alpha, welke van 0 tot 1 loopt. De betrouwbaarheid van de schalen is zeer goed; deze ligt (ruim) boven het in wetenschappelijk onderzoek gehanteerde minimum van 0,7.

²⁸ Stellingen 'Onderwijs is betrokken bij de inkoop van jeugdhulp', 'de inkoopafspraken van de gemeente geven voldoende flexibiliteit om de jeugdhulp aan te laten sluiten op hulpvragen van leerlingen', 'er is een frictiepot met snel beschikbaar budget' en 'er is sprake van één integraal budget voor hulp en ondersteuning' hangen niet positief samen met de overige stellingen en zijn buiten de schaal gehouden.

Doelgroep	Gemiddelde (op een schaal van 1 t/m 5)	Mediaan (tussen 1 en 5)	Spreiding (standaarddeviatie)	Betrouwbaarheid (cronbach 's alpha)
Schaal Gedeelde visie (6 stellingen)				
Samenwerkingsverbanden	3,4	3,4	0,38	0,843
Gemeenten	3,5	3,5	0,57	0,836
Schaal Onderling vertrouwen (6 stellingen)				
Samenwerkingsverbanden	3,4	3,5	0,54	0,845
Gemeenten	3,6	3,7	0,59	0,811
Schaal Randvoorwaarden (6 stellingen)				
Samenwerkingsverbanden	3,0	3,0	0,59	0,843
Gemeenten	3,2	3,2	0,58	0,816
Schaal Sturing op samenwerking (6 stellingen)				
Samenwerkingsverbanden	3,2	3,2	0,69	0,881
Gemeenten	3,4	3,5	0,58	0,722
Schaal Borging (8 stellingen)				
Samenwerkingsverbanden	3,1	3,1	0,79	0,870
Gemeenten	3,4	3,4	0,63	0,731
Schaal Meerwaarde (12 stellingen)				
Samenwerkingsverbanden	3,3	3,1	0,71	0,897
Gemeenten	3,3	3,3	0,59	0,811

Inhoud schalen

Hieronder is terug te vinden welke stellingen onder welke schaal vallen.

Schaal Gedeelde visie (6 stellingen)
Onderwijs en jeugdhulp hebben een gedeeld gevoel van urgentie van samenwerking
Onderwijs en jeugdhulp werken bewust samen aan een gezamenlijke visie
Onderwijs en jeugdhulp hebben dezelfde doelen voor leerlingen voor ogen
Onderwijs en jeugdhulp zijn het met elkaar eens over de aanpak van problematiek bij leerlingen
Onderwijs en jeugdhulp weten wat ze van elkaar kunnen verwachten
Belangen van kinderen en ouders gaan boven organisatiebelangen
Schaal Onderling vertrouwen (6 stellingen)
Onderwijs en jeugdhulp hebben vertrouwen in elkaars deskundigheid
Onderwijs en jeugdhulp kunnen er van op aan dat de ander het werk goed doet
Onderwijs en jeugdhulp houden zich aan de onderlinge afspraken
Onderwijs en jeugdhulp geven elkaar inzicht in hun werkwijze
Onderwijs en jeugdhulp nemen elkaar serieus als samenwerkingspartner
Onderwijs en jeugdhulp hebben persoonlijk contact
Schaal Randvoorwaarden (6 stellingen)
Onderwijs en jeugdhulp hebben voldoende tijd om samen te werken
De onderlinge samenwerking is in taak- of functieomschrijvingen benoemd
Onderwijs en jeugdhulp hebben voldoende kennis van elkaars werkveld

<p>Onderwijs en jeugdhulp kunnen gemakkelijk met elkaar in contact treden</p> <p>De communicatie tussen onderwijs en jeugdhulp is goed geregeld</p> <p>Onderwijs en jeugdhulp maken gebruik van elkaars deskundigheid</p>
<p>Schaal Sturing op samenwerking (6 stellingen)</p>
<p>Het is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp</p> <p>Onderwijs en jeugdhulp zijn beiden actief in de samenwerking</p> <p>Er is een heldere taakverdeling tussen onderwijs en jeugdhulp</p> <p>Het is duidelijk bij wie de casusregie is belegd</p> <p>Afspraken over de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp zijn vastgelegd</p> <p>Onderwijs en jeugdhulp kunnen elkaar aanspreken op het nakomen van afspraken</p>
<p>Schaal borging (8 stellingen)</p>
<p>Het ondersteuningsplan en het jeugdplan zijn op elkaar afgestemd</p> <p>Er zijn heldere afspraken over onderwijszorgarrangementen</p> <p>Er zijn heldere afspraken over de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp</p> <p>Er zijn heldere afspraken over de aanpak van thuiszitters</p> <p>Er zijn heldere afspraken over wat het onderwijs en wat gemeenten betalen</p> <p>Er zijn gezamenlijke doelstellingen geformuleerd voor de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp</p> <p>Het behalen van doelstellingen wordt gezamenlijk gemonitord</p> <p>Onderwijs en gemeente herijken hun beleid op basis van monitoring & evaluatie</p>
<p>Schaal meerwaarde (12 stellingen)</p>
<p>Maatwerk: leerlingen krijgen de hulp en ondersteuning die ze nodig hebben</p> <p>Tijdige inzet van hulp en ondersteuning voor leerlingen</p> <p>Thuisnabije hulp en ondersteuning, dicht bij de eigen leefomgeving</p> <p>Tevredenheid van ouders over hulp en ondersteuning</p> <p>Preventie van problematiek bij leerlingen</p> <p>Minder leerlingenvervoer</p> <p>Minder thuiszitters</p> <p>Minder leerplicht vrijstellingen</p> <p>Minder verwijzingen naar het speciaal onderwijs</p> <p>Minder verwijzingen naar gespecialiseerde zorg</p> <p>Vermindering van administratieve lasten voor professionals</p> <p>Vermindering van de werkdruk voor professionals</p>

Bijlage 4 Uitkomsten hypothesen

Voorafgaand aan het onderzoek hebben we bij een aantal onderzoeksvragen hypothesen geformuleerd. Deze hypothesen hebben we getoetst door middel van statistische analyses. In deze bijlage presenteren we de uitkomsten. De genoemde percentages verwijzen naar het aandeel samenwerkingsverbanden en gemeenten, exclusief respondenten die aangeven het niet te weten of geen zicht te hebben op de betreffende vraag.

Welke verschijningsvormen heeft de aansluiting en in welke mate komen die voor?

- *We verwachten dat de meeste respondenten een middenvariant kiezen. Bij de vraag waar men de fase van de aansluiting aangeeft is de ‘opbouw, aansluiting loopt’ de middenvariant. Bij de vraag over samenwerkingsmodellen vormen de ketens en de netwerken de middenvarianten.*

51 tot 58% van de samenwerkingsverbanden typeert de aansluiting als de opbouwfase: de aansluiting loopt, maar is nog niet verankerd. Er is een klein verschil tussen regulier en speciaal onderwijs en tussen kerngemeenten en overige gemeenten, volgens de swv'en. De opbouwfase is echter altijd de meest gekozen variant.

Ook bij de gemeenten is de opbouwfase de meest gekozen antwoordoptie. 53% tot 59% van de gemeenten kiest voor de opbouwfase, waarbij er verschillen zijn tussen basisonderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs.

Daarnaast is gevraagd naar het samenwerkingsmodel. De middenvarianten (ketens en netwerken) worden vaker gekozen als antwoord dan de overige varianten (schotten en integraal). 80% tot 82% van de samenwerkingsverbanden kiest voor de ketens of netwerken als typering van de samenwerking, afhankelijk van of het gaat over de kerngemeenten of de overige gemeenten. 81% tot 86% van de gemeenten kiest voor de ketens of netwerken, afhankelijk van of het gaat om het basisonderwijs, voortgezet onderwijs of speciaal (voortgezet) onderwijs.

De hypothese dat de meeste respondenten een middenvariant kiezen als typering van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp wordt bevestigd door de gegevens.

Hoe beoordelen gemeenten en samenwerkingsverbanden de effectiviteit en efficiëntie van de wijze waarop de aansluiting momenteel is georganiseerd?

- *We verwachten dat er een samenhang is tussen de organisatie van de eerstelijnszorg en de ervaren meerwaarde en tevredenheid onder gemeenten.*

Er is nagegaan of er een samenhang is tussen de organisatie van de eerstelijnszorg en de door gemeenten ervaren meerwaarde. Bij de organisatie van de eerstelijnszorg zijn drie

soorten teams onderscheiden: jeugdteams, brede integrale teams en generalistische teams (op wijkniveau, lokaal niveau of bovenlokaal niveau)²⁹. Vervolgens is per type team een variantieanalyse uitgevoerd met meerwaarde als afhankelijke variabele. Deze analyses leverden geen significante verschillen op.

Vervolgens is via variantieanalyses nagegaan of er significante verschillen in tevredenheid zijn die samenhangen met het type team. Dit is afzonderlijk nagegaan voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. In het primair onderwijs werden geen significante verschillen gevonden. In het voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs bleek er een significant verschil in tevredenheid te zijn tussen gemeenten die te maken hebben met een breed integraal team en gemeenten waar dat niet het geval is. In beide gevallen was er een significant hogere mate van tevredenheid als er brede integrale teams waren. Bij de overige twee typen teams waren de verschillen in tevredenheid niet significant.

Figuur B4.1 Tevredenheid over brede versus geen brede integrale teams

	Voortgezet onderwijs*			SO/VSO*		
	Gemidd.	Std.dev	N	Gemidd	Std.dev	N
Brede integrale teams 0-100	3.59	1.45	108	3.49	1.39	82
Geen brede integrale teams	2.89	1.67	91	2.91	1.56	68

*p<0.05

Concluderend is er geen samenhang gevonden tussen de organisatie van de eerstelijnszorg en de ervaren meerwaarde. Wel zijn gemeenten met een breed integraal team in het voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs gemiddeld meer tevreden dan gemeenten zonder breed integraal team.

- *We verwachten dat samenwerkingsverbanden meer tevreden zijn over de aansluiting onderwijs & jeugdhulp in de kerngemeente(n) dan in de overige gemeente(n). Samenwerkingsverbanden zouden voornamelijk met de grote gemeenten in hun regio afspraken maken over de aansluiting en minder contact hebben met kleine gemeenten.*

Het verschil in tevredenheid over de aansluiting in kerngemeente(n) en overige gemeente(n) binnen het samenwerkingsverband is klein. 28% van de samenwerkingsverbanden is (zeer) tevreden over de aansluiting in kerngemeente(n) tegenover 27% als het gaat om de overige gemeente(n). Er zijn geen verschillen in tevredenheid tussen gemeenten van verschillende grootten (zie ook hypothese 5). Hiermee lijken de gegevens de hypothese niet te ondersteunen.

²⁹ Er zijn drie dichotome variabelen gemaakt: jeugdteams, brede integrale teams en generalistische teams. Elke variabele bestaat uit twee categorieën: gemeenten die de desbetreffende achterliggende vragen één van de categorieën wijk, lokaal of bovenlokaal hebben gekozen en gemeenten die niet hebben gedaan. Per gemeente kunnen verschillende teams actief zijn.

- *We verwachten dat respondenten meer tevreden zijn over de aansluiting onderwijs & jeugdhulp in het speciaal (voortgezet) onderwijs dan in het regulier onderwijs. In het speciaal onderwijs bestaat deze aansluiting al langere tijd en is de aansluiting intensiever.*

Aan samenwerkingsverbanden is geen vraag gesteld over de tevredenheid over de aansluiting in het regulier en speciaal onderwijs. Aan gemeenten is wel gevraagd naar tevredenheid over de aansluiting in regulier en speciaal onderwijs. Gemeenten waren juist iets minder tevreden over de aansluiting in het (voortgezet) speciaal onderwijs dan over de aansluiting in het reguliere po en het vo. 34% was (zeer) tevreden over de aansluiting in het (v)so tegenover 42% in het po en 39% in het vo. De hypothese wordt niet bevestigd; respondenten zijn juist minder tevreden over de aansluiting in het (v)so dan in het regulier onderwijs.

- *We verwachten dat de mate waarin de werkzame factoren, borging en ervaren meerwaarde aanwezig zijn, samenhangt met het samenwerkingsmodel en met de fase waarin de aansluiting zich bevindt. In het bijzonder verwachten we dat deze factoren meer aanwezig zijn bij een netwerk of integraal model en de opbouw en consolidatie fase.*

Gemeenten

Gemeenten hebben aangegeven welk model en welke fase van toepassing is op de aansluiting in het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs. Hieronder zijn de gemiddelde scores van gemeenten per model en fase op de schalen consensus, vertrouwen, regie, randvoorwaarden, borging en ervaren meerwaarde te vinden. Significante verschillen zijn aangegeven.

Figuur B4.2 Gemiddelde scores van gemeenten op de schalen, uitgesplitst per model in het primair onderwijs

Model	Consensus	Vertrouwen*	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging*	Meerwaarde
Schotten	3,27	3,37	2,92	2,84	2,98	3,08
Ketens	3,49	3,55	3,40	3,13	3,45	3,38
Netwerk	3,50	3,65	3,41	3,20	3,38	3,31
Integraal	3,76	3,98	3,88	3,65	3,47	3,50

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.3 Gemiddelde scores van gemeenten op de schalen, uitgesplitst per fase in het primair onderwijs

Fase	Consensus**	Vertrouwen**	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging**	Meerwaarde
Oriëntatie	2,45	2,23	2,14	2,14	2,49	2,44
Start	3,22	3,41	3,10	2,77	3,16	3,35
Opbouw	3,45	3,59	3,37	3,13	3,38	3,32
Consolidatie	3,80	3,86	3,67	3,52	3,58	3,48

*significant verschil van $p < 0.05$ | **significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.4 Gemiddelde scores van gemeenten op de schalen, uitgesplitst per model in het voortgezet onderwijs

Model	Consensus	Vertrouwen*	Regie**	Randvoorwaarden*	Borging**	Meer-waarde*
Schotten	3,31	3,32	2,96	2,87	2,87	3,05
Ketens	3,46	3,55	3,43	3,12	3,48	3,40
Netwerk	3,54	3,66	3,44	3,20	3,43	3,29
Integraal	3,76	3,98	3,83	3,57	3,32	3,65

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.5 Gemiddelde scores van gemeenten op de schalen, uitgesplitst per fase in het voortgezet onderwijs

Fase	Consensus**	Vertrouwen**	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging**	Meer-waarde**
Oriëntatie	2,59	2,42	2,40	2,33	2,70	2,67
Start	3,41	3,46	3,26	2,91	3,21	3,38
Opbouw	3,43	3,60	3,37	3,13	3,36	3,32
Consolidatie	3,79	3,84	3,65	3,46	3,65	3,40

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.6 Gemiddelde scores van gemeenten op de schalen, uitgesplitst per model in het (voortgezet) speciaal onderwijs

Model	Consensus	Vertrouwen	Regie**	Randvoorwaarden	Borging	Meerwaarde
Schotten	3,38	3,39	2,93	2,87	3,04	3,15
Ketens	3,46	3,54	3,43	3,18	3,39	3,37
Netwerk	3,45	3,60	3,42	3,17	3,40	3,31
Integraal	3,73	3,65	3,73	3,33	3,59	3,43

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.7 Gemiddelde scores van gemeenten op de schalen, uitgesplitst per fase in het (voortgezet) speciaal onderwijs

Fase	Consensus**	Vertrouwen**	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging**	Meer-waarde
Oriëntatie	2,82	2,82	2,61	2,54	2,73	2,98
Start	3,31	3,41	3,16	2,79	3,08	3,19
Opbouw	3,51	3,61	3,41	3,20	3,43	3,41
Consolidatie	3,70	3,79	3,61	3,34	3,71	3,23

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Samenwerkingsverbanden

Swv'en hebben aangegeven welk model en welke fase van toepassing is op de aansluiting in de kerngemeenten en in de overige gemeenten. Hieronder zijn de gemiddelde scores van swv'en per model en fase op de schalen consensus, vertrouwen, regie, randvoorwaarden, borging en ervaren meerwaarde te vinden. Significante verschillen zijn aangegeven.

Figuur B4.8 Gemiddelde scores van swv'en op de schalen, uitgesplitst per model in kerngemeenten

Model	Consensus **	Vertrouwen **	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging **	Meerwaarde
Schotten	2,91	2,99	2,65	2,48	2,54	2,88
Ketens	3,36	3,41	3,19	2,99	3,10	3,24
Netwerk	3,69	3,57	3,27	3,13	3,35	3,40
Integraal	3,61	3,83	3,69	3,47	3,36	3,32

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.9 Gemiddelde scores van swv'en op de schalen, uitgesplitst per fase in kerngemeenten

Fase	Consensus **	Vertrouwen**	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging**	Meerwaarde
Oriëntatie	2,88	3,07	2,79	2,63	2,75	3,13
Start	3,19	3,24	2,72	2,70	2,57	3,14
Opbouw	3,43	3,43	3,23	3,04	3,23	3,27
Consolidatie	3,84	3,79	3,64	3,34	3,58	3,43

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.10 Gemiddelde scores van swv'en op de schalen, uitgesplitst per model in overige gemeenten

Model	Consensus **	Vertrouwen**	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging**	Meerwaarde
Schotten	2,83	3,03	2,66	2,60	2,52	2,96
Ketens	3,42	3,40	3,24	3,02	3,05	3,26
Netwerk	3,64	3,56	3,23	3,11	3,26	3,31
Integraal	3,89	3,89	3,89	3,61	3,88	3,82

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Figuur B4.11 Gemiddelde scores van swv'en op de schalen, uitgesplitst per fase in overige gemeenten

Fase	Consensus**	Vertrouwen**	Regie**	Randvoorwaarden**	Borging**	Meerwaarde
Oriëntatie	2,98	3,18	2,86	2,55	2,64	3,09
Start	3,05	3,17	2,85	2,76	2,70	3,07
Opbouw	3,54	3,49	3,24	3,11	3,14	3,19
Consolidatie	3,93	3,78	3,68	3,36	3,71	3,61

*significant verschil van $p < 0.05$

**significant verschil van $p < 0.01$

Concluderend is te zien dat de mate waarin de werkzame factoren, de borging en de ervaren meerwaarde aanwezig is stijgt. Het minst zijn ze aanwezig in het schottenmodel, opgevolgd door het ketenmodel en het netwerkmodel, en het meest zijn ze aanwezig in het integrale model. Hetzelfde zien we bij de fasen. De factoren zijn het minst aanwezig in de oriëntatiefase, dan volgt de start en opbouwbase, en het meest zijn ze aanwezig in de consolidatiefase. Dit ondersteunt de hypothese.

Wel zijn niet alle verschillen significant: het verschil in de ervaren meerwaarde tussen de modellen en fasen is vaak niet significant. Ook zijn er in het speciaal (voortgezet) onderwijs minder significante verschillen dan in het primair en het voortgezet onderwijs.

- *We verwachten dat de tevredenheid over de aansluiting samenhangt met het samenwerkingsmodel en de fase van de aansluiting. In het bijzonder verwachten we dat de tevredenheid hoger is bij een netwerk of integraal model en de opbouw en consolidatie fase dan in de andere modellen en fasen.*

Gemeenten

Gemeenten hebben het samenwerkingsmodel en de fase van de aansluiting getypeerd voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het speciaal (voortgezet) onderwijs. Gezien de kleine aantallen respondenten in sommige categorieën is het niet mogelijk betrouwbaar te toetsen op significante verschillen.

Figuur B4.12 Tevredenheid van gemeenten per model in het primair onderwijs

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Schotten	6	13%	9	12%	2	2%
Ketens	23	50%	33	43%	36	40%
Netwerk	16	35%	30	39%	46	52%
Integraal	1	2%	5	6%	5	6%
Geen zicht op	0	0%	0	0%	0	0%
Niet van toepassing	0	0%	0	0%	0	0%

Figuur B4.13 Tevredenheid van gemeenten per fase in het primair onderwijs

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Oriëntatie	4	9%	2	2%	1	1%
Start	10	23%	10	12%	2	2%
Opbouw	27	61%	58	72%	41	45%
Consolidatie	3	7%	11	14%	47	52%

Figuur B4.14 Tevredenheid van gemeenten per model in het voortgezet onderwijs

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Schotten	12	24%	6	9%	1	1%
Ketens	21	41%	40	57%	28	36%
Netwerk	15	29%	20	29%	46	59%
Integraal	2	4%	2	3%	3	4%
Geen zicht op	0	0%	2	3%	0	0%
Niet van toepassing	1	2%	0	0%	0	0%

Figuur B4.15 Tevredenheid van gemeenten per fase in het voortgezet onderwijs

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Oriëntatie	6	12%	1	1%	1	1%
Start	17	34%	9	12%	2	3%
Opbouw	23	46%	49	67%	36	47%
Consolidatie	4	8%	14	19%	38	49%

Figuur B4.16 Tevredenheid van gemeenten per model in het (voortgezet) speciaal onderwijs

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Schotten	7	21%	6	9%	3	6%
Ketens	14	41%	29	45%	18	35%
Netwerk	11	32%	21	32%	20	39%
Integraal	0	0%	2	3%	8	16%
Geen zicht op	1	3%	7	11%	2	4%
Niet van toepassing	1	3%	0	0%	0	0%

Figuur B4.17 Tevredenheid van gemeenten per fase in het (voortgezet) speciaal onderwijs

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Oriëntatie	6	18%	2	3%	2	4%
Start	10	30%	9	14%	1	2%
Opbouw	12	36%	44	70%	33	66%
Consolidatie	5	15%	8	13%	14	28%

Samenwerkingsverbanden

Swv'en hebben het samenwerkingsmodel en de fase van de aansluiting getypeerd voor de kerngemeenten en de overige gemeenten. Gezien de kleine aantallen respondenten in sommige categorieën is het niet mogelijk betrouwbaar te toetsen op significante verschillen.

Figuur B4.18 Tevredenheid van swv'en per model in de kerngemeenten

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Schotten	10	30%	3	7%	0	0%
Ketens	16	48%	16	39%	10	34%
Netwerk	7	21%	20	49%	15	52%
Integraal	0	0%	2	5%	4	14%
Geen zicht op	0	0%	0	0%	0	0%
Niet van toepassing	0	0%	0	0%	0	0%

Figuur B4.19 Tevredenheid van swv'en per fase in de kerngemeenten

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Oriëntatie	2	6%	1	2%	1	3%
Start	15	44%	7	17%	1	3%
Opbouw	15	44%	27	66%	12	41%
Consolidatie	2	6%	6	15%	15	52%

Figuur B4.20 Tevredenheid van swv'en per model in de overige gemeenten

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Schotten	11	37%	4	11%	1	4%
Ketens	12	40%	16	42%	9	36%
Netwerk	7	23%	18	47%	12	48%
Integraal	0	0%	0	0%	3	12%
Geen zicht op	0	0%	0	0%	0	0%
Niet van toepassing	0	0%	0	0%	0	0%

Figuur B4.21 Tevredenheid van swv'en per fase in de overige gemeenten

	(zeer) ontevreden		noch tevreden, noch ontevreden		(zeer) tevreden	
Oriëntatie	4	14%	2	5%	1	4%
Start	15	52%	9	24%	0	0%
Opbouw	10	34%	25	66%	12	48%
Consolidatie	0	0%	2	5%	12	48%

Concluderend is te zien dat (zeer) tevreden samenwerkingsverbanden en gemeenten iets vaker het netwerk of het integraal model hanteren en minder vaak het ketenmodel dan minder tevreden swv'en en gemeenten. Ook typeren (zeer) tevreden swv'en gemeenten de

aansluiting vaker als consolidatie dan bij minder tevreden swv'en en gemeenten. Hiermee wordt de hypothese ondersteund. De aantallen zijn echter te klein om te toetsen op significante verschillen.

- *We verwachten dat naarmate de werkzame factoren meer aanwezig zijn, de tevredenheid van de respondent over de aansluiting onderwijs & jeugdhulp toeneemt. De werkzame factoren hebben we gemeten met behulp van schalen over de gedeelde visie, het onderling vertrouwen, randvoorwaarden en de sturing op de samenwerking.*

De vier werkzame factoren hangen met elkaar samen, zowel bij samenwerkingsverbanden als bij gemeenten. Naarmate onderling vertrouwen toeneemt, nemen de andere factoren ook toe (en andersom)³⁰. Samenwerkingsverbanden en gemeenten die meer tevreden zijn over de aansluiting scores ook hoger op de vier werkzame factoren. Hieronder zijn de details te vinden, eerst voor de samenwerkingsverbanden en daarna voor de gemeenten.

Samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverbanden zijn gevraagd naar hun tevredenheid over de aansluiting in kerngemeente(n) en in de overige gemeenten.

Figuur B4.22 Het gemiddelde op onderling vertrouwen, gedeelde visie, sturing op samenwerking en randvoorwaarden uitgesplitst naar tevredenheid van samenwerkingsverbanden over de aansluiting in de kerngemeente(n)

Gemiddelde op de schalen	(Zeet) ontevreden (N=33)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=41)	(Zeet) tevreden (N=29)
Onderling vertrouwen	3,0	3,5	3,9
Gedeelde visie	3,0	3,5	3,9
Sturing op samenwerking	2,7	3,2	3,8
Randvoorwaarden	2,5	3,0	3,5

Voor alle werkzame factoren geldt dat samenwerkingsverbanden die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen kerngemeente(n) significant hoger scores op de schaal dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn en dan samenwerkingsverbanden die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) antwoorden. Ook scores samenwerkingsverbanden die neutraal antwoorden significant hoger op de schalen dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn³¹.

³⁰ Pearson correlation, $p < 0.01$

³¹T-toets, $p < 0.05$

Figuur B4.23 Het gemiddelde op onderling vertrouwen, gedeelde visie, sturing op samenwerking en randvoorwaarden uitgesplitst naar tevredenheid van samenwerkingsverbanden over de aansluiting in de overige gemeente(n)

Gemiddelde op de schalen	(Zeer) ontevreden (N=30)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=38)	(Zeer) tevreden (N=25)
Onderling vertrouwen	3,0	3,4	3,8
Gedeelde visie	2,9	3,5	3,9
Sturing op samenwerking	2,8	3,1	3,7
Randvoorwaarden	2,6	3,0	3,4

Voor alle werkzame factoren geldt dat samenwerkingsverbanden die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen de overige gemeente(n) significant hoger scoren op de schaal dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn en dan samenwerkingsverbanden die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) antwoorden. Ook scoren samenwerkingsverbanden die neutraal antwoorden significant hoger op de schalen dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn, met uitzondering van de schaal sturing op samenwerking.³²

Gemeenten

Gemeenten zijn gevraagd naar hun tevredenheid over de aansluiting in het po, het vo en het (v)so.

Figuur B4.24 Het gemiddelde op onderling vertrouwen, gedeelde visie, sturing op samenwerking en randvoorwaarden uitgesplitst naar de tevredenheid van gemeenten over de aansluiting in het po

Gemiddelde op de schalen	(Zeer) ontevreden (N=45)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=76)	(zeer) tevreden (N=87)
Onderling vertrouwen	3,1	3,6	3,9
Gedeelde visie	3,0	3,5	3,7
Sturing op samenwerking	2,9	3,4	3,6
Randvoorwaarden	2,7	3,1	3,5

Voor alle schalen geldt dat gemeenten die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen het po significant hoger scoren op de schaal dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn en dan gemeenten die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) antwoorden. Ook scoren gemeenten die neutraal antwoorden significant hoger op de schalen dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn.³³

³² T-toets, $p < 0.05$

³³ T-toets, $p < 0.05$

Figuur B4.25 Het gemiddelde op onderling vertrouwen, gedeelde visie, sturing op samenwerking en randvoorwaarden uitgesplitst naar de tevredenheid van gemeenten over de aansluiting in het vo

Gemiddelde op de schalen	(Zeer) ontevreden (N=51)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=69)	(Zeer) tevreden (N=76)
Onderling vertrouwen	3,2	3,6	3,8
Gedeelde visie	3,1	3,5	3,8
Sturing op samenwerking	3,0	3,4	3,6
Randvoorwaarden	2,8	3,1	3,5

Gemeenten die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting in het vo scoren significant hoger op de schaal dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn en dan gemeenten die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) zijn. Een uitzondering is de schaal sturing op samenwerking, waarvoor dit niet geldt. Daarnaast scoren swv'en die neutraal antwoorden significant hoger op de schalen dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn.³⁴

Figuur B4.26 Het gemiddelde op onderling vertrouwen, gedeelde visie, sturing op samenwerking en randvoorwaarden uitgesplitst naar de tevredenheid van gemeenten over de aansluiting in het (v)so

Gemiddelde op de schalen	(Zeer) ontevreden (N=34)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=63)	(Zeer) tevreden (N=50)
Onderling vertrouwen	3,1	3,6	3,8
Gedeelde visie	3,0	3,5	3,7
Sturing op samenwerking	3,0	3,4	3,7
Randvoorwaarden	2,7	3,1	3,5

Gemeenten die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting in het (v)so scoren significant hoger op de schaal dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn en dan gemeenten die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) zijn. Een uitzondering is de schaal onderling vertrouwen waarvoor dit niet geldt. Ook scoren gemeenten die neutraal antwoorden significant hoger op de schalen dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn.³⁵

De hypothese is bevestigd door de resultaten. De aanwezigheid van de vier werkzame factoren hangt positief samen met de tevredenheid van samenwerkingsverbanden en gemeenten over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp.

- *We verwachten dat naarmate de werkzame factoren meer aanwezig zijn, de ervaren meerwaarde van de aansluiting onderwijs & jeugdhulp van de respondent toeneemt.*

Voor deze hypothese is er een schaal gemaakt van de 12 stellingen die de ervaren meerwaarde van de aansluiting meten. Voor zowel samenwerkingsverbanden als

³⁴ T-toets, $p < 0.05$

³⁵ T-toets, $P < 0.05$

gemeenten geldt dat de ervaren meerwaarde significant samenhangt met de mate van onderling vertrouwen, gedeelde visie, sturing op samenwerking en randvoorwaarden in de samenwerking³⁶. Naarmate het vertrouwen binnen de samenwerking toeneemt, neemt de ervaren meerwaarde toe, en andersom. Dit geldt ook voor de andere drie werkzame factoren.

De hypothese is bevestigd door de resultaten. De aanwezigheid van de vier werkzame factoren hangt positief samen met de ervaren meerwaarde van de aansluiting bij samenwerkingsverbanden en gemeenten.

- *We verwachten dat naarmate er meer borging in het beleid en bestuur is, de tevredenheid van de respondent over de aansluiting onderwijs & jeugdhulp toeneemt.*

Voor deze hypothese is een schaal gemaakt voor borging in het beleid en bestuur. Hieronder is in meer detail de uitkomsten te vinden, eerst voor samenwerkingsverbanden en vervolgens voor gemeenten.

Samenwerkingsverbanden

De samenwerkingsverbanden zijn gevraagd naar de tevredenheid over de aansluiting in de kerngemeente(n) en de overige gemeenten.

Figuur B4.27 Het gemiddelde op de schaal borging, uitgesplitst naar de tevredenheid van samenwerkingsverbanden over de aansluiting in de kerngemeente(n)

Gemiddelde op de schaal	(Zeer) ontevreden (N=33)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=41)	(Zeer) tevreden (N=29)
Borging	2,7	3,1	3,8

Samenwerkingsverbanden die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen kerngemeente(n) scoren significant hoger op borging dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn en dan samenwerkingsverbanden die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) zijn. Ook scoren samenwerkingsverbanden die neutraal antwoorden significant hoger op de schalen dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn.

³⁷

Figuur B4.28 Het gemiddelde op de schaal borging beleid, uitgesplitst naar de tevredenheid van samenwerkingsverbanden over de aansluiting in de overige gemeente(n)

Gemiddelde op de schaal	(Zeer) ontevreden (N=30)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=38)	(Zeer) tevreden (N=25)
Borging	2,7	3,0	3,6

³⁶ Voor zowel swv'en als gemeenten is de pearson correlation gebruikt, $p < 0.001$

³⁷ T-toets, $p < 0.05$

Samenwerkingsverbanden die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen de overige gemeente(n) scoren significant hoger op de schaal dan samenwerkingsverbanden die (zeer) ontevreden zijn en dan samenwerkingsverbanden die neutraal (niet ontevreden, niet ontevreden) zijn.³⁸

Gemeenten

De gemeenten zijn gevraagd naar hun tevredenheid over de aansluiting in het po, vo en (v)so.

Figuur B4.29 Het gemiddelde op de schaal borging, uitgesplitst naar de tevredenheid van gemeenten over de aansluiting in het po

Gemiddelde op de schaal	(Zeer) ontevreden (N=45)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=76)	(Zeer) tevreden (N=87)
Borging	3,0	3,4	3,6

Gemeenten die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen het po scoren significant hoger op borging dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn. Ook scoren gemeenten die niet ontevreden, niet tevreden zijn significant hoger op de schaal dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn.³⁹

Figuur B4.30 Het gemiddelde op de schaal borging, uitgesplitst naar de tevredenheid van gemeenten over de aansluiting in het vo

Gemiddelde op de schaal	(Zeer) ontevreden (N=51)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=69)	(Zeer) tevreden (N=76)
Borging	3,0	3,5	3,6

Gemeenten die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting binnen het vo scoren significant hoger op borging dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn. Ook scoren gemeenten die niet ontevreden, niet tevreden zijn significant hoger op de schaal dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn.⁴⁰

Figuur B4.31 Het gemiddelde op de schaal borging, uitgesplitst naar de tevredenheid van gemeenten over de aansluiting in het (v)so

Gemiddelde op de schaal	(Zeer) ontevreden (N=34)	Niet ontevreden, niet tevreden (N=63)	(Zeer) tevreden (N=50)
Borging	3,1	3,4	3,6

Gemeenten die (zeer) tevreden zijn over de aansluiting in het (v)so scoren significant hoger op de schaal dan gemeenten die (zeer) ontevreden zijn.⁴¹

³⁸ T-toets, p<0.05

³⁹ T-toets, p<0.05

⁴⁰ T-toets, p<0.05

⁴¹ T-toets, p<0.05

De hypothese is bevestigd door de resultaten. De aanwezigheid van borging in het beleid en bestuur hangt positief samen met de tevredenheid van swv'en en gemeenten over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp.

- *We verwachten dat naarmate er meer borging in het beleid en bestuur is, de ervaren meerwaarde van de aansluiting onderwijs & jeugdhulp van de respondent toeneemt.*

Voor zowel samenwerkingsverbanden als gemeenten geldt dat de ervaren meerwaarde significant samenhangt met de mate van borging in het beleid en bestuur⁴². Naarmate de mate van borging in beleid en bestuur toeneemt, neemt de ervaren meerwaarde toe, en andersom.

De hypothese is bevestigd door de resultaten. De aanwezigheid van borging in beleid en bestuur hangt positief samen met de ervaren meerwaarde van de aansluiting bij swv'en en gemeenten.

Wat gaat goed? Welke knelpunten signaleren samenwerkingsverbanden en gemeenten? Welke verbeterpunten en mogelijke oplossingen zien zij?

- *We verwachten dat respondenten die geen knelpunten ervaren, meer tevreden zijn over de aansluiting onderwijs & jeugdhulp ten opzichte van respondenten die wel knelpunten ervaren.*
- *We verwachten dat respondenten die geen knelpunten ervaren, meer meerwaarde ervaren van de aansluiting onderwijs & jeugdhulp ten opzichte van respondenten die wel knelpunten ervaren.*

Bijna alle respondenten (95% van de samenwerkingsverbanden en 91% van de gemeenten) ervaren knelpunten. Hierdoor is de groep die geen knelpunten ervaart te klein om deze hypothesen te toetsen.

Is er op de onderwerpen in de vragen 1 t/m 4 een relatie met achtergrondkenmerken van gemeenten en samenwerkingsverbanden?

- *We verwachten dat samenwerkingsverbanden met een positieve verevening of een neutrale verevening meer tevreden zijn en meer meerwaarde ervaren van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp dan samenwerkingsverbanden met een negatieve verevening.*

Er zijn geen (significante) verschillen in tevredenheid tussen samenwerkingsverbanden met een positieve, neutrale of negatieve vereveningsopdracht. De hypothese is daarmee niet bevestigd door de gegevens.

Bij de samenwerkingsverbanden is met behulp van variantieanalyses nagegaan of er een samenhang is tussen de verevening (negatief, neutraal of positief) en de ervaren

⁴² Voor zowel swv'en als gemeenten is de pearson correlation gebruikt, $p < 0.001$

meerwaarde van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Hier bleek geen significant verband te zijn, noch in het primair onderwijs, noch in het voortgezet onderwijs.

Met behulp van kruistabellen is nagegaan of er een samenhang is tussen de verevening (negatief, neutraal of positief) en het gerapporteerde samenwerkingsmodel. In het primair onderwijs was geen duidelijke trend te herkennen. In het voortgezet onderwijs wordt bij positieve verevening merendeels het ketenmodel genoemd, terwijl bij negatieve verevening geen van de vier modellen duidelijk meer wordt genoemd dan de andere. Hier zijn de antwoorden vooral gespreid over de modellen schotten, ketens en netwerk. Dat geldt zowel voor de kerngemeente(n) als voor de overige gemeenten. De aantallen per cel waren te klein om de verschillen te mogen toetsen op significantie.

- *We verwachten dat samenwerkingsverbanden waaronder relatief veel gemeenten vallen minder tevreden zijn over de aansluiting onderwijs & jeugdhulp dan samenwerkingsverbanden waaronder relatief weinig gemeenten vallen. Naarmate er meer gemeenten zijn, is het lastiger de aansluiting op elkaar af te stemmen.*

Er zijn geen (significante) verschillen in tevredenheid tussen samenwerkingsverbanden waarbinnen relatief veel, gemiddeld of weinig gemeenten vallen. De hypothese is daarmee niet bevestigd door de gegevens.

- *We verwachten dat (middel)grote gemeenten meer tevreden zijn over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp dan kleine gemeenten. Ook verwachten we dat de gemeentegroote samenhangt met het type samenwerkingsmodel. We denken dat kleine gemeenten vaker een netwerk of integraal model hanteren.*

Er zijn geen (significante) verschillen in tevredenheid of ervaren meerwaarde tussen kleine, middelgrote en grote gemeenten. Dit geldt zowel gekeken naar het aantal inwoners als naar het type gemeente (G4, G40 en overige gemeenten). Vervolgens is nagegaan of er een samenhang is tussen de gemeentegroote en het gerapporteerde samenwerkingsmodel. Dit is afzonderlijk nagegaan voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. Hierbij zijn de categorieën 'geen zicht op' en 'niet van toepassing' buiten beschouwing gelaten.

In het primair onderwijs bleek er een significante samenhang tussen de gemeentegroote en het samenwerkingsmodel te zijn⁴³. Onderstaande tabel laat zien dat gemeenten met minder dan 15.000 inwoners wat het primair onderwijs betreft vooral melding maken van het netwerkmodel (54%). Bij gemeenten van 15.000 tot 100.000 inwoners zijn het ketenmodel en netwerkmodel ongeveer gelijk verdeeld (rond 40%). Bij de grote gemeenten is vooral sprake van het ketenmodel (68%). Verder valt op dat geen enkele gemeente met meer dan 50.000 inwoners aangeeft dat er sprake is van een integraal

⁴³ $p < 0.05$

samenwerkingsmodel. De toetsing in het voortgezet en het (voortgezet) speciaal onderwijs leverde geen significante resultaten op.

Figuur B4.32 Hoe zou u de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente typeren? primair onderwijs, naar gemeentegrootte

	Schotten		Ketens		Netwerk		Integraal	
	n	%	n	%	n	%	n	%
< 15.000 inwoners	0	0%	26	40%	35	54%	4	6%
15.000 – 50.000 inwoners	13	13%	41	40%	42	41%	7	7%
50.000 – 100.000 inwoners	4	16%	11	44%	10	40%	0	0%
> 100.000 inwoners	2	9%	15	68%	5	23%	0	0%

Bijlage 5 Tabellenboek samenwerkingsverbanden

Tabel B.5.1 Wat is uw functie? Meerdere antwoorden mogelijk (N=105)

Functie	Percentage
Directeur	54%
Bestuurder	4%
Directeur/bestuurder	24%
Coördinator	10%
Manager	5%
Anders	5%

DE AANSLUITING IN DE PRAKTIJK

De volgende vragen gaan over de aansluiting in de praktijk tussen onderwijs en jeugdhulp in uw samenwerkingsverband (in het vervolg hanteren we hiervoor de term 'regio'). Het gaat om uw algemene indruk.

Tabel B.5.2 In welke fase verkeert de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in de kerngemeente(n) en de overige gemeenten in uw regio?⁴⁴

Fase	Oriëntatie nog geen aansluiting, oriëntatie op mogelijkheden	Start initiatiefnemers zetten de eerste stappen	Opbouw aansluiting loopt	Consolidatie aansluiting wordt verankerd	Geen zicht op	Nvt
Kerngemeente(n) ⁴⁵ (N=108)	4%	22%	51%	21%	1%	1%
Overige gemeenten (N= 108)	6%	22%	44%	13%	2%	13%

Tabel B.5.3 Kunt u aangeven hoe de aansluiting er voor staat in het regulier en het speciaal onderwijs in uw regio?

Fase	Oriëntatie nog geen aansluiting, oriëntatie op mogelijkheden	Start initiatiefnemers zetten de eerste stappen	Opbouw aansluiting loopt	Consolidatie aansluiting wordt verankerd	Geen zicht op	Nvt
Regulier onderwijs (N=105)	7%	17%	57%	18%	1%	0%
Speciaal onderwijs (N=105)	9%	20%	51%	16%	3%	1%

⁴⁴ Inclusief 3 samenwerkingsverbanden die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

⁴⁵ Kerngemeente = grootste gemeente(n) in de regio

Tabel B.5.4 In hoeverre werken de **reguliere scholen** in uw regio samen met de volgende partijen?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Niet van toepassing
Lokale teams ⁴⁶ (N=105)	6%	10%	20%	58%	5%	2%
Centra voor jeugd en gezin (N=105)	3%	16%	17%	35%	9%	20%
Schoolmaatschappelijk werk (N=105)	2%	10%	16%	54%	4%	14%
Jeugdgezondheidszorg ⁴⁷ (N=105)	0%	8%	12%	80%	0%	0%
Gespecialiseerde zorgaanbieders (N=105)	7%	50%	19%	14%	10%	0%
Gecertificeerde instellingen ⁴⁸ (N=105)	19%	27%	15%	9%	28%	3%
Leerplicht (N=105)	0%	1%	8%	89%	2%	1%
Anders, namelijk (N=105)	0%	5%	5%	6%	6%	79%

Anders, namelijk

Po	Vo
Gemeente-leerlingvervoer	Preventieve/lichte ambulante jeugdhulp
Jeugdhulp preventief en licht ambulant	Pilot school
Gedragwetenschapper samenwerkingsverband	Regionaal team
Tweedelijnszorg	Van echte planmatige samenwerking is nauwelijks sprake
N.b. gespecialiseerde zorgaanbieders en dergelijke i.r.t. leerlingen met arrangementen	Combinatie tijd schoolmaatschappelijk werk en jeugdhulp
Gespecialiseerde kinderopvang	
Samenwerkingsverband	
Loketmedewerkers gemeente	
Vaste contactpersoon vanuit de gemeente	
Toegang Jeugdwet, MEE, IVH	
Integrale vroeghulp (MEE)	

Tabel B.5.5 In hoeverre werken de **scholen voor speciaal onderwijs** in uw regio samen met de volgende partijen?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Niet van toepassing
Lokale teams (N=105)	8%	10%	17%	55%	5%	5%
Centra voor jeugd en gezin (N=105)	7%	12%	14%	33%	9%	25%
Schoolmaatschappelijk werk (N=105)	5%	15%	10%	48%	9%	13%
Jeugdgezondheidszorg (N=105)	0%	9%	12%	73%	5%	1%

⁴⁶ Lokale teams = wijkteams, buurtteams, jeugdteams, ouder-kindteams en dergelijke

⁴⁷ Jeugdgezondheidszorg = consultatiebureau, schoolarts, jeugdverpleegkundige

⁴⁸ Gecertificeerde instellingen = instellingen die jeugdreclassering en jeugdbescherming mogen aanbieden

Gespecialiseerde zorgaanbieders (N=105)	1%	15%	16%	58%	9%	1%
Gecertificeerde instellingen (N=105)	4%	17%	16%	37%	24%	2%
Anders, namelijk (N=105)	1%	3%	4%	6%	15%	71%

Anders, namelijk

Po	Vo
Gemeenten-leerlingvervoer	Accare, Fact et cetera
Jeugdhulp preventief en licht ambulante	Wijkteams
Tweedelijnszorg	Regionaal team
Samenwerkingsverband	Planmatigheid ontbreekt veelal
Toegang Jeugdwet, MEE en IVH, CIZ	Samenwerking op voorzieningen niveau oza met plaatsingsbekostiging
Integrale vroeghulp (MEE) en CIS	

Tabel B.5.6 In hoeverre wordt 1^e lijns jeugdhulp⁴⁹ op scholen in uw regio geboden?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Niet van toepassing
Regulier onderwijs (N=105)	6%	16%	18%	57%	2%	1%
Speciaal onderwijs (N=105)	6%	23%	15%	50%	4%	2%

Tabel B.5.7 In hoeverre wordt 2^e lijns jeugdhulp⁵⁰ op scholen in uw regio geboden?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Niet van toepassing
Regulier onderwijs (n=105)	30%	48%	8%	10%	5%	1%
Speciaal onderwijs (n=105)	11%	30%	26%	26%	7%	1%

Tabel B.5.8 Via welke partijen krijgen de leerlingen in uw regio toegang tot 2^e lijns jeugdhulp?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Niet van toepassing
Via lokale teams (N=105)	4%	11%	25%	50%	10%	1%
Via Jeugdgezondheidszorg (N=105)	5%	31%	12%	35%	15%	1%
Via de huisarts (N=105)	1%	29%	16%	35%	18%	1%
Via de gemeente (N=105)	8%	15%	17%	32%	12%	15%
Via medisch specialisten (N=105)	3%	34%	6%	14%	38%	5%
Via gecertificeerde instellingen (N=105)	16%	20%	7%	8%	44%	6%
Anders, namelijk (N=105)	0%	5%	2%	1%	20%	72%

⁴⁹ 1^e lijns jeugdhulp = toegang en lichte hulp door lokale teams, centra voor jeugd en gezin en/of jeugdgezondheidszorg

⁵⁰ 2^e lijns jeugdhulp = gespecialiseerde jeugdhulp door zorgaanbieders

Anders, namelijk

Po	Vo
Gemeente is nauw betrokken bij onderwijs jeugdhulp arrangementen, bij subsidie jeugdhulp	Schoolmaatschappelijk werk is de brug tussen school en lokale teams en 2e lijn
CJG	Onderwijsjeugdarrangement
Samenwerkingsverband	CJG

Tabel B.5.9 Komen de volgende typen onderwijszorgarrangementen⁵¹ in uw regio voor in het regulier - en/of speciaal onderwijs? Meerdere antwoorden mogelijk

Type arrangement	Nee	In het regulier onderwijs	In het speciaal onderwijs	Geen zicht op	Nvt
Kortdurende begeleiding of behandeling op school (N=105)	8%	74%	80%	2%	1%
Intensieve/langdurige begeleiding of behandeling op school (N=105)	12%	44%	80%	6%	1%
Een combinatie van dagbehandeling en onderwijs op school (N=105)	10%	24%	85%	2%	2%
Bovenschoolse arrangementen voor jongeren die vast (dreigen te) lopen in het onderwijs (N=105)	19%	65%	47%	2%	9%
Ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit residentiële setting naar onderwijs (N=105)	26%	39%	49%	14%	3%
Ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit (v)so en sbo naar reguliere scholen (N=105)	13%	71%	50%	3%	5%
Consultatie: begeleiding, advies en/of scholing van docenten vanuit jeugdhulp (N=105)	26%	50%	38%	14%	5%
Anders, namelijk (N=105)	3%	10%	8%	13%	73%

Anders, namelijk

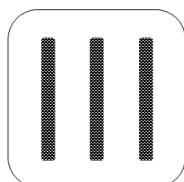
Po	Vo
Er vindt afstemming plaats tussen behandeling en aanpak op school en er is soms begeleiding (geen behandeling) door zorg op school	Veel arrangementen in onze regio, maar worden aangeboden door onderwijs zelf, zonder deelname/ bekostiging door gemeente/ hulpverlening. Op individueel leerlingniveau worden beperkt afspraken gemaakt in het kader van onderwijs en zorg. Op groepsniveau kennen we miv 1-8-2018 1 oza (binnen het regulier onderwijs)
Ondersteuning bij terugleiden en consultatie wordt door het samenwerkingsverband geleverd	Jeugdhulp en onderwijs zijn eilanden van goed en minder goed functioneren
Intensieve samenwerking tussen samenwerkingsverband en LPO tav thuiszitters icm Actietafel Thuiszitters Almere	Bovenschoolse voorziening heft wekelijks consultaties, opvang van vastgelopen leerlingen, onderzoek en begeleiding van leerlingen op scholen
Inzet preventiemedewerker	Akietafel thuiszitters
	Afstemming tussen behandeling thuis en aanpak school, en soms inzet begeleiding
	Accare, Factteam

⁵¹ Onderwijszorgarrangementen = integrale samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp

	Symbiose: combinative vo en vso onderwijs waarbij jeugdzorgcomponent vaak aanwezig is
	OPDC combiantie onderwijs en jeugdhulp

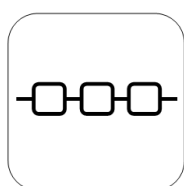
MODELLEN VAN SAMENWERKING

De aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp kan op verschillende manier worden vormgegeven. Hieronder treft u 4 modellen aan.

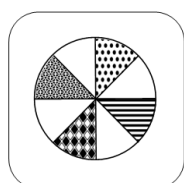
Het Schottenmodel

Dit model betreft de voortzetting van de situatie van vóór de transitie. Onderwijs en jeugdhulp opereren los van elkaar, inclusief gescheiden geldstromen en gescheiden verantwoordelijkheden. Er is geen aansluiting tussen disciplines. In dit model ligt de nadruk op een heldere afbakening van rollen, taken en budgetbewaking.

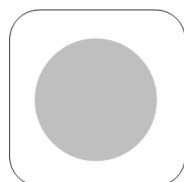
Het Ketensmodel

Dit model gaat uit van geschakelde verantwoordelijkheden, een vaste koppeling van disciplines en een vaste volgorde van handelen. Denk bijvoorbeeld aan de keten van onderwijsondersteuning – schoolmaatschappelijk werk – wijkteam – specialistische jeugdhulp. In dit model ligt de nadruk op het versterken van overgangen tussen de schakels.

Het Netwerkmodel

In het netwerkmodel draait het om de interactie tussen disciplines. Er is geen vooraf vastgelegde volgorde van handelen, partijen bepalen afhankelijk van het doel met wie zij een verbinding aangaan. In dit model ligt de nadruk op netwerkvorming en netwerksturing.

Het Integrale model

In het integrale model is sprake van één multidisciplinair team voor onderwijs en jeugdhulp, met mandaat om hulp en ondersteuning in te zetten en met een eigen budget. In dit model ligt de nadruk op handelingsruimte voor professionals en bundeling van expertise en geldstromen.

Tabel B.5.10 Hoe zou u de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio typeren kijkend naar kerngemeente(n) en overige gemeenten?

	Schotten	Ketens	Netwerk	integraal	Geen zicht op	Niet van toepassing
Kerngemeente(n) (N=105)	12%	40%	40%	6%	0%	2%
Overige gemeenten (N=105)	15%	35%	35%	3%	1%	10%

Tabel B.5.11 In hoeverre bent u tevreden over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio?⁵²

	Zeer ontevreden	Ontevreden	Niet tevreden, niet ontevreden	Tevreden	Zeer tevreden	Geen zicht op	Nvt
Kerngemeente(n) (N=108)	5%	28%	38%	23%	4%	1%	2%
Overige gemeenten (N=108)	4%	24%	36%	19%	4%	2%	11%

Tabel B.5.12 Kunt u uw antwoord kort toelichten? (N=84)

	Aantallen swv-po	Aantallen swv-vo
We zijn goed op weg, maar er is ruimte voor verbetering	11	10
Er is betere samenwerking / afstemming nodig tussen partijen	5	8
De contacten zijn goed, er is een goede samenwerking	5	6
Er is onvoldoende aansluiting tussen zorg en onderwijs; er zijn drempels	5	1
Er zijn goede afspraken (op papier), maar de uitvoering blijft lastig	4	2
Het duurt nog te lang voordat een kind geholpen wordt / er zijn wachtlijsten	4	2
Er zijn grote verschillen tussen gemeenten in aanpak en kwaliteit	3	3
Jeugdhulp is te budgetgedreven of te traag	2	2
Er zijn vaste contactpersonen of een vast zorgteam op school	2	2
Er wordt gestreefd naar een ander model	1	3
Gemeenten denken lokaal en niet regionaal	-	3
Overig	5	4

WERKZAME FACTOREN

De volgende vragen gaan over factoren die kunnen bijdragen aan versterking van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio. Het gaat om uw algemene indruk.

Tabel B.5.13 In hoeverre gelden de volgende stellingen over een **gedeelde visie** in uw regio?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Onderwijs en jeugdhulp hebben een gedeeld gevoel van urgentie van samenwerking (N=105)	0%	2%	27%	55%	15%	1%

⁵² Inclusief 3 samenwerkingsverbanden die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

Onderwijs en jeugdhulp werken bewust samen aan een gezamenlijke visie (N= 105)	1%	10%	34%	41%	12%	1%
Onderwijs en jeugdhulp hebben dezelfde doelen voor leerlingen voor ogen (N= 105)	0%	8%	40%	40%	10%	3%
Onderwijs en jeugdhulp zijn het met elkaar eens over de aanpak van problematiek bij leerlingen (N= 105)	1%	10%	52%	27%	4%	7%
Onderwijs en jeugdhulp weten wat ze van elkaar kunnen verwachten (N= 105)	1%	27%	44%	24%	4%	1%
Belangen van kinderen en ouders gaan boven organisatiebelangen (N= 105)	1%	10%	41%	32%	11%	4%

Tabel B.5.14 In hoeverre gelden de volgende stellingen over **onderling vertrouwen** in uw regio?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Onderwijs en jeugdhulp hebben vertrouwen in el-kaars deskundigheid (N= 105)	0%	10%	45%	44%	2%	0%
Onderwijs en jeugdhulp kunnen er van op aan dat de ander het werk goed doet (N=105)	0%	11%	57%	31%	0%	0%
Onderwijs en jeugdhulp houden zich aan de onder-linge afspraken (N= 105)	0%	5%	54%	35%	0%	6%
Onderwijs en jeugdhulp geven elkaar inzicht in hun werkwijze (N= 105)	2%	17%	41%	33%	6%	1%
Onderwijs en jeugdhulp nemen elkaar serieus als samenwerkingspartner (N=105)	0%	5%	30%	48%	16%	2%
Onderwijs en jeugdhulp hebben persoonlijk contact (N=105)	0%	3%	29%	52%	16%	0%

Tabel B.5.15 In hoeverre gelden de volgende stellingen over de **randvoorwaarden** voor samenwerking in uw regio?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Onderwijs en jeugdhulp hebben voldoende tijd om samen te werken (N= 105)	2%	36%	35%	24%	1%	2%
De onderlinge samenwerking is	16%	31%	30%	14%	1%	8%

in taak- of functieomschrijvingen benoemd (N= 105)						
Onderwijs en jeugdhulp hebben voldoende kennis van elkaars werkveld (N=105)	4%	26%	54%	16%	0%	0%
Onderwijs en jeugdhulp kunnen gemakkelijk met elkaar in contact treden (N= 105)	0%	5%	35%	56%	3%	1%
De communicatie tussen onderwijs en jeugdhulp is goed geregeld (N= 105)	2%	17%	43%	34%	2%	2%
Onderwijs en jeugdhulp maken gebruik van elkaars deskundigheid (N=105)	2%	13%	58%	26%	1%	0%

Tabel B.5.16 In hoeverre gelden de volgende stellingen over de **sturing in de samenwerking** in uw regio?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Het is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp (N= 105)	4%	19%	33%	34%	10%	0%
Onderwijs en jeugdhulp zijn beiden actief in de samenwerking (N=105)	0%	5%	32%	47%	16%	0%
Er is een heldere taakverdeling tussen onderwijs en jeugdhulp (N=105)	2%	28%	39%	30%	1%	0%
Het is duidelijk bij wie de casusregie is belegd (N=105)	1%	32%	48%	17%	2%	0%
Afspraken over de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp zijn vastgelegd (N= 105)	3%	20%	49%	23%	5%	1%
Onderwijs en jeugdhulp kunnen elkaar aanspreken op het nakomen van afspraken (N=105)	6%	16%	38%	32%	8%	0%

Tabel B.5.17 Kunt u een rapportcijfer geven van 1 (zeer slecht) tot 10 (zeer goed) in hoeverre de volgende zaken aanwezig zijn in uw regio?

	Regulier onderwijs	Speciaal onderwijs
Een gezamenlijke visie bij professionals in het onderwijs en de jeugdhulp	M = 5.96, SD = 1.69, max = 10, min = 1 (N=93)	M = 6.2, SD = 1.54, max = 9, min = 2, (N= 84)
Vertrouwen tussen professionals in het onderwijs en de jeugdhulp	M = 6.20, SD = 1.11, max = 9, min = 4, (N= 96)	M = 6.51, SD = 1.08, max = 9, min = 4, (N= 84)
Randvoorwaarden voor samenwerking tussen professionals in het onderwijs en de jeugdhulp (tijd, kennis, ruimte)	M = 5.61, SD = 1.41, max = 8, min = 1, (N=95)	M = 5.95, SD = 1.40, max = 9, min = 2, (N= 86)
Sturing in de samenwerking tussen	M = 5.61, SD = 1.46, max = 9,	M = 5.95, SD = 1.49, max = 8,

professionals in het onderwijs en de jeugdhulp	min = 3, (N=92)	min = 3, (N=84)
--	-----------------	-----------------

BORGING IN BELEID EN BESTUUR

De volgende vragen gaan over de beleidsmatige en bestuurlijke borging van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio. Het gaat om uw algemene indruk.

Tabel B.5.18 *Op welk niveau worden er afspraken gemaakt over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio?*

	Ja	Nee	Geen zicht op
Op het niveau van het samenwerkingsverband (N=105)	97%	3%	0%
Op het niveau van individuele schoolbesturen (N=105)	36%	44%	20%
Op het niveau van individuele scholen (N=105)	51%	36%	12%

Tabel B.5.19 **Planvorming en afspraken:** Welke uitspraken zijn van toepassing in uw regio?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Het ondersteuningsplan en het jeugdplan zijn op elkaar afgestemd (N=105)	6%	18%	28%	30%	15%	3%
Er zijn heldere afspraken over onderwijszorgarrangementen (N=105)	10%	24%	38%	20%	8%	1%
Er zijn heldere afspraken over de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp (N=105)	5%	16%	31%	33%	10%	4%
Er zijn heldere afspraken over de aanpak van thuiszitters (N=105)	1%	5%	27%	43%	24%	1%

Tabel B.5.20 **Financiën:** welke uitspraken zijn van toepassing in uw regio?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Er zijn heldere afspraken over wat het onderwijs en wat gemeenten betalen (N=105)	6%	22%	38%	27%	7%	1%
Onderwijs is betrokken bij de inkoop van jeugdhulp door gemeenten (N=105)	39%	18%	25%	8%	8%	3%
De inkoopafspraken van de	10%	25%	38%	10%	2%	15%

gemeente geven voldoende flexibiliteit om de jeugdhulp aan te laten sluiten op hulpvragen van leerlingen (N=105)						
Er is een frictiepot met snel beschikbaar budget (N=105)	32%	12%	13%	11%	8%	23%
Er is sprake van één integraal budget voor hulp en ondersteuning (N=105)	67%	11%	7%	2%	0%	13%

Tabel B.5.21 **Monitoring en evaluatie: welke uitspraken zijn van toepassing in uw regio?**

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Er zijn gezamenlijke doelstellingen geformuleerd voor de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp (N=105)	11%	11%	31%	39%	6%	1%
Het behalen van doelstellingen wordt gezamenlijk gemonitord (N=105)	23%	20%	27%	23%	7%	1%
Onderwijs en gemeente herijken hun beleid op basis van monitoring & evaluatie (N=105)	19%	16%	31%	24%	8%	2%

DE MEERWAARDE VAN DE AANSLUITING TUSSEN ONDERWIJS EN JEUGDHULP

De volgende stellingen gaan over de opbrengst van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio. Wat is uw algemene indruk?

Tabel B.5.22 *De aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in onze regio draagt bij aan:*

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op	Nvt
Maatwerk: leerlingen krijgen de hulp en ondersteuning die ze nodig hebben (N=105)	1%	2%	51%	35%	10%	0%	0%
Tijdige inzet van hulp en ondersteuning voor leerlingen (N=105)	1%	10%	57%	24%	8%	0%	0%
Thuisbije hulp en ondersteuning, dicht bij de eigen leefomgeving (N=105)	1%	4%	42%	43%	7%	2%	2%

Tevredenheid van ouders over hulp en ondersteuning (N=105)	1%	2%	37%	28%	2%	27%	4%
Preventie van problematiek bij leerlingen (N=105)	2%	14%	45%	29%	4%	5%	2%
Minder leerlingenvervoer (N=105)	3%	21%	27%	14%	4%	27%	5%
Minder thuiszitters (N=105)	0%	11%	33%	33%	15%	4%	3%
Minder leerplicht vrijstellingen (N=105)	0%	14%	34%	28%	11%	9%	4%
Minder verwijzingen naar het speciaal onderwijs (N=105)	10%	32%	37%	10%	6%	2%	3%
Minder verwijzingen naar gespecialiseerde zorg (N=105)	6%	30%	16%	8%	0%	33%	8%
Vermindering van administratieve lasten voor professionals (N=105)	4%	24%	33%	9%	4%	22%	5%
Vermindering van de werkdruk voor professionals (N=105)	9%	31%	28%	6%	2%	21%	4%

Tabel B.5.23 Welke opbrengsten ziet u nog meer in uw regio? (N=78)

	Aantallen swv-po	Aantallen swv-vo
De samenwerking verloopt beter; contacten zijn goed; men weet elkaar te vinden	28	21
Er is meer (inzet op) preventie en vroeg signaleren	3	7
Er wordt meer integraal gewerkt	6	3
Er is meer bewustzijn / urgentiebesef	4	5
Er zijn korte lijnen; daardoor wordt kind sneller geholpen	6	-
Er is ingezet op thuiszitters / er zijn minder thuiszitters / minder vrijstellingen	3	4
Er is betere ondersteuning voor kinderen	4	1
Kennis van professionals neemt toe en wordt meer gedeeld	3	1
Er is (meer) maatwerk	-	3
Integrale aanpak of op weg om dit te realiseren	6	3
Onderwijsarrangementen krijgen (meer) vorm	1	2
Jeugdhulp komt meer in de scholen	2	1
Er gaan minder kinderen naar het speciaal onderwijs	1	1
De kinderen die zorg nodig hebben, zijn sneller in beeld	-	2
Overig	17	10

KNELPUNTEN

Tabel B.5.24 Ervaart u knelpunten in de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw regio? (N=108)⁵³

	Percentage
Nee	5%
Ja	95%

Tabel B.5.25 Wat zijn voor u de grootste knelpunten in de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw regio? (n =98)

	Aantallen swv-po	Aantallen swv-vo
Geen duidelijke kaders/rolverdeling/afstemming/afspraken	27	34
Wachttijden of wachtlijsten bij jeugdhulp	8	16
Gescheiden financiering/geen integraal budget/'wie betaalt wat?'	12	9
De budgetten zijn te krap	5	10
Personele problemen/onvoldoende competenties bij gemeenten en jeugdhulp	5	7
De scheidslijn tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is onduidelijk	4	5
Te veel aanbieders/marktwerking in de jeugdhulp	3	6
Veel personele wisselingen bij jeugdhulp en beleidsmedewerkers	5	1
Onderwijs en jeugdhulp zijn gescheiden werelden	3	3
Te weinig preventief werken/te laat opstarten van hulp	3	3
Toeleiding tot/beschikbaarheid van 2 ^e -lijns hulpverlening	3	3
Het in de praktijk uitvoeren van gemaakte afspraken/borging	3	2
Jeugdhulp wordt individueel ingezet, er is behoefte aan bundeling	3	2
Te weinig zicht op elkaars mogelijkheden	1	4
Wet- en regelgeving	1	3
Overig	4	4

VERVOLGSTAPPEN

Tabel B.5.26 Welke acties worden er momenteel **vanuit het onderwijs** ondernomen om de aansluiting met jeugdhulp in uw regio te versterken? (n=103)

	Aantallen swv-po	Aantallen swv-vo
Overleg voeren (vooral met gemeenten en jeugdhulp)	36	32
Inzetten op (gezamenlijke) scholing / kennisdeling	7	5
Overleg naar aanleiding van casussen	5	6
Gezamenlijke werk- of ontwikkelagenda	6	5
Monitoren / onderzoeken wat werkt	4	6
Werken aan onderwijs-zorgarrangementen	1	7

⁵³ Inclusief 3 samenwerkingsverbanden die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

Nieuwe afspraken maken / afspraken vastleggen / matrix onderwijs-zorg gemaakt	5	3
Werkgroepen	5	2
Pilots gericht op verbinding onderwijs en zorg	3	4
Financiering herbezien / onderwijs betrekken bij inkoop jeugdhulp	2	3
Actief werken aan het oplossen van knelpunten	3	1
Aanpak thuiszitten / deelname aan thuiszitterspact	-	4
Plan van aanpak opgesteld	3	1
Overig	10	9

Tabel B.5.27 Welke kansen ziet u verder nog om de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw regio te versterken? (n=86)

	Aantallen swv-po	Aantallen swv-vo
Actief blijven werken aan samenwerking, vertrouwen opbouwen	19	5
Inzetten van jeugdhulp op school	12	7
Duidelijke afspraken maken en vastleggen / duidelijke kaders	7	5
Budgetten ontschotten, samenvoegen	4	6
Doorzettingsmacht regelen / mandatering / meer slagkracht professionals	5	5
Meer kennisuitwisseling en inzetten op vergroting van expertise	5	4
Nieuwe / bredere arrangementen opzetten	5	2
Meer inzetten op preventie	3	4
Vereenvoudiging / aanpassen van de financiering	4	3
Aanpassen van wet- en regelgeving	3	4
Andere aansturing / duidelijke regierol in regio	3	4
Meer integraal werken / integraal indiceren	5	1
Doorgaan op de ingeslagen weg	3	2
Beperken van aantal zorgaanbieders	-	4
Onderwijs betrekken bij inkoop van jeugdhulp	3	-
Pilots starten	-	3
Overig	7	13

GOEDE VOORBEELDEN

Tabel B.5.28 Zijn er in uw regio pilots of goede voorbeelden van aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp die voor anderen interessant kunnen zijn? (N=105)

	Percentage
Nee	29%
Ja	71%

Goede voorbeelden samenwerkingsverbanden po

Korte omschrijving	Betrokken partijen	Doel
<i>Passende onderwijsplek verzorgen/leerlingen naar regulier onderwijs begeleiden</i>		
Het realiseren van een onderwijs/behandelgroep in het speciaal basisonderwijs	School, SWV, Jeugdhulp	Zorgen dat leerlingen niet naar een speciale behandelsetting hoeven, maar zoveel mogelijk op de school kunnen blijven waar ze geplaatst zijn.
Aansluiting voor- en vroegschool waarbij zowel jeugdzorg als onderwijs is betrokken	MKD, CJG, SO en SWV	Een passende onderwijsplek verzorgen
Het afgelopen jaar is gestart met een Integraal Expertise en Kind Centrum (IKEC)	2 sbo scholen; één cluster 3 school en zorginstellingen	Een geïntegreerd onderwijs-zorgaanbod voor leerlingen met een diverse en complexe ondersteuningsbehoefte.
IKC vorming; samenwerking SO, SBO, Jeugdhulpaanbieder	4 schoolbesturen, Jeugdhulp, gemeente	integraal aanbod onderwijs jeugdhulp bieden aan leerlingen
Regenboog groep op school. Psychiatrische leerlingen binnen cluster 4 lokaal opvangen icm gezinsondersteuning.	Zorgaanbieders en scholen	Voorkomen van thuiszitten met psychiatrische beelden.
kinderen met autisme en een laag niveau gaan deelnemen aan onderwijs in een basisschool	basisschool, jeugdhulpaanbieder (ouderinitiatief) en samenwerkingsverband	Kinderen met autisme in reguliere omgeving onderbrengen.
Samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp, waarin zij samen ondersteuning bieden aan jonge kinderen met ontwikkelingsachterstanden of opvoedingsproblematiek	Speciaal onderwijs, speciaal basisonderwijs, Jeugdhulporganisatie, Samenwerkingsverband	kinderen op termijn weer volledig onderwijs kunnen aanbieden.
Innovatie dekkend netwerk, mogelijkheden voor individueel maatwerk in het onderwijs	Meerdere samenwerkingsverbanden PO	Onderzoek naar passend onderwijs voor leerlingen die moeilijk tot leren komen, zelfs in een kleine klas (dreigende thuiszitters en vrijgestelden van onderwijs)
De pilot" Innovatie dekkend netwerk". Onderzoekt mogelijkheden voor leerlingen die niet in een schoolgebouw tot leren komen. Gaat om het vinden van een veilige leerplek voor hen.	samenwerkingsverbanden PO	Inzicht krijgen in wat er inhoudelijk, financieel en randvoorwaardelijk nodig is voor een dergelijk programma.
Aansluiting Jeugdhulp - SO, combinatie zorg-onderwijs	Zorgaanbieders en SO	Kinderen terugleiden naar onderwijs, oplossen onderliggende (psychische) problematiek.
Pilot voor dubbel bijzondere kinderen: Kinderen met hoogbegaafdheid en ondersteuningsvragen inzake het welbevinden / leren leren.	Ouders, pilot school, samenwerkingsverband, gemeente waar de school gehuisvest is: jeugdhulp	Tegemoet komen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van deze kinderen, hun ouders en de school. Onderwijs nabij.

Verbinding onderwijs-zorg: EMB-kinderen gaan naar KDC, onder 1 dak. Onderwijsexpertise inzetten op KDC, of kinderen vanuit KDC naar onderwijs laten stromen.	Onderwijs, gemeenten, PSW / zorg, SWV.	De best passende arrangementen realiseren onder de noemer: recht op onderwijs voor iedereen.
<i>Overleg/Samenwerking/regionale aanpak meerdere partijen (zorg, onderwijs, gemeenten etc.)</i>		
Overlegstructuur, ontwikkelagenda en voortgangsrapportages	Gemeenten en onderwijs	Gezamenlijke doelen en planning
Convenanten voor kinderen en jongeren. 'Operationele' directies/managers werken samen in projectgroepen aan de uitvoering van de samenwerking.	Gemeente en regio gemeenten, SWV's, GGD, Maatschappelijk Werk, Kinderopvang, Welzijnswerk.	Niet benoemd
In uitvoering genomen aanpak op regionaal en lokaal niveau (programma / project verbinding). Beleidsontwikkeling met betrokken partners en praktijkinrichting en uitvoering met betrokken partners.	4 swv passend onderwijs (PO en VO), 6 gemeenten, 85 scholen kernteams gemeenten jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp	Extra ondersteuning voor kind dat dit nodig heeft.
Integraal arrangeren	Denktank: leerplicht, intern begeleiders, jeugdhulp, beleidsmedewerkers gemeenten, onderwijsspecialist, onderwijsondersteuner, inkoop gemeenten, coöperatie JGT.	Voor elke leerling met een extra behoefte één arrangement voor onderwijs, zorg, jeugdhulp en vervoer.
gezamenlijke inkoop van jeugdhulp door alle gemeenten in de regio. Hierbij worden alle samenwerkingsverbanden passend onderwijs actief betrokken.	Provinciale serviceorganisatie voor alle gemeenten, alle samenwerkingsverbanden passend onderwijs in PO en VO	Inkoop beter afstemmen op wat er nodig is en van de juiste kwaliteit is.
De opgezette ontwikkel- en verbind infrastructuur.	11 schoolbesturen en 10 gemeenten (ambtenaren jeugdhulp, beleidsambtenaren jeugdhulp/onderwijs en wethouders).	Van curatieve jeugdhulp 'stand alone' naar preventieve jeugdhulp in de school
Invoering van een knooppunt per school, waarin alle partijen die van belang zijn in de ontwikkeling van kinderen de verbinding opzoeken. Samen problemen analyseren en aanpakken	Scholen, ouders, SWV, Schoolmaatschappelijk werk en Jeugdgezondheidszorg.	Integrale inzet van onderwijs en jeugdhulp. Effectieve, snelle en duurzame interventies.
<i>Jeugdzorg / jeugdhulp in de school / Onderwijszorgarrangementen</i>		
jeugdzorgspecialisten in de school	zorgaanbieder	Preventieve inzet
Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen in S(B)O (jeugdhulp aan onderwijs toegevoegd) Door ontwikkeling naar JOA (jeugdhulp voorliggend) Versterking en verbreden van ondersteuning aan de reguliere scholen (PO en VO) door	JGZ, SWV, Jeugdhulp, LPA	thuisnabij en laagdrempelig doen wat nodig is

Onderwijszorgarrangementen binnen de kleutergroepen, daarnaast een ontwikkeling om in het kader van thuisnabij onderwijs een SO kleutergroep te starten binnen het SBO.	speciaal basisonderwijs, jeugdhulpverlening	zo thuisnabij passend aanbod
Inzet van gespecialiseerde jeugdhulp binnen het SBO, tussenvoorzieningen en (V)SO. Uitgangspunt : gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen voor de ondersteuning van de leerlingen.	SWV PO, SWV VO, gemeente(n), alle schoolbesturen SBO en (V)SO	Niet benoemd
pilot jeugdhulp in de BAO school. Er was een goede samenwerking tussen Intern begeleider en jeugdhulpverlener. De werkwijze stond model voor uitrol JHV in de school. uitkomsten pilot: in relatie ontstaat motivatie voor samenwerking.	kinderdagcentrum en SBO school	kinderen een kans geven op deelname aan het onderwijs, ook als dat even moeilijk voor ze is.
Aanpak Kleuters in gemeente. Klein multidisciplinair team dat op ondersteuningsvragen van scholen afgaat. Veelal over handelingsverlegenheid rondom gedragsproblematiek van jonge kinderen.	Swv po -wijkteam -zorgaanbieder -basisscholen in de wijk -gemeente- Inzetten op snelle en korte ondersteuning, laagdrempelige inzet voor ouders, kinderen en scholen. Snelle taxatie van wat er nodig is.	Inzetten op snelle en korte ondersteuning, laagdrempelige inzet voor ouders, kinderen en scholen. Snelle taxatie van wat er nodig is
Onderwijs-Zorgarrangementen binnen de scholen.	Basisschool - SO - Gemeente	Door middel van integraal plan komen tot een sluitende aanpak.
<i>Begeleiding (ex) thuiszitters en voorkomen van thuiszitten</i>		
Gemeente investeert in zeer kleine onderwijszorggroepen waar potentiële en ex-thuiszitters worden begeleid, om deze doelgroep 'bij de les' te houden.	gemeente. schoolbestuur so-sbo	goede zorg en ondersteuning voor een kwetsbare doelgroep, effectieve inzet van middelen
Regenboog groep in SO. Psychiatrische leerlingen binnen cluster 4 lokaal opvangen ism gezinsondersteuning.	SO, zorgaanbieders, gemeente	Voorkomen van thuiszitten met psychiatrische beelden.
jeugdhulpaanbieder en SO bieden ontschot ondersteuning aan leerlingen die uit dreigen te vallen uit het SO	Cluster 4 school, jeugdhulpaanbieder, samenwerkingsverband	Voorkomen van thuiszitten. Ieder kind heeft recht op onderwijs
Onderwijszorgarrangement. Een traject van zestien weken onderwijs, diagnosticering en toeleiding naar een passende onderwijsplek voor (dreigende) thuiszitters.	Ouders, school van herkomst, samenwerkingsverband, betreffende gemeente : leerplicht, jeugdhulp, so school die uitvoering geeft aan het traject	Doorbreken van een situatie die zich in een impasse bevindt en toeleiding naar een passende plek.

<i>Overig</i>		
1-jarige pilot in een wijkcentrum met 3 scholen en CJG. Extra budget SWV voor schoolmaatschappelijk werk en ouder/kind gesprekken	CJG, inclusief de jeugdgezondheidszorg en het SWV Passend Onderwijs, de drie scholen	- Preventief werken aan opvoedafstemming tussen ouders, kind en school - Minder kernteams inzetten die curatief gericht zijn.
1. gezamenlijke website en secretariaat 2. Opstart gezamenlijke tlv vergadering	1. 7 gemeenten en 5 samenwerkingsverbanden 2. tlv-cie en vertegenwoordiger met mandaat voor inzet jeugdhulp in s(b)o	1. gezamenlijke informatievoorzieningen 2. voorkomen onnodige wachttijd, 1 kind-1gezin-1plan, eenduidigheid in verantwoording en financiering
Po school/zorginstelling	Onderwijs Jeugdhulp gemeente	EMB leerlingen thuis nabij zorg en onderwijs bieden
Familieklas	school, gemeenten, SWV	integrale ondersteuning aan ouders en kinderen
inzet preventiemedewerker en ontsluiting knooppunten	gemeenten, team jeugd, schoolmaatschappelijk werk, JGZ, onderwijs	1. preventie in plaats van curatie 2. inrichting knooppunt 3. integrale besluitvorming en uitvoering
Zo inclusief mogelijk onderwijs	schoolbestuur, school, gemeente, team toegang, schoolmaatschappelijk werk, jgz	zo inclusief mogelijk onderwijs aanbieden met hulp van ketenpartners. Vindplaats is werkplaats

Goede voorbeelden samenwerkingsverbanden vo

Korte omschrijving	Betrokken partijen	Doel
<i>Passende onderwijsplek verzorgen (soms opvang) / leerlingen naar regulier onderwijs begeleiden</i>		
Het OZC in de regio. Zij adviseren en bieden hulp wanneer het nodig is. De inzet is flexibel en op maat. Het OZC biedt mogelijkheden voor naschoolse dagbehandeling, schakelklassen en vervult de functie van expertisecentrum.	Jeugdzorgaanbieders, Stichting Speciaal Onderwijs, specialisten vanuit de GGD, lokale gemeentelijke toegangen, zorgaanbieder voor Licht Verstandelijk Beperkten (LVB), jeugd-GGZ, verslavingszorg en speciaal onderwijs.	Het ondersteuning en begeleiden van leerlingen met problemen. Soms tijdelijke opvang
Op dit moment zijn we bezig met het ontwikkelen van een aanbod voor internaliserende en externaliserende gedragsproblematiek, waarbij onderwijs en jeugdhulp samenwerken	Gemeente, zorgaanbieder en SWV	Combineren van onderwijs en jeugdhulp om zo leerlingen met internaliserende en externaliserende gedragsproblemen toe te leiden naar het (regulier) onderwijs.

Initiatieven om GGZ samen tijdelijke arrangementen te laten verzorgen met onderwijs (de Combi in de gemeente en ontwikkeling van aanbod met zorgaanbieder)	GGZ, SO, SWV-en en zorgaanbieders	Werken aan wegnemen van drempels om terug te keren in het onderwijs, Persoonlijke behandeling in combinatie met ontwikkeling van vaardigheden, Aansluiten van risicogroepen op de arbeidsmarkt, Voorkomen van voortijdig schoolverlaten
Innovatieproject voor een automatische overstap	GGZ, basisscholen, scholen voor vo, swv'en	Versoepelen van overstap van regulier po naar regulier vo voor leerlingen met autisme
<i>Overleg/Samenwerking/regionale aanpak meerdere partijen (zorg, onderwijs, gemeenten)</i>		
Overlegstructuur, ontwikkelagenda + voortgangsrapportages	gemeenten en onderwijs bestuurlijk	Zelfde doelen, kaders en planning
<i>Zie de toelichting bij de vorige vragen</i>	Gemeenten, GGD, SWV vo	Gedeelde visie op de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten waarbij uitgangspunt is dat alle jongeren in het VO naar school gaan en Onderwijs krijgen van hoge kwaliteit
Het Ondersteuningsteam Jeugd en Gezin (geen pilot meer). 1 team met HBO mensen dat sinds 2013 werkt door drie gemeenten heen	Samenwerkingsverbanden PO, VO, (V)SO, gemeenten	Snelle actie op signalen. Team gericht op ouders en jongeren van 0-23
Nieuwe pilot waar aan gewerkt wordt: "ontschotting"	swv, scholen, gemeente, CJG	Nog betere en snellere hulp in kunnen zetten zonder dat er discussie ontstaat over "wie er van is" en "wie er moet betalen"
Uitbreiden adviescommissie SWV met jeugdzorgdeskundige van gemeente, om juiste hulp door school, jeugdhulp of gezin te bewerkstelligen.	Ouders, gemeente(n), SWV, scholen.	Gedeeld eigenaarschap. Gezamenlijk probleem benoemen en hiervoor oplossingen zoeken.
<i>Jeugdzorg / jeugdhulp in de school / Onderwijszorgarrangementen</i>		
Sociale teams hebben een goede rol in de scholen, zijn er daadwerkelijk wekelijks met een persoon aanwezig.	gemeente en onderwijs (swv en scholen)	preventie, verbinding,

Inzet van intensieve pedagogische thuiszorg-medewerker in het onderwijs.	Gemeente, samenwerkingsverband, uitvoerende jeugdhulpinstantie en ouders en leerlingen	Afstemming in begeleiding van gezinnen en ondersteuning van leerlingen
kernteams op alle scholen.	Kernteam bestaat uit jeugdhulpverlener, leerplicht, jeugdarts/verpleegkundige en ondersteuningscoördinator school	/
Agressieregulatietraining op de VO-scholen uitgevoerd door de jeugdzorg. De docententeam krijgen daarnaast tips en tricks voor professionalisering binnen school.	Jeugdzorg VO-scholen, gemeente, SWV	Preventief handelen, korte lijnen tussen hulpverlening, ouders/leerlingen en school (zorgteam, mentor, docenten).
Proeftuin Oza: Structurele inzet van zorg op grond van de Jeugdwetten van de WLZ voor leerlingen met een complexe ondersteunings- en zorgbehoefte in het (voortgezet) speciaal onderwijs ¹	eenvoudige organisatie van zorg in onderwijstijd	Helder krijgen wat de mogelijkheden zijn om individueel beschikte zorg efficiënt te organiseren; vanaf 2018 tot een duurzame werkwijze te komen; waar nodig, hierover bovenregionaal af te stemmen
Inzet van GGZ en jeugdhulp VSO.	Jeugdhulp en speciaal onderwijs en jeugdzorg gecombineerd met GGZ.	/
De inkoop van specialistische jeugdhulp door het speciaal onderwijs.	Gemeente, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen	Inzet van de gewenste fte's op de scholen als onderdeel van het onderwijzend team/ onderwijsconcept.
JOS (Jeugdhulp Op School): een deel van de voormalige geïndiceerde jeugdzorg ingezet op de reguliere scholen voor VO. De jeugdzorgorganisaties hebben de handen ineen geslagen en 1 organisatie is belast met de coördinatie.	Jeugdhulp, MEE, maatschappelijk werk, swv's VO	eerder signaleren, preventieve interventies, ontlasten van de scholen; verbinden van onderwijsondersteuning met jeugdhulp ; voorkomen dat jongeren verwezen moeten worden naar de zwaardere zorg
Ondersteuningsteams in alle po en v(s)o scholen (zie eerdere beschrijvingen)	Gemeenten, wijkteams, scholen en samenwerkingsverbanden	Preventief begeleiden van leerlingen in de school, vroegtijdig signaleren, ondersteuning direct in de school, betere aansluiting naar wijkteams

Preventieve diagnostiek van gedragsproblematiek binnen het VO waarna handelingsadviezen gegeven worden aan de school. Gestart met dagbehandeling in de school aansluitend op diagnostiek.	Zorgaanbieders Onderwijs SWV	Voorkomen van uitval door gedragsproblematiek. Aanleren van vaardigheden die nodig zijn in het functioneren in de maatschappij op sociaal emotioneel vlak
<i>Begeleiding (ex) thuiszitters en voorkomen van thuiszitten / schooluitval</i>		
Trajectklas voor thuiszitters	VSO-VO- behandeling	re-integratie van de leerlingen
oza HB/ASS	vo school, vso school, swv, gemeente, zorgaanbieder	voorkomen van afstroom, thuiszitten en uitval bij deze doelgroep. Bovendien thuis nabij en op reguliere school
Ambitieuze Thuiszittersaanpak Regio	Hier wordt nauw samengewerkt met gemeenten/ jeugdhulp/leerplicht/gezondheidszorg/scholen/swv vanuit een gezamenlijk opgesteld actieplan	Geen kind langer dan 6 weken thuis zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg
Voor jongeren met psychische of psychiatrische problemen. Op verzoek van de school kan de jeugd-ggz met jongeren steunende en inzichtgevende gesprekken voeren, observeren of contact maken met behandelaar.	3 regionale JGGZ aanbieders, gemeenten en swv	Verergering van problemen voorkomen. Hiermee gaan we schooluitval en (dreigend) thuiszitten tegen.
Thuiszitterspact met thuiszitterstafel	gemeenten, GGD (jeugdartsen), GGZ, jeugdteams (jhv), onderwijsbesturen	preventie thuiszitten; aanpak thuiszittende leerlingen maatwerkarrangementen; terugdringen aantal vrijstellingen
Thuiszitterspact	Gemeente, samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, scholen, leerplicht, wijkteams, GGD, ervaringsdeskundigen, thuiszittersteam.	Alle kinderen gaan naar school.
Onderwijs aan kinderen met een leerplichtonthefing of die langdurig thuiszitter zijn op locatie bij zorgaanbieder onderwijs bieden.	Zorgaanbieder, onderwijs	Kinderen motiveren om (weer) deel te nemen aan het onderwijsproces.
Preventieve diagnostiek van gedragsproblematiek binnen het VO waarna handelingsadviezen gegeven worden aan de	Zorgaanbieders Onderwijs SWV	Voorkomen van uitval door gedragsproblematiek. Aanleren van vaardigheden die nodig

school. Gestart met dagbehandeling in de school aansluitend op diagnostiek.		zijn in het functioneren in de maatschappij op sociaal emotioneel vlak
Depressiepreventietraject voor jongeren. Na GGZ screening worden jongeren met verhoogde kans op depressie en suïcide uitgenodigd voor interventie op school of doorverwezen wanneer nodig.	GGz, scholen, SWV, GGD, basisteams jeugd en gezin, gemeenten	Vergroten van de emotionele weerbaarheid van jongeren met een gevoeligheid voor depressie ter voorkoming van het ontstaan van terugkerende depressies. Voorkomen van suïcide.
Actietafel Thuiszitters en Kwetsbare jongeren	Gemeenten, onderwijs, BJZ, CJG, en op casusniveau overige zorginstellingen	Oplossingen creëren voor (dreigende) thuiszitters.
<i>Overig</i>		
OJA's in VSO, OPDC	Swv, gemeente, school en jeugdhulporganisatie	laagdrempelige inzet jeugdhulp en een gericht '1 kind 1 plan'
Vindplaatsgericht werken door medewerkers van het sociale team op de scholen	scholen, en vaste contactpersonen vanuit het sociale team van de gemeente	vroegtijdig betrokken zijn
Onderschoolse dagbehandeling in praktijkonderwijs	Zorgaanbieder en Praktijkonderwijs	
werken met schoolcoaches als gemandateerde professionals in de gemeente	scholen, gemeente, zorgaanbieder	Preventie en snelle doorverwijzing zonder dubbelingen in de aanmelding
/	scholen /swv, gemeenten, schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg, leerplicht	werkende integrale ondersteuning voor de leerlingen.
schooloverstijgende arrangementen waarin jeugdprofessional, jeugdhulp en onderwijs intensief samenwerken	/	/
vormgeving van de zgn knooppunten	gemeenten, swv's, ketenpartners	solide basis leggen voor goede snelle en preventieve zorg in en om school

Tabel B.5.29 Mogen wij u benaderen voor verdiepend onderzoek naar goede voorbeelden? (N=75)

	Percentage
Nee	25%
Ja	77%

Bijlage 6 Tabellenboek gemeenten

DE AANSLUITING IN DE PRAKTIJK

De volgende vragen gaan over de aansluiting in de praktijk tussen jeugdhulp en onderwijs voor de leerlingen die in uw gemeente naar school gaan. Met de term jeugdhulp bedoelen we het geheel van 1^e lijns jeugdhulp⁵⁴ en 2^e lijns jeugdhulp⁵⁵ zoals uw gemeente dat vorm geeft. Het gaat in de volgende vragen om uw algemene indruk.

Tabel B.6.1 In welke fase verkeert de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente?⁵⁶

Fase	Oriëntatie nog geen aansluiting, oriëntatie op mogelijkheden	Start initiatiefnemers zetten de eerste stappen	Opbouw aansluiting loopt	Consolidatie aansluiting wordt verankerd	Geen zicht op	Nvt
Basisonderwijs ⁵⁷ (N=224)	3%	10%	57%	28%	2%	0%
Voortgezet onderwijs ⁵⁸ (N=224)	4%	13%	50%	26%	1%	5%
(Voortgezet) speciaal onderwijs ⁵⁹ (N=224)	6%	11%	46%	15%	6%	17%

Tabel B.6.2 Welke partijen zijn in uw gemeente betrokken bij de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs?

	Basis onderwijs	Voortgezet onderwijs	(Voortgezet) speciaal onderwijs	Geen zicht op	Niet van toepassing
Lokale teams ⁶⁰ (N=217)	88%	83%	61%	1%	10%
Centra voor jeugd en gezin (N=217)	47%	41%	28%	3%	50%
Schoolmaatschappelijk werk (N=217)	69%	67%	41%	2%	23%
Jeugdgezondheidszorg ⁶¹ (N=217)	94%	87%	56%	4%	2%
Gespecialiseerde jeugdzorgaanbieders (N=217)	48%	44%	45%	21%	15%

⁵⁴ 1e lijns jeugdhulp = algemene beschikingsvrije voorzieningen, waaronder toegang en lichte hulp door lokale teams, centra voor jeugd en gezin en/of jeugdgezondheidszorg

⁵⁵ 2e lijns jeugdhulp = maatwerkvoorzieningen; gespecialiseerde jeugdhulp door zorgaanbieders

⁵⁶ Inclusief gemeenten die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

⁵⁷ Basisonderwijs = basisscholen en scholen voor speciaal basisonderwijs (sbo)

⁵⁸ Voortgezet onderwijs = scholen voor voortgezet onderwijs: vmbo, havo, vwo en praktijkonderwijs

⁵⁹ (Voortgezet) speciaal onderwijs = scholen voor speciaal onderwijs (cluster 1 en 2 en voormalig cluster 3 en 4). Ook tussenvoorzieningen in uw gemeente (opdc, rebound etc) kunt u voor deze vragenlijst onder speciaal onderwijs scharen

⁶⁰ Lokale teams = sociale teams, wijkteams, buurtteams, jeugdteams, ouderkindteams etc.

⁶¹ Jeugdgezondheidszorg = consultatiebureau, schoolarts, jeugdverpleegkundige

Gecertificeerde instellingen ⁶² (N=217)	21%	19%	15%	42%	33%
Leerplicht (N=217)	95%	91%	72%	2%	2%
Anders, namelijk (N=217)	24%	23%	14%	4%	69%

Anders namelijk

	Aantal
Samenwerkingsverband(en) passend onderwijs	16
Lokale teams hebben contact met aanbieders en GI's	5
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	4
Kinderopvang/BSO	3
Centrale toegang gemeente / gemeentelijk toegangsteam	3
Jongerenwerk	2
Schoolcoach(es)	2
Specialistische ondersteuning huisartsen / huisartsen	2
Welzijnswerk / welzijnsorganisatie	2
GI en (S)GGZ	1
School als Wijk - lichte ondersteuning op MBO	1
Gedragswetenschapper, die zowel in het onderwijs als binnen het jeugdteam werkt	1
Specifiek voor SBO gespecialiseerde zorgaanbieder	1
Stichting Tussenspel	1
Bibliotheek	1
Loes opvoedondersteuning	1
Leerlingenvervoer	1
Professionals binnen participatie	1
Schakelfunctionaris	1
Ib'er / zorgcoördinator	1
RMC	1
Schoolbesturen	1

Tabel B.6.3 Hoe en op welk niveau is de 1^e lijns jeugdhulp in uw gemeente georganiseerd?

	Wijk	Lokaal	Bovenlokaal	Geen zicht op	Niet van toepassing
Jeugdteams (N=217)	22%	57%	9%	0%	34%
Brede integrale teams 0-100 (N=217)	23%	37%	3%	1%	46%
Generalistische teams als voorpost voor gespecialiseerde jeugdteams (N=217)	18%	34%	7%	1%	55%
Centrum voor Jeugd en Gezin (N=217)	14%	43%	8%	0%	50%
Anders, namelijk (N=217)	8%	14%	4%	1%	81%

⁶² Gecertificeerde instellingen = instellingen die jeugdreclassering en jeugdbescherming mogen bieden

Anders namelijk

	Aantal
Lokale teams / kernteams / sociaal team / jeugdteam / ambulante team CJG	10
Jeugdgezondheidszorg (JGZ) / GGD	7
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	5
Welzijnsorganisatie(s)	5
Preventieve programma's	3
Jeugd-GGZ (basis) / voorpost GGZ	2
Voorliggende voorzieningen	1
Samenwerkingsverband	1
Gemandateerde professionals	1
Praktijkondersteuner huisarts geestelijke gezondheidszorg (POH-GGZ)	1
Pilot eerstelijns jeugdhulp op school	1

Tabel B.6.4 In hoeverre hebben scholen in uw gemeente een vaste contactpersoon bij 1^e lijns jeugdhulp?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Niet van toepassing
Basisonderwijs (N=217)	3%	3%	3%	87%	4%	0%
Voortgezet onderwijs (N=217)	2%	5%	5%	76%	6%	6%
(Voortgezet) speciaal onderwijs (N=217)	3%	6%	2%	49%	19%	21%

Tabel B.6.5 In hoeverre wordt 1^e lijns jeugdhulp op school⁶³ geboden in uw gemeente?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Nvt
Basisonderwijs (N=217)	3%	12%	11%	69%	3%	3%
Voortgezet onderwijs (N=217)	5%	7%	10%	64%	5%	10%
(Voortgezet) speciaal onderwijs (N=217)	4%	6%	8%	37%	20%	25%

Tabel B.6.6 In hoeverre wordt 2^e lijns jeugdhulp op school geboden in uw gemeente?

	(Bijna) geen school	Enkele scholen	Meerderheid van de scholen	(Bijna) alle scholen	Geen zicht op	Nvt
Basisonderwijs (N=217)	28%	33%	5%	15%	15%	5%
Voortgezet onderwijs (N=217)	31%	22%	5%	12%	18%	12%
(Voortgezet) speciaal onderwijs (N=217)	12%	14%	7%	17%	24%	26%

⁶³ Jeugdhulp op school = jeugdhulpverleners zijn op school aanwezig

Tabel B.6.7 Via welke partijen krijgen de leerlingen in uw gemeente toegang tot 2e lijns jeugdhulp (op scholen – én daarbuiten)?

	Basis onderwijs	Voortgezet onderwijs	(Voortgezet) speciaal onderwijs	Geen zicht op	Nvt
Via lokale teams (N=217)	86%	81%	65%	1%	13%
Via jeugdgezondheidszorg (N=217)	75%	65%	50%	7%	18%
Via de huisarts (N=217)	95%	89%	73%	2%	1%
Via de gemeente (N=217)	60%	85%	46%	3%	34%
Via medisch specialisten (N=217)	76%	70%	59%	16%	7%
Via gecertificeerde instellingen (N=217)	71%	65%	56%	21%	8%
Anders, namelijk (N=217)	17%	13%	15%	11%	69%

Anders namelijk

	Aantal
Lokale teams / kernteams / sociaal team / loket	10
School (bij ernstig enkelvoudige dyslexie, EED)	6
Centrum voor Jeugd en Gezin	5
Centrumgemeente	3
Rechter	3
JGZ / jeugdarts	2
Schoolmaatschappelijk werk	2
Samenwerkingsverband	2
Jeugdhulp / GGZ	1
Onderwijsloket	1
Knooppunten op scholen	1
Pilot Onderwijsjeugdhulparrangementen (OJA)	1
Veilig Thuis	1
Vrij toegankelijke ambulante specialistische jeugdhulp	1
Wettelijke verwijzers	1

Tabel B.6.8 Komen in uw gemeente de volgende typen onderwijszorgarrangementen voor?

Type arrangement	Nee	In het basis onderwijs	In het voortgezet onderwijs	In het (voortgezet) speciaal onderwijs	Geen zicht op	Nvt
Kortdurende begeleiding of behandeling op school (N=217)	6%	77%	58%	65%	9%	2%
Intensieve/langdurige begeleiding of behandeling op school (N=217)	17%	38%	38%	29%	29%	4%
Een combinatie van dagbehandeling en onderwijs op school (N=217)	17%	31%	40%	24%	24%	6%

Bovenschoolse arrangementen voor jongeren die vast (dreigende) lopen in het onderwijs (N=217)	11%	26%	38%	51%	24%	3%
Ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit residentiële setting naar onderwijs (N=217)	13%	18%	24%	24%	47%	7%
Ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit (v)so en sbo naar reguliere scholen (N=217)	11%	33%	27%	28%	43%	6%
Consultatie: begeleiding, advies en/of scholing van docenten vanuit jeugdhulp (N=217)	12%	56%	39%	44%	23%	4%
Anders, namelijk (N=217)	1%	8%	6%	6%	15%	74%

Anders namelijk

	Aantal
Consultatie / advies aan ib'er of zorgcoördinator	3
Pilot Onderwijsjeugdhulparrangementen / experiment groepsgerichte inzet jeugdhulp	2
Onderwijszorgarrangementen in ontwikkeling	2
Incidentele begeleiding op school / begeleiding op school en thuis	2
Combinatie van dagopvang / dagbehandeling en school	2
Kortdurende zorg vanuit samenwerkingsverbanden	1
Schoolcoach	1
Leerwerktrajecten met hulpverlening	1
Maatwerk (in samenwerking met leerplicht en sociaal team)	1
Medewerkers basisteams in het onderwijs	1

Tabel B.6.9 Betaalt uw gemeente voor onderwijszorgarrangementen voor leerlingen uit uw gemeente die in andere gemeenten naar school gaan? (N=217)

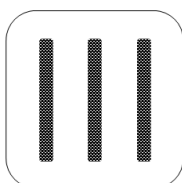
	Percentage
Ja, wij betalen dat volledig	21%
Ja, wij betalen daar aan mee	54%
Nee	9
Geen zicht op	16%

Tabel B.6.10 Betaalt uw gemeente voor onderwijszorgarrangementen voor leerlingen uit andere gemeenten die in uw gemeente naar school gaan? (N=217)

	Percentage
Ja, wij betalen dat volledig	6%
Ja, wij betalen daar aan mee	29%
Nee	41%
Geen zicht op	23%

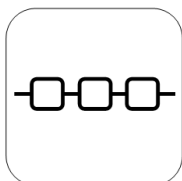
MODELLEN VAN SAMENWERKING

De aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs kan op verschillende manieren worden vormgegeven. Hieronder treft u 4 modellen aan.

Het Schottenmodel

Dit model betreft de voortzetting van de situatie van vóór de transitie. Onderwijs en jeugdhulp opereren los van elkaar, inclusief gescheiden geldstromen en gescheiden verantwoordelijkheden. Er is geen aansluiting tussen disciplines. In dit model ligt de nadruk op een heldere afbakening van rollen, taken en budgetbewaking.

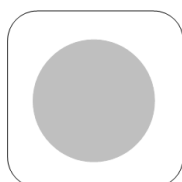
Het Ketensmodel

Dit model gaat uit van geschakelde verantwoordelijkheden, een vaste koppeling van disciplines en een vaste volgorde van handelen. Denk bijvoorbeeld aan de keten van onderwijsondersteuning – schoolmaatschappelijk werk – wijkteam – specialistische jeugdhulp. In dit model ligt de nadruk op het versterken van overgangen tussen de schakels.

Het Netwerkmodel

In het netwerkmodel draait het om de interactie tussen disciplines. Er is geen vooraf vastgelegde volgorde van handelen, partijen bepalen afhankelijk van het doel met wie zij een verbinding aangaan. In dit model ligt de nadruk op netwerkvorming en netwerksturing.

Het Integrale model

In het integrale model is sprake van één multidisciplinair team voor onderwijs en jeugdhulp, met mandaat om hulp en ondersteuning in te zetten en met een eigen budget. In dit model ligt de nadruk op handelingsruimte voor professionals en bundeling van expertise en geldstromen.

Tabel B.6.11 Hoe zou u de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente typeren?

	Schotten	Ketens	Netwerk	Integraal	Geen zicht op	Niet van toepassing
Basisonderwijs (N=217)	9%	43%	42%	5%	1%	0%
Voortgezet onderwijs (N=217)	10%	41%	38%	3%	2%	6%
(Voortgezet)speciaal onderwijs (N=217)	8%	29%	26%	5%	15%	17%

Tabel B.6.12 In hoeverre bent u tevreden over de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente? (Ter toelichting: Het gaat hier om het proces van aansluiting. Op de resultaten komen we later terug)⁶⁴

⁶⁴ Inclusief gemeenten die telefonisch enkele kernvragen hebben beantwoord

	Zeer ontevreden	Ontevreden	Niet tevreden, niet ontevreden	Tevreden	Zeer tevreden	Geen zicht op	Nvt
Basisonderwijs (N=224)	0%	21%	37%	37%	4%	2%	0%
Voortgezet onderwijs (N=224)	0%	22%	34%	32%	3%	3%	5%
(Voortgezet) speciaal onderwijs (N=224)	0%	15%	31%	20%	4%	13%	17%

Tabel B.6.13 Kunt u uw antwoord kort toelichten? (N=131)

	Aantal
Er is een start gemaakt, het is nog erg in ontwikkeling	22
De contacten zijn goed, er is een goede samenwerking	21
We zijn goed op weg, maar er is ruimte voor verbetering	17
Er is betere samenwerking / afstemming nodig tussen partijen	15
Er zijn vaste contactpersonen of een vast zorgteam op school	12
Er zijn verschillende afspraken met verschillende samenwerkingsverbanden	9
De financiering is problematisch of onduidelijk	8
Er blijft onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor de zorg	7
Er is geen vo of vso in de gemeente, dus er zijn geen of minder contacten	6
Er is onvoldoende aansluiting tussen zorg en onderwijs; er zijn drempels	5
Er zijn verschillen tussen scholen; op casusniveau gaat het wel eens mis	5
Er zijn problemen wat betreft personele capaciteit en/of kennis	4
Er zijn goede afspraken (op papier), maar de uitvoering blijft lastig	4
Er wordt gestreefd naar een ander model	4
Er zijn weinig aanbieders die zorg kunnen leveren in een onderwijssetting	4
In het verleden is hier te weinig in geïnvesteerd, te weinig beleid geweest	3
Overig	5

WERKZAME FACTOREN

De volgende vragen gaan over factoren die kunnen bijdragen aan versterking van de samenwerking in de praktijk tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente. Het gaat om uw algemene indruk.

Tabel B.6.14 In hoeverre gelden de volgende stellingen over een **gedeelde visie** in uw gemeente?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Jeugdhulp en onderwijs hebben een gedeeld gevoel	1%	0%	18%	66%	13%	2%

van urgentie van samenwerking (N=216)						
Jeugdhulp en onderwijs werken bewust samen aan een gezamenlijke visie (N=216)	1%	12%	32%	41%	12%	2%
Jeugdhulp en onderwijs hebben dezelfde doelen voor leerlingen voor ogen (N=216)	1%	4%	30%	54%	11%	2%
Jeugdhulp en onderwijs zijn het met elkaar eens over de aanpak van problematiek bij leerlingen (N=216)	1%	6%	53%	33%	2%	7%
Jeugdhulp en onderwijs weten wat ze van elkaar kunnen verwachten (N=216)	2%	14%	52%	27%	3%	2%
Belangen van kinderen en ouders gaan boven organisatiebelangen (N=216)	2%	4%	43%	36%	11%	5%

Tabel B.6.15 In hoeverre gelden de volgende stellingen over **onderling vertrouwen** in uw gemeente?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Jeugdhulp en onderwijs hebben vertrouwen in elkaars deskundigheid (N=214)	1%	5%	38%	48%	5%	5%
Jeugdhulp en onderwijs kunnen er van op aan dat de ander het werk goed doet (N=214)	0%	5%	37%	50%	4%	5%
Jeugdhulp en onderwijs houden zich aan de onderlinge afspraken (N=214)	0%	2%	30%	56%	5%	8%
Jeugdhulp en onderwijs geven elkaar inzicht in hun werkwijze (N=214)	1%	12%	45%	37%	2%	5%
Jeugdhulp en onderwijs nemen elkaar serieus als samenwerkingspartner (N=214)	1%	3%	20%	61%	13%	3%
Jeugdhulp en onderwijs hebben persoonlijk contact (N=214)	1%	4%	17%	53%	23%	2%

Tabel B.6.16 In hoeverre gelden de volgende stellingen over de **randvoorwaarden** voor samenwerking in uw gemeente?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Jeugdhulp en onderwijs hebben voldoende tijd om samen te werken (N=213)	4%	28%	41%	20%	1%	6%
De onderlinge samenwerking is in taak- of functieomschrijvingen benoemd (N=213)	6%	29%	31%	17%	4%	14%
Jeugdhulp en onderwijs hebben voldoende kennis van elkaars werkveld (N=213)	0%	21%	54%	23%	1%	2%
Jeugdhulp en onderwijs kunnen gemakkelijk met elkaar in contact treden (N=213)	0%	3%	25%	59%	12%	2%
De communicatie tussen jeugdhulp en onderwijs is goed geregeld (N=213)	1%	8%	45%	35%	7%	4%
Jeugdhulp en onderwijs maken gebruik van elkaars deskundigheid (N=213)	1%	12%	53%	28%	4%	3%

Tabel B.6.17 In hoeverre gelden de volgende stellingen over de **sturing op samenwerking** van de samenwerking in uw gemeente?

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Het is duidelijk wie verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs (N=212)	2%	11%	38%	37%	8%	3%
Jeugdhulp en onderwijs zijn beiden actief in de samenwerking (N=212)	1%	3%	21%	62%	13%	1%
Er is een heldere taakverdeling tussen jeugdhulp en onderwijs (N=212)	3%	12%	54%	26%	3%	1%

Het is duidelijk bij wie de casusregie is belegd (N=212)	1%	14%	40%	36%	6%	3%
Afspraken over de samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs zijn vastgelegd (N=212)	4%	11%	49%	28%	6%	3%
Jeugdhulp en onderwijs kunnen elkaar aanspreken op het nakomen van afspraken (N=212)	2%	8%	29%	48%	8%	5%

Tabel B.6.18 Geef een rapportcijfer van 1 (zeer slecht) tot 10 (zeer goed): In hoeverre zijn de volgende zaken in uw gemeente aanwezig in de praktijk?

	Basisonderwijs	Voortgezet onderwijs	(Voortgezet) speciaal onderwijs
Een gezamenlijke visie bij professionals in de jeugdhulp en het onderwijs	M = 6.27, SD = 1.58 , min = 1, max = 10 , N= 171	M = 6.31, SD = 1.47 , min= 1 , max = 10, N= 154	M = 6.13, SD = 1.67 , min= 1 , max = 10, N= 93
Vertrouwen tussen professionals jeugdhulp en onderwijs	M = 6.53, SD = 1.16 , min= 1, max = 9, N= 176	M = 6.61, SD = 1.01 , min= 3, max = 7, N= 157	M = 6.47, SD = 1.33, min= 1, max = 10, N= 91
Randvoorwaarden voor samenwerking tussen professionals in de jeugdhulp en het onderwijs (tijd, kennis, ruimte)	M = 5.93, SD = 1.28, min= 1, max = 8, N= 169	M = 5.96, SD = 1,39 , min= 1, max = 10, N= 151	M = 6.47, SD = 1.33, min= 1 , max = 10, N= 90
Sturing van de samenwerking tussen professionals in de jeugdhulp en het onderwijs	M = 6.01, SD = 1.20, min= 2, max = 10, N= 170	M = 5.88, SD = 1.4, min= 1 , max = 10, N= 93	M = 6.05 , SD = 1.22, min= 2, max = 10, N= 153

BORGING IN BELEID EN BESTUUR

De volgende vragen gaan over de beleidsmatige en bestuurlijke borging van de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente. Het gaat om uw algemene indruk.

Tabel B.6.19 Met welke onderwijsgeledingen maakt uw gemeente afspraken over de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp?

	Basis onderwijs	Voortgezet onderwijs	(Voortgezet) speciaal onderwijs	Er worden geen afspraken gemaakt	Geen zicht op
Met het samenwerkingsverband (N=208)	98%	90%	72%	0%	1%
Met individuele schoolbesturen (N=208)	55%	44%	26%	36%	6%
Met individuele scholen (N=208)	52%	45%	28%	35%	6%

Tabel B.6.20 Over welke zaken maakt uw gemeente afspraken over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp met andere gemeenten?

	Ja	Nee	Geen zicht op

Inzet 1 ^e lijns jeugdhulp op scholen (N=208)	61%	32%	7%
Toegang leerlingen tot 2 ^e lijns jeugdhulp (N=208)	71%	20%	10%
Inzet 2 ^e lijns jeugdhulp op scholen (N=208)	62%	27%	12%
Bekostiging onderwijszorgarrangementen (N=208)	63%	26%	11%
Onderwijs betrekken bij inkoop jeugdhulp (N=208)	44%	40%	15%
Aanpak thuiszitters (N=208)	88%	6%	6%
Monitoring en evaluatie van de aansluiting (N=208)	63%	23%	15%

Tabel B.6.21 **Planvorming en afspraken: Welke uitspraken zijn van toepassing op uw gemeente?**

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
De ondersteuningsplannen passend onderwijs en het jeugdplan zijn op elkaar afgestemd (N=208)	5%	11%	30%	38%	12%	5%
Er zijn heldere afspraken over onderwijszorgarrangementen (N=208)	6%	19%	42%	23%	6%	4%
Er zijn heldere afspraken over de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp (N=208)	0%	4%	14%	45%	34%	3%
Er zijn heldere afspraken over de aanpak van thuiszitters (N=208)	0%	5%	19%	42%	30%	4%

Tabel B.6.22 **Zijn er op dit punt (planvorming & afspraken) verschillen tussen het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs? (N=208)**

	Percentage
Nee	41%
Ja	59%

Tabel B.6.23 **Kunt u uw antwoord kort toelichten? (N=66)**

	Aantal
Het PO is lokaal georganiseerd, het VO en VSO regionaal	13
De samenwerkingsverbanden PO en VO hebben een verschillende werkwijze	13
De samenwerking met het PO is intensiever en/of beter	11
Er zijn verschillen in aanpak tussen PO en VO	8
Er is geen VO in deze gemeente	7
De samenwerking met het VO is intensiever en/of beter	6
Problematiek in PO is anders dan in VO	3
Het speciaal onderwijs is anders ingericht	3
Er zijn pilots uitgevoerd bij een deel van de scholen	3

Tabel B.6.24 **Financiën: welke uitspraken zijn van toepassing op uw gemeente?**

	Helemaal niet zo	Over-wegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Over-wegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Er zijn heldere afspraken over wat het onderwijs en wat onze gemeente betaalt (N=208)	5%	19%	38%	30%	6%	2%
Onderwijs is betrokken bij de inkoop van jeugdhulp door onze gemeente (N=208)	25%	30%	22%	13%	4%	6%
Onze inkoopafspraken geven voldoende flexibiliteit om de jeugdhulp aan te laten sluiten op hulpvragen van leerlingen (N=208)	0%	6%	20%	49%	19%	6%
Er is een frictiepot met snel beschikbaar budget (N=208)	31%	14%	8%	13%	16%	17%
Er is sprake van één integraal budget voor hulp en ondersteuning (N=208)	41%	20%	8%	15%	5%	11%

Tabel B.6.25 *Zijn er op dit punt (financiën) verschillen tussen het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs? (N=208)*

	Percentage
Nee	84%
Ja	16%

Tabel B.6.26 *Kunt u uw antwoord kort toelichten? (N=28)*

	Aantal
Het PO ontvangt meer geld van de gemeente dan het VO	7
Versillen tussen samenwerkingsverbanden PO en VO	7
Er is geen VO in deze gemeente	4
PO zet gelden beter in, VO heeft vraag niet helder of bezuinigt op ondersteuning	3
Voor het speciaal onderwijs geldt een andere financiering	2
Overig	5

Tabel B.6.27 **Monitoring en evaluatie: welke uitspraken zijn van toepassing?**

	Helemaal niet zo	Over-wegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Over-wegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Er zijn gezamenlijke doelstellingen geformuleerd voor	6%	11%	35%	32%	13%	3%

de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs (N=208)						
Het behalen van doelstellingen wordt gezamenlijk gemonitord (N=208)	13%	22%	27%	22%	10%	6%
Onderwijs en gemeente herijken hun beleid op basis van monitoring & evaluatie (N=208)	11%	17%	31%	23%	10%	8%

Tabel B.6.28 *Zijn er op dit punt (monitoring en evaluatie) verschillen tussen het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs? (N=208)*

	Percentage
Nee	86%
Ja	14%

Tabel B.6.29 *Kunt u uw antwoord kort toelichten? (N=24)*

	Aantal
Vershil in mate waarin monitoring zichtbaar is voor de gemeente	7
Er is geen VO in deze gemeente	6
Het PO monitort meer	5
Er zijn verschillende samenwerkingsverbanden met verschillend beleid	3
Overig	3

DE MEERWAARDE VAN AANSLUITING TUSSEN ONDERWIJS EN JEUGDHULP

De volgende stellingen gaan over de opbrengst van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in uw gemeente. Wat is uw algemene indruk?

Tabel B.6.30 *De aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs in uw gemeente draagt bij aan:*

	Helemaal niet zo	Overwegend niet zo	Deels niet, deels wel zo	Overwegend wel zo	Helemaal zo	Geen zicht op
Maatwerk: leerlingen krijgen de hulp en ondersteuning die ze nodig hebben (N=207)	0%	1%	18%	66%	14%	1%
Tijdige inzet van hulp en ondersteuning voor leerlingen (N=207)	0%	3%	25%	59%	11%	2%
Thuisnabije hulp en	0%	0%	24%	62%	10%	3%

ondersteuning, dicht bij de eigen leefomgeving (N=207)						
Tevredenheid van ouders over hulp en ondersteuning (N=207)	0%	1%	19%	50%	8%	22%
Preventie van problematiek bij leerlingen (N=207)	0%	4%	29%	45%	11%	10%
Minder leerlingenvervoer (N=207)	9%	23%	28%	10%	2%	28%
Minder thuiszitters (N=207)	4%	9%	21%	42%	7%	17%
Minder leerplicht-vrijstellingen (N=207)	5%	10%	14%	34%	7%	30%
Minder verwijzingen naar het speciaal onderwijs (N=207)	4%	21%	22%	20%	5%	28%
Minder verwijzingen naar gespecialiseerde jeugdzorg (N=207)	5%	24%	29%	13%	4%	26%
Vermindering van administratieve lasten voor professionals (N=207)	9%	32%	22%	6%	2%	29%
Vermindering van de werkdruk voor professionals (N=207)	12%	36%	16%	6%	1%	29%

Tabel B.6.31 Welke opbrengsten ziet u nog meer in uw gemeente? (N=119)

	Aantal
De samenwerking verloopt beter; de contacten zijn goed; men weet elkaar te vinden	64
Er is meer (inzet op) preventie en vroeg signaleren	24
Er zijn korte of kortere lijnen tussen onderwijs, gemeenten en jeugdhulp	18
Er wordt meer integraal gewerkt	16
Kennis van professionals neemt toe en wordt meer gedeeld	15
Er is ruimte voor experimenten of pilots	12
Er wordt gewerkt aan visie en beleid en aan het maken van afspraken	10
Er is betere ondersteuning voor kinderen	8
De kinderen die zorg nodig hebben, zijn sneller in beeld	5
Kostenreductie	5
Er gaan minder kinderen naar het speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs	4
Er is (meer) maatwerk	4
Ouders worden meer betrokken	4
Er is warme overdracht	3
Heldere routes (bijv. bij dyslexie, hoogbegaafdheid)	3
Overig	20

KNELPUNTEN

Tabel B.6.32 *Ervaart uw gemeente knelpunten in de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs? (N=206)*

	Percentage
Nee	9%
Ja	91%

Tabel B.6.33 *Wat zijn voor uw gemeente de grootste knelpunten in de aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs? (N=181)*

	Aantal
Financiën/gescheiden geldstromen/discussies over wie wat betaalt	64
Geen duidelijke kaders/rolverdeling/afstemming/afspraken	48
De scheidslijn tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is onduidelijk	35
Aansluiting met partijen buiten de eigen gemeente	25
De budgetten zijn te krap	23
Onderwijs en jeugdhulp zijn gescheiden werelden/'eilandcultuur'	22
Er is te weinig tijd/de werkdruk is te hoog	19
Wachttijden of wachtlijsten bij jeugdhulp	16
Afspraken in de praktijk uitvoeren	14
Het lukt niet altijd om de juiste hulp te bieden	14
Personele problemen onderwijs/werkdruk onderwijs	14
Er is te weinig samenwerking/de samenwerking loopt niet goed	12
Rol van ouders/gebrek aan medewerking van ouders	12
Partijen hebben te weinig kennis van elkaars expertise	11
Beperkingen door wet- en regelgeving (passend onderwijs, jeugdhulp, WLZ)	11
Verschillende culturen/men spreekt elkaars 'taal' niet	8
Diversiteit in aanpak binnen het onderwijs/scholen kunnen veel zelf bepalen	7
Te veel aanbieders/marktwerking in de jeugdhulp	7
Nog onvoldoende preventief werken en vroeg signaleren	6
Beperkingen door privacywetgeving	5
Geen vermindering van verwijzing/meer verwijzing/meer kinderen met beperking	4
Overig	30

VERVOLGSTAPPEN

Tabel B.6.34 *Zijn er in uw gemeente pilots of goede voorbeelden van aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs die voor andere interessant kunnen zijn? (N=206)*

	Percentage
Nee	49%
Ja	51%

Goede voorbeelden gemeenten

Korte omschrijving	Betrokken partijen	Doel
<i>Vroegtijdig signaleren</i>		
Inzet van het stedelijk VO-WIJteam in het v(s)o, pro en inzet van School als Wijk-medewerkers in alle mbo-locaties in de provincie.	Onderwijs, basisteam en gemeenten.	Vroegtijdig signaleren en snel en laagdrempelig ondersteuning bieden aan de jeugdige in relatie met zijn directe leefwereld de leerkracht en de school
Inzet van verslavingszorg als outreachend werk op VO scholen.	VNN, gemeenten, politie, onderwijs en jongerenwerk.	Vroegtijdig signaleren én doorverwijzen naar verslavingszorg.
Gezamenlijke inkoop/inzet van preventief programma Bouw.	Lokale basisscholen, samenwerkingsverband passend onderwijs PO en gemeente.	Eerder onderkennen van lees- en spellingproblemen, eerder en beter kunnen helpen van leerlingen, verlagen instroom Ernstige, Enkelvoudige Dyslexiezorg.
Preventieproject Depressie jongeren VO : CJG teams omvatten Jeugdhulp en Jeugdgezondheidszorg	CJG	Vroeg signalering Preventie Brede expertise
Jeugdteam op locatie	Samenwerkingsverband VO, schoolbesturen en directies deelnemende scholen, jeugdteam en gemeenten.	Snelle signalering, afstemmen van de zorg, betere dienstverlening voor de leerlingen.
De presentiemedewerker is aanwezig op basisschool om focus te leggen bij de jongste kinderen die instromen op school, en is met name bedoeld om in gesprek te raken met ouders voor zaken escaleren	Welzijnsorganisatie, Jeugdgezondheid, Samenwerkingsverband Passend Onderwijs, School, Toegang Jeugd, Gemeente	Er eerder bij zijn, zorgen dat er meer aandacht is voor het "gewone" leven van kind & ouder en dus ook voor de zaken die het leven van alledag moeilijk maken
Pilot GGZ op school in het symbiose-onderwijs	Vo, VSO, GGZ, gemeente, SWV VO	snelle hulp op school voor deze doelgroep om inzet zwaardere hulp te voorkomen
Inzet van verslavingszorg als outreachend werk op VO scholen.	VNN, gemeenten, politie, onderwijs en jongerenwerk.	Vroegtijdig signaleren én doorverwijzen naar verslavingszorg.
<i>Samenwerking partijen / informatie delen / deskundigheidsbevordering etc.</i>		
School in de Wijk	Gemeente, Onderwijsinstellingen, Welzijnsinstellingen, GGZ, etc.	Nog meer integrale samenwerking
Samenwerkingsafspraken tussen SWV en gemeenten, (subregionaal) afstemming tussentoeegang en onderwijs, afstemming onderwijs-zorgarrangementen	SWV, toegang, 1e lijnszorg	korte lijnen, betere zorg,

Lokale Werkgroep Onderwijs- Jeugdhulp waarbij de actuele stand van zaken wordt besproken en bekeken wordt op welke terreinen er actie ondernomen moet worden.	SWV PO en VO, SBO, SO, zorgaanbieders, CJG en gemeente.	Het bespreken van de stand van zaken met betrekking tot de aansluiting Passend Onderwijs- Jeugdhulp vanuit de praktijk en komen tot afspraken over acties en oplossing.; het starten van vraaggestuurde OZA.
project aansluiting	gemeenten, samenwerkingsverbanden en scholen	verbetering samenwerking
Onafhankelijk voorzitter in het Oogo, visiedocument passend onderwijs, uitvoeringsagenda met thema's waar we aan werken de komende jaren.	Samenwerkingsverband passend onderwijs vo en po, gemeenten, toegang	Goede onderlinge afspraken
Afstemmingsoverleggen zoals eerder beschreven.	School Maatschappelijk Werk, Centrum voor Jeugd en Gezin, jeugdconsultanten, sociaal wijkteam, IB'ers van alle scholen	/
inzet jeugdprofessionals in VO en bovenschoolse voorzieningen.	SWV, scholen, gemeente (n), uitvoerende partij Jeugdteams	versterken onderling vertrouwen en gebruikmaken van expertise gericht op vroegtijdige inzet van motivatie voor ondersteuning en hulp aan leerlingen en hun ouders.
De ondersteuningsplannen en beleidsplannen 2019-2022 worden in gezamenlijkheid met een spiegelparagraaf opgepakt.	SWV PO/VO, gemeente	Uitdragen van een gezamenlijke visie en beleidsplannen met daarbij ook beschreven hoe we zaken gaan monitoren.
Netwerk lunches, waar alle netwerkpartners uit de gemeente worden uitgenodigd; een gedragswetenschapper verbonden aan de scholen zowel als aan de gemeente.	onderwijs, JGZ, KO, en alle andere zorgpartners uit de gemeente, onderwijs	Elkaar makkelijker vinden; deskundigheidsbevordering; info delen; bespreken ontwikkelingen binnen gemeente; een ontwikkelingstraject opzetten voor verbinding tussen gemeente en basisvoorzieningen
Preventie team: Het preventieteam inventariseert de behoefte en het aanbod rondom preventie activiteiten, stemt deze af en draagt zorg voor de uitvoering.	Primair en voortgezet onderwijs, kinderopvang, GGD, JGZ, zorgaanbieders, gemeente	Een integrale aanpak van preventie activiteiten.
Samenpakken van de transformatieagenda	Het gehele onderwijsveld, onze gemeente, het voorschoolse veld, GGD	Echte verbeteringen zien te realiseren op het grensvlak zorg en onderwijs
Bezoek IKC Zweden	KDV, onderwijs, JGZ, Samenwerkingsverband, regisseur jeugd, wethouder, raadsleden, beleidsmedewerkers	Input ontwikkeling voor IKC. Netwerken. Deskundigheidsbevordering.

Leertraject transformatie onderwijs-zorgarrangementen en ontwikkeltraject naar subregionale samenwerkingsafspraken en ontwikkelagenda.	Swv PO en VO	Optimaliseren samenwerking rondom onderwijs-zorgarrangementen.
<i>Bieden veilige leeromgeving / thuiszitters naar school of werkplek leiden en thuiszitten voorkomen</i>		
Onderwijs jeugdhulp arrangementen, jeugdhulp op scholen voor speciaal onderwijs, jeugdhulp professionals zijn lid van het team. Pilot wijkgerichte inzet JGZ in afstemming met de jeugdhulp programma's OKé	samenwerkingsverband passend onderwijs, jeugdhulp aanbieders en JGZ	Het bieden van maatschappelijk perspectief, en een goede schoolloopbaan; thuiszitters weer naar school; vermindering vrijstellingen.
Onderwijs/Zorg arrangement in de vorm van een module van Onder schoolse Behandeling(OB) gedurende 3 maanden op een praktijkschool.	Samenwerking tussen Praktijkonderwijs, sociale wijkteam en zorgaanbieder.	Leerlingen met inter/externaliserend gedrag helpen; leerbaarheid optimaliseren; verminderen incidenten; goede uitstroom school; laagdrempeligheid
De doorbraak sessies thuiszitters.	Betrokkenen van de cases (ouders/leerling, school, CJG, leerplicht); Onafhankelijk voorzitter; Beleid/management onderwijs; gemeente en CJG	Leerlingen weer naar school op manier die voor hen werkt met ondersteuning die nodig is; leren van de cases en aanpassingen doorvoeren in beleid en aanpak bij onderwijs, CJG en gemeente
project So Top	Zorgaanbieder en basisscholen binnen de gemeente	jongeren met autisme een opleidingstraject bieden met werkervaringsplek binnen het basisonderwijs
Onderwijs-zorgarrangementen; Leerwerkbedrijf Perspectief voor jongeren van 15/16 jaar en ouder	Onderwijs (VO of MBO), zorgaanbieder, Samenwerkingsverband en Leerplein (leerplicht/RMC)	Jongeren met hulp en begeleiding via een leerwerktraject naar een certificaat en uiteindelijk werk leiden
Onderwijs-zorgarrangement; Klas&Gras	Speciaal onderwijs, jeugdteam, specialistische jeugdhulpaanbieder (zorgboerderij)	kinderen een mogelijkheid geven om kort een time-out te krijgen op de zorgboerderij, zodat ze uiteindelijk wel weer fulltime naar school kunnen.
Een groep voor leerlingen met autisme. Deze kinderen kunnen door overvolle SO scholen daar niet terecht.	swv, SO school, reguliere school	Kinderen toch de ondersteuning bieden die ze nodig hebben

Bezig met een BSO+ groep voor kinderen die nog wel meekomen in het reguliere onderwijs maar niet naar een reguliere bso kunnen.	Kindcentrum, zorgaanbieder, gemeente	Voor de kinderen die niet naar een reguliere bso kunnen wel opvang aanbieden in een kinderopvang setting
Leerrechtpilots: kinderen die voorheen een leerplichtvrijstelling hadden vanwege fysieke of psychische beperkingen, krijgen nu een combinatie van jeugdhulp en speciaal onderwijs.	Swv po, gemeente, scholen voor speciaal onderwijs, aanbieders van jeugdhulp (kinderdagcentra)	kinderen recht op onderwijs bieden / de kans geven om zich maximaal te ontwikkelen
Interne rebound op het VO	school (ivo) jeugdhulpinstelling: Bijzonder Jeugdwerk gemeente	Zorgen dat leerlingen op school kunnen blijven, hun diploma kunnen halen, niet thuis komen te zitten
BSO+ om leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte nabij school passende BSO te bieden.	SBO, PO, kinderopvang, gemeente	passend aanbod voor kinderen en besparing van kosten op jeugdhulp.
Voorkomen van thuiszitters: Leerlingen die thuiszitten of dreigen uit te vallen worden tijdens schooltijd opgevangen. Via deze opvangplek worden ze rustig klaargestoomd om terug te keren in het onderwijs.	School, gemeente, leerplicht, dorpssteam	Thuiszitten voorkomen door leerlingen een alternatief te bieden bij/op school. Terugkeer naar het reguliere onderwijs en een diploma halen.
De pilot School als Wijk. Dit is laagdrempelige ondersteuning op Mbo-scholen door de zo genoemde 'School als Wijk' ondersteuners die op de school aanwezig.	Gemeenten, Mbo-scholen, welzijnsinstellingen, lokale teams.	Schoolverzuim- en -uitval voorkomen vanwege andere redenen dan waar het onderwijs verantwoordelijk is.
ASS-groepen op SBO.	SBO gemeente Jeugdhulp	leerlingen die thuiszitten vanwege extreme ASS in een kleine setting onderwijs bieden. Er zijn een leerkracht en een jeugdhulp verlener aanwezig in de klas + ambulante thuishulp
Pilot van inzet van jeugdhulp bij ASS-problematiek op het Voortgezet Onderwijs.	School, gebiedsteam, gemeente	Leerlingen met ASS in eigen regio vo laten volgen
opvang voor vo leerlingen die dreigen uit te vallen.	Lokaal Team, VO school, 2e lijns jeugdhulpverlening	Tussen de uren door leerlingen opvangen en hulp bieden in de omgeving van de school.

<i>Jeugdhulp / jeugdzorg in de school / oza</i>		
Pilot OJA	4 schoolbesturen , 6 schoollocaties, 2 jeugdhulpaanbieders	Jeugdhulp op school, in samenhang met onderwijs; lagere uitgaven Jeugdhulp
Dagdeel een schoolzorgondersteuner op reguliere school aanwezig. Ondersteunt kinderen, ouders en leerkrachten kortdurend en kan snel normaliseren/specialiseren.	primair onderwijs, gemeente professionals op basis van nieuw profiel (uit specialistische jeugdhulp, ggz en ggd)	Direct ondersteuning bieden waar de vraag is en inzet jeugdhulp voorkomen of verminderen.
Jeugdhulp op school: jeugdhulp medewerkers leggen te verbinding tussen school en gezin.	Levenscoaching door MEE: bij 'life events '	/
onderwijs zorg arrangement SBO (hulp en ondersteuning op school en thuis),	/	/
Onderwijs/Zorg arrangement in de vorm van een module van Onder schoolse Behandeling(OB) gedurende 3 maanden op een praktijkschool.	Samenwerking tussen Praktijkonderwijs, sociale wijkteam en zorgaanbieder.	Leerlingen met inter/externaliserend gedrag helpen; leerbaarheid optimaliseren; verminderen incidenten; goede uitstroom school; laagdrempeligheid
Per school werd een 'schoolzorgteam' samengesteld.	3 basisscholen, schoolondersteuningsteam van het Samenwerkingsverband en het C.JG.	Het verbinden van onderwijs en jeugdhulp; Ontschotten in brede zin; Versterken van preventief werken; Professionalisering; Mede vorm geven aan inclusiever denken over onderwijs.
OZA in het basisonderwijs	SBO school, basisschool, samenwerkingsverband en gemeente	Thuis nabij onderwijs bieden; ontschotten; integraal onderwijs bieden;
OZA op SBO. Twee systeemtherapeuten zijn elk 20 uur per week aanwezig op school. Zij begeleiden kinderen en ouders met een hulpvraag.	Directeur Sbo, jeugdzorgaanbieder, gemeente, buurgemeente, jeugdteam.	Meer kinderen binnen regulier onderwijs houden; voorkomen van uitstroom naar clusteronderwijs; besparen op dure specialistische jeugdzorg.
Een pilot uitgevoerd waarbij de plaatsing van JHV-ers op school werd verkend.	Onderwijs, gemeente	Ervaring opdoen met samenwerking; Korte doorzettingslijn; Leerlingen sneller en nabij kunnen helpen.
schoolcoaches die gemandateerd zijn om specialistische hulp in te zetten	zorgaanbieder (raamovereenkomst via aanbesteding)	van zwaar naar licht, licht waar mogelijk, zwaar waar nodig, vroegtijdig passende hulp dichtbij het gezin.
Mandateren van professionals die in en rondom de school werkzaam zijn.	/	Vertrouwen in de professional; hulp nabij

Pilot GGZ op school : Inzet gemeentelijke Jeugd- en Gezinscoaches op scholen	Samenwerking op school van jeugdhulpaanbieder en speciaal basis onderwijs	/
JGT adviseert aan commissie die TLV afgeeft in het PO	Samenwerkingsverband PO en JGT	integraal arrangeren in de school
Een basispsychologe is op afroep beschikbaar en kan in het ondersteuningsteam op school meedenken over de situatie van een kind. Ze houdt spreekuren op de school voor nieuwkomers, bij het VSO, in een huisartsenpraktijk en in het wijkteam.	Zorgaanbieders, wijkteam, huisartsen, samenwerkingsverband, schoolbesturen	Voorkomen van uitval of zwaardere zorg; kostenbesparing; minder druk op de specialistische jeugdzorg ivm wachttijden
De inzet van een jeugdprofessional binnen het onderwijs die zowel door onderwijs als gemeente wordt bekostigd.	School/gemeente.	signaleren, versterken, ondersteunen, helpen, contacten, verbinden, netwerk beschikbaar stellen, pedagogische ondersteuning, professionele ondersteuning.
Pilot Dyslexie: feedback en extra ondersteuning bij aanvragen dyslexiebehandeling.	SWV, orthopedagogen van het swv, scholen, klankbordgroep waar nodig	/
Pilot Kompas en pilot Kombi richten zich op beschikkingsloze inzet van kortdurende hulp bij jongeren op de basisschool (pilot Kompas) en VSO (pilot Kombi).	Gemeenten, Samenwerkingsverbanden, scholen en jeugdhulpaanbieder.	Snellere en preventieve inzet van kortdurende gespecialiseerde jeugdhulp ter voorkoming van uitval.
De School als Vindplaats	Basisschool en jeugdhulpinstellingen	Snelle inzet van jeugdhulp op school.
<i>Laagdrempelige zorg bieden / korte lijnen / snelle zorg</i>		
onze jeugdverpleegkundige van de GGD is ook ondersteuner jeugd en gezin bij de huisartsen.	gemeente, sociaal team, GGd, Scholen, huisartsen, POH-GGZ	hulp dichterbij, minder verwijzingen naar maatwerkvoorziening
Ondersteuners Jeugd & Gezin (OJG) bij de huisarts m.n. voor het snel bieden van ondersteuning bij problematiek mbt de mentale gezondheid van jeugdigen	Huisartsen, basisteams en gemeente	

Bouw! ten aanzien van dyslexiezorg is op alle scholen ingevoerd.	alle basisscholen en de gemeente	Tijdig bieden van ondersteuning aan kinderen met een verhoogd risico op dyslexie om te voorkomen dat zij dit daadwerkelijk ontwikkelen.
Gezamenlijke trainingen voor de samenwerking en de privacy. Hieruit is een samenwerkingsovereenkomst ontstaan met privacyreglement en werkwijze.	Scholen, gebiedsteam schoolmaatschappelijk werk, jeugdwelzijnswerk, peuteropvang, jeugdgezondheidszorg, wijkagent jeugd, gemeente	Hulp en ondersteuning aan het kind en/of de ouders verbeteren door goede signalering en laagdrempelige inzet van professionals.
Onderwijs Zorg Steunpunt (OZS):in de steunpunten worden leerlingen besproken die met extra ondersteuning op de eigen school kunnen blijven. De steunpunten verzorgen enerzijds onderwijsondersteuning in de en anderzijds wordt noodzakelijke hulpverlening zowel binnen als buiten de school geboden.	Voortgezet Onderwijs, Samenwerkingsverband, Onderwijs Zorg Centrum, aanbieder jeugdhulp, Gemeenten, leerlingen, ouders	Laagdrempelig en bereikbaar zijn, 'outreaching' (school als vindplaats) werken en integrale hulpverlening bieden.
Kinderen in de taalklas in de gemeente met trauma en hechtingsproblematiek hebben speltherapie zonder indicatie als basis aanbod op de school gekregen.	Onderwijs vakleerkrachten en extra inzet Arabisch sprekenden klassen-assistenten, Sociaal Team, JGZ/arts, aanbieder jeugdhulp, speltherapeut, gezinsbegeleiding.	Laagdrempelige inzet, kinderen op school laten blijven
Elke school heeft een vast contactpersoon vanuit het CJG.	CJG, SWV, scholen (IB ers en directie)	Korte lijnen en directe betrokkenheid wanneer er zorgen zijn rondom een kind; Voorkomen inzet zwaardere zorg; Zorgen dat het kind zo lang mogelijk op school kan blijven
Een onderwijszorgarrangement J-GGZ en Voortgezet onderwijs, waarbij de lijntjes tussen school en aanbieders kort wordt gehouden	GGD, VO, Jeugdhulp. scholen	Snelle interventie om escalatie van de problematiek te voorkomen.
<i>Overig</i>		
Pilot om in s(b)o een klassenassistent te subsidiëren die wordt gekoppeld aan kinderen en onder leiding van de klassendocent opdrachten met kinderen uitvoert.	Onderwijs en gemeente	Leerbaarheid van het kind vergroten en mogelijk maken om uitstroom naar duur onderwijs buiten de regio en of in combinatie met verblijf te voorkomen.

School als vindplaats, school als werkplaats, S-team, zomerschool/weekendschool en centrum voor talentontwikkeling van het jonge kind.	PO, VO, MBO, gemeente, zorginstellingen, jongerenwerk, sociale wijkteams, aanbieders jeugdhulp, Kunstencentrum	Versterken ontwikkelingskansen kinderen
Expertisecentrum Jonge Kind: 1 zorgroute voor basisonderwijs ook voor voorschools uitgewerkt. In het centrum zijn ondersteuners voor werkwijze in groepen met jonge kinderen zowel op kwaliteit van werken als op zorg.	Primair onderwijs, Voorschoolse instellingen, Jeugdhulp, GGZ, GGD	Basiszorg voorschools stimuleren en ondersteunen en waarnodig extra expertise inbrengen voor kind/ouders en/of professionals.
Het samen optrekken om te komen tot verbetering. Als vanzelf volgt dan ook inzicht waar je elkaar beter kan versterken.	met name samenwerkingsverbanden, gemeenten, wijkteams, lokale GB GGZ aanbieders, specialistische GGZ en jeugdhulp	Een kind de mogelijkheid geven zich zo kansrijk mogelijk te ontwikkelen.
inzet GZ psycholoog vanuit het CJG om de verbinding met de huisartsen te leggen (dyslexie) inzet (voor-)schoolmaatschappelijk werk	CJG, onderwijs, huisartsen	meer maatwerk (passende zorg en ondersteuning) voor het kind thuis nabij
Kansen en samenwerking onderwijs jeugdzorg Krachtenbundeling van gedragsproblematiek, Jeugd-GGZ en de scholing aan kinderen.	aanbieders jeugdhulp, scholen, Samenwerkingsverband	Meer kinderen in onderwijs, gebundelde expertise en versterking inzet. Het geeft ook kansen voor gerichtere gezinsbegeleiding.
De beschrijving van de werkwijze van het onderwijs-zorgarrangement.	Samenwerkingsverbanden PO en VO en gemeenten	Een éénduidige werkwijze om te komen tot een onderwijs-zorgarrangement.
start Peuterpilot waarbij een MDO voor peuters wordt georganiseerd	De peuteropvang, het wijkteam en het samenwerkingsverband	/
dagopvang en onderwijs voor jonge kinderen op 1 locatie, binnen 1 setting	Zorgaanbieder, speciaal onderwijs, gemeente, samenwerkingsverband	Integrale voorziening voor jonge kinderen die meer zorg nodig hebben en (straks) aangewezen zullen zijn op speciaal onderwijs
Mythyschool richt zich op kinderen met langdurige ziekten of een of meerdere beperkingen. De financiering van persoonlijke verzorging en begeleiding wordt geregeld via fte gebonden financiering.	Mythyschool, Gemeente, Samenwerkingsverband	Administratieve lastenverlichting ouders en school. Betere zorg op school

pilot met kinderopvang en gespecialiseerde jeugdhulp van medisch kinderdagverblijf om kinderen langer op de kinderopvang te houden.	zorgaanbieder, kinderopvang, Jeugdzorg, gemeente	voorkomen van plaatsing op medisch kinderdagverblijf en daarbij voorkomen 'automatische' doorstroming naar SBO/SO.
Specialistische hulp voor ouders en leerkracht voor kinderen met extreme gedragsproblematiek.	Jeugdhulpaanbieder, samenwerkingsverband, individuele scholen PO, gemeenten binnen SWV, gemeentelijke Toegangen	Doel is alle partijen helpen om het kind in de huidige setting te kunnen blijven houden
Knooppunten onderwijs-zorg (zowel casusgericht als algemeen).	Scholen, JGZ, SMW, toegang, ouders.	Aansluiting onderwijs-zorg.
1. Inrichting Knooppunt basisonderwijs 2. Inclusief Kindcentrum (start 2019)	Basisscholen, Team Jeugd, Jeugdgezondheidszorg, Praktijkondersteuner Kind en Jeugd, voorschoolse voorzieningen, beleidsmedewerker Jeugd gemeente..	In een Knooppunt worden samen met ouders/jongeren afspraken gemaakt over de afgestemde inzet van aanvullende ondersteuning van school en jeugdhulp; het Inclusief Kindcentrum wil kinderen van 0 tot ongeveer 12 jaar maximale ontwikkelingskansen bieden in de eigen omgeving
Volledig doorgaande lijn van voorschool t/m VO.	Opvang, Klas, School en Speciaal-medewerkers.	Verminderen uitval van leerlingen uit school en beter kansen op ontwikkeling.

Tabel B.6.35 Mogen wij u benaderen voor verdiepend onderzoek naar goede voorbeelden? (N=105)

	Percentage
Nee	29%
Ja	71%

Tabel B.6.36 Door wie is deze vragenlijst ingevuld? Meerdere antwoorden mogelijk (N=206)

	Percentage
Beleidsmedewerker jeugd	41%
Beleidsmedewerker onderwijs	41%
Beleidsmedewerker onderwijs/jeugd	28%
Beleidsmedewerker sociaal domein	20%
Anders	10%

Anders namelijk

	Aantal
Coördinator/medewerker kernteam/sociaal team/gebiedsteam	4
Beleidsmedewerker onderwijs en welzijn	3
Coördinator/adviseur CJG	2
Hoofd team jeugd	2
Bestuursadviseur/regisseur sociaal domein/procescoördinator sociaal domein	3
Beleidsmedewerker Jeugdhulp	1
Jeugdconsulent	1
Ondersteuner leerplicht	1
Psycholoog jeugdteam	1
Projectleider passend onderwijs	1

Bijlage 7 Toelichting uitkomsten vragenlijsten

In deze bijlage vindt u een uitgebreidere toelichting van de uitkomsten uit het tabellenboek in figuren en tekst.

B 7.1 De aansluiting in de praktijk

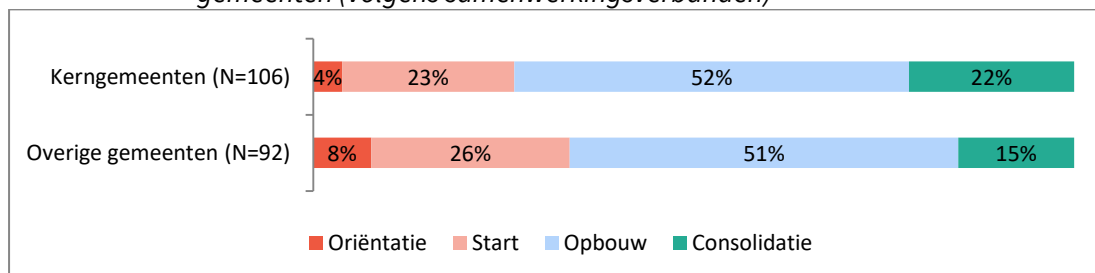
De fase waarin de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp verkeert kan per samenwerkingsverband en gemeente verschillen. In deze paragraaf geven we weer in welke fase zij zich bevinden. Daarnaast beschrijven we welke partijen bij de aansluiting zijn betrokken, in welke mate er 1^e en 2^e lijns jeugdhulp wordt geboden en welke onderwijszorgarrangementen (oza's) er worden geboden.

Fase waarin de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp verkeert

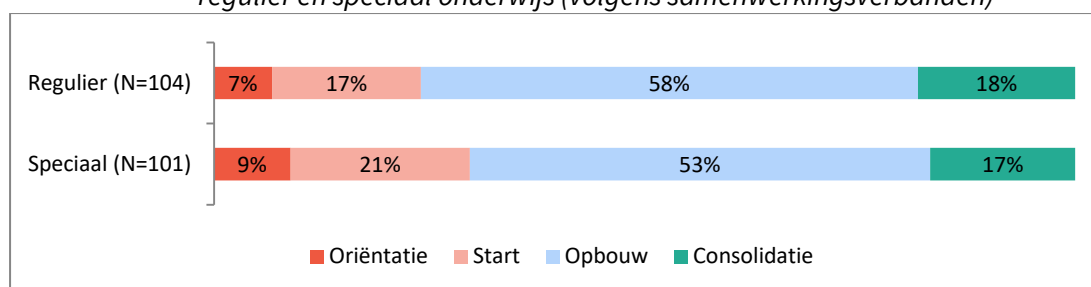
Samenwerkingsverbanden en gemeenten zijn in het algemeen eensgezind in hun oordeel over de fase waarin de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp zich bij hen bevindt (zie figuren B.7.1 tot en met B.7.3). In iets meer dan de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten bevindt deze zich in de opbouwfase. Daarnaast geeft ongeveer een derde van de samenwerkingsverbanden en een vijfde van de gemeenten aan dat de aansluiting zich bij hen in de oriëntatie- of startfase bevindt. Van de samenwerkingsverbanden geeft verder ongeveer een vijfde aan dat de aansluiting zich in de consolidatiefase bevindt. Van de gemeenten geeft ongeveer een kwart dit aan.

Kijkend naar de gemeenten zien we een significant verschil tussen de fasen waarin de aansluiting tussen de jeugdhulp en het voortgezet onderwijs zich bevindt. De G40 gemeenten geven vaker aan dat de aansluiting zich in de startfase bevindt dan de G4 en de kleine gemeenten. De G4 en de kleine gemeenten geven vaker aan dat de aansluiting zich in de consolidatiefase bevindt.

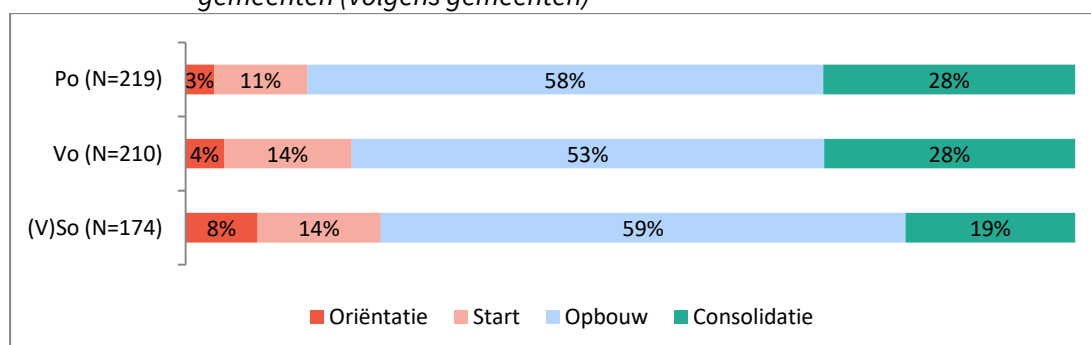
Figuur B.7.1 Fase waarin de aansluiting onderwijs en jeugdhulp zich bevindt in gemeenten (volgens samenwerkingsverbanden)

Figuur B.7.2 Fase waarin de aansluiting onderwijs en jeugdhulp zich bevindt in het regulier en speciaal onderwijs (volgens samenwerkingsverbanden)

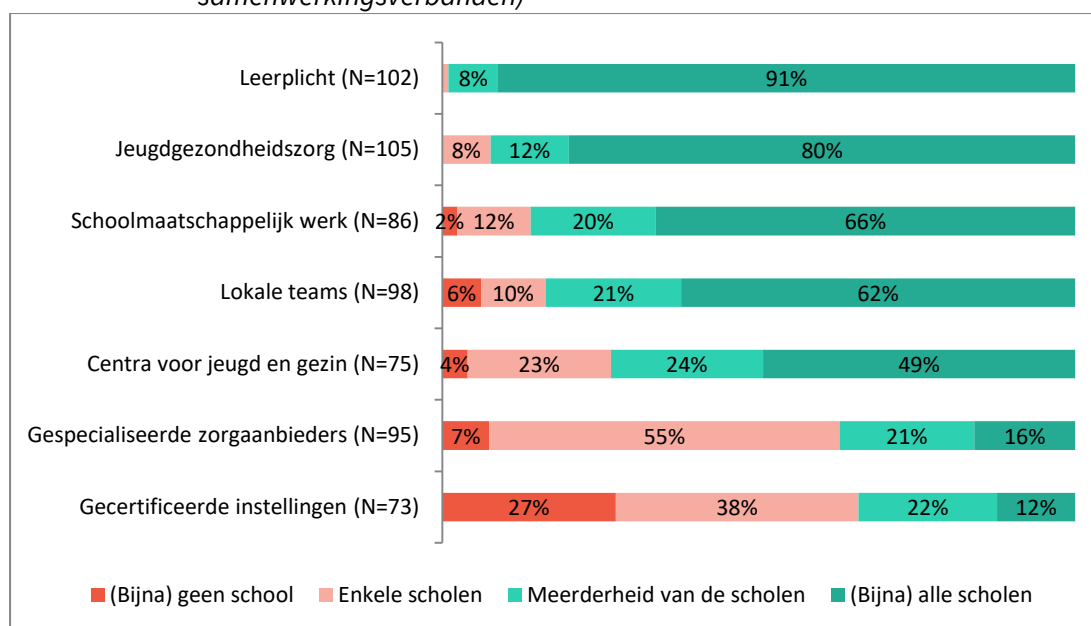
Figuur B.7.3 Fase waarin de aansluiting onderwijs en jeugdhulp zich bevindt in gemeenten (volgens gemeenten)

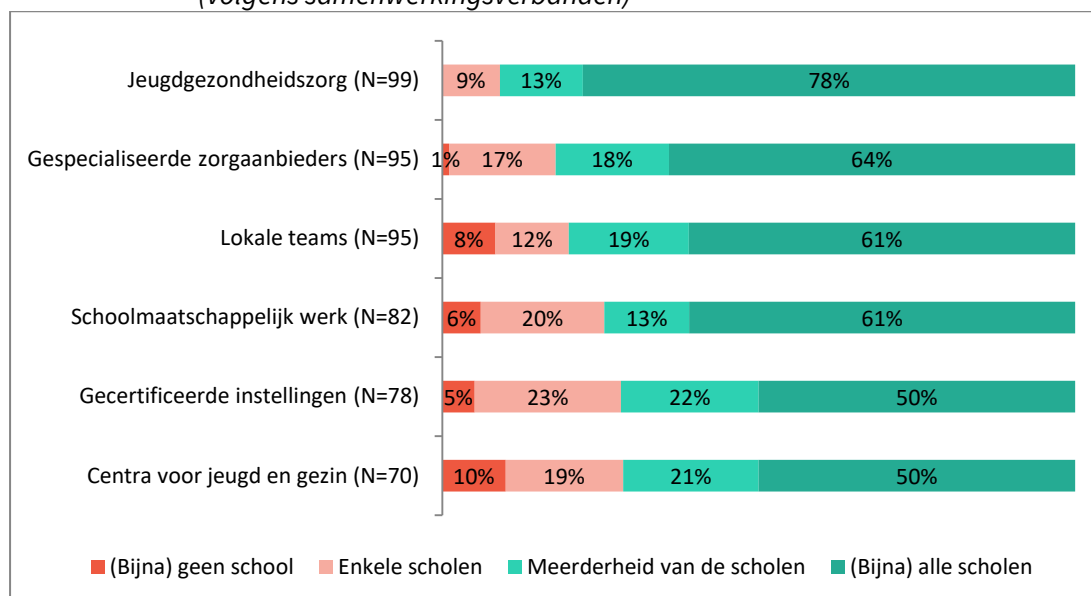
Partijen die betrokken zijn bij de aansluiting onderwijs en jeugdhulp

Volgens de samenwerkingsverbanden werken reguliere scholen in hun regio bijna altijd samen met de leerplicht en de jeugdgezondheidszorg (zie figuur B.7.4). Ook met het schoolmaatschappelijk werk, de lokale teams en het CJG werken zij veelvuldig samen. Dit beeld komt grotendeels overeen met het beeld van de scholen voor speciaal onderwijs. Ook zij werken veel met deze partijen samen (zie figuur B.7.5). Een verschil zien we bij de gespecialiseerde zorgaanbieders en de gecertificeerde instellingen. De scholen voor speciaal onderwijs werken vaker met hen samen dan de reguliere scholen. Andere partijen met wie de scholen voor regulier en speciaal onderwijs soms samenwerken zijn het samenwerkingsverband, de afdeling leerlingvervoer van de gemeente, en organisaties die preventieve jeugdhulp en licht ambulante hulp verlenen.

Figuur B.7.4 Partijen waarmee de reguliere scholen samenwerken (volgens samenwerkingsverbanden)

Figuur B.7.5 Partijen waarmee de scholen voor speciaal onderwijs samenwerken (volgens samenwerkingsverbanden)⁶⁵

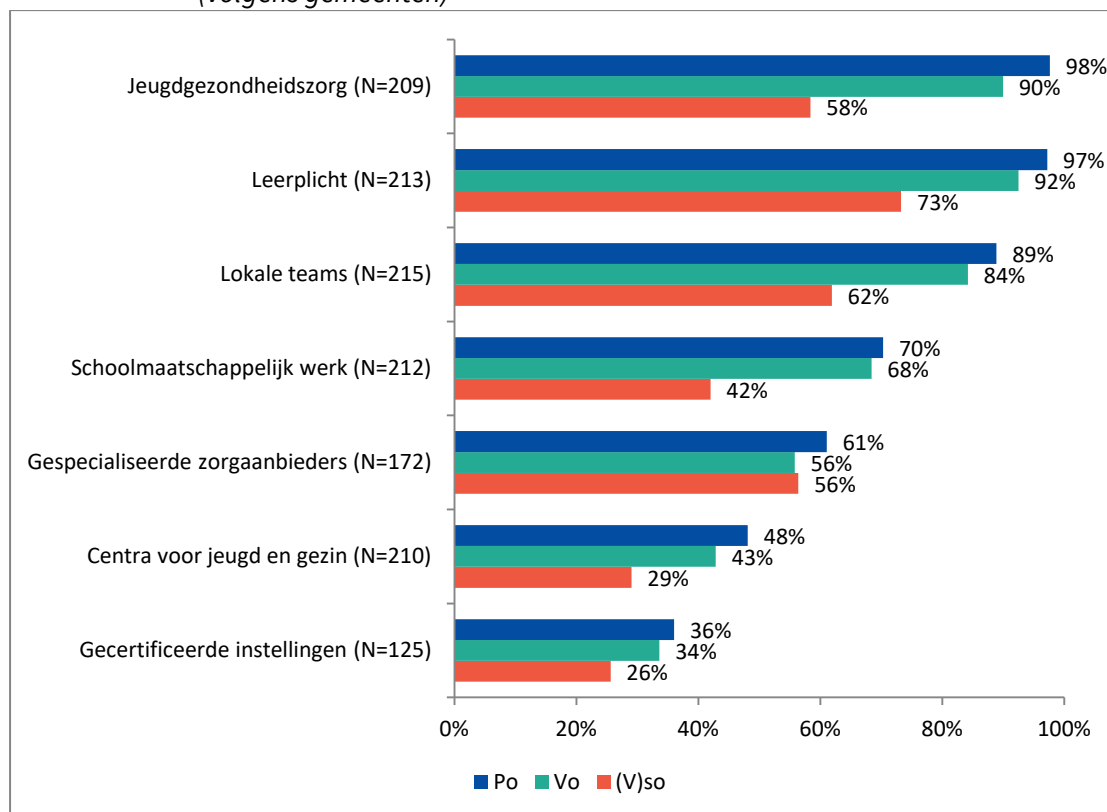

Volgens bijna alle gemeenten zijn de jeugdgezondheidszorg, de leerplicht en de lokale teams bij het regulier primair-/voortgezet onderwijs betrokken (zie figuur B.7.6). Ook in het (v)so spelen deze partijen in de meeste gemeenten een rol bij de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp, maar wel minder vaak dan in het regulier onderwijs. Dit beeld,

⁶⁵ Bij digitaliseren van de vragenlijst is de antwoordcategorie 'leerplicht' bij deze vraag weg gevallen. Respondenten konden deze optie daarom niet aankruisen. Omdat het beeld van de scholen voor speciaal onderwijs verder grotendeels overeen komt met dat van de reguliere scholen, verwachten we dat de leerplicht ook een belangrijke partner is voor de scholen voor speciaal onderwijs

waarbij het percentage (v)so lager ligt dan het percentage po en vo, geldt voor alle partijen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat (v)so niet in elke gemeente wordt aangeboden. Andere partijen met wie de gemeenten soms samenwerken zijn het samenwerkingsverband, de kinderopvang, welzijnsorganisaties, schoolcoaches en huisartsen.

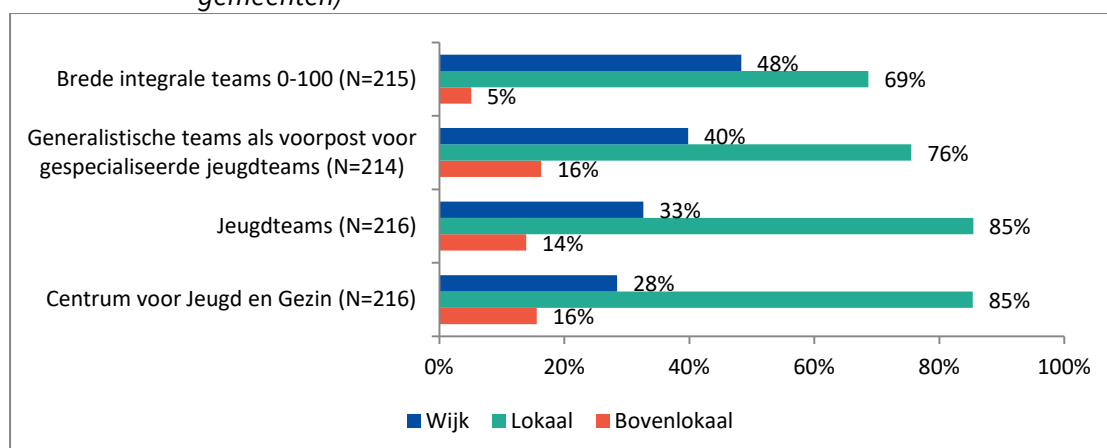
Figuur B.7.6 Partijen die betrokken zijn bij de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens gemeenten)

1^e en 2^e lijns jeugdhulp

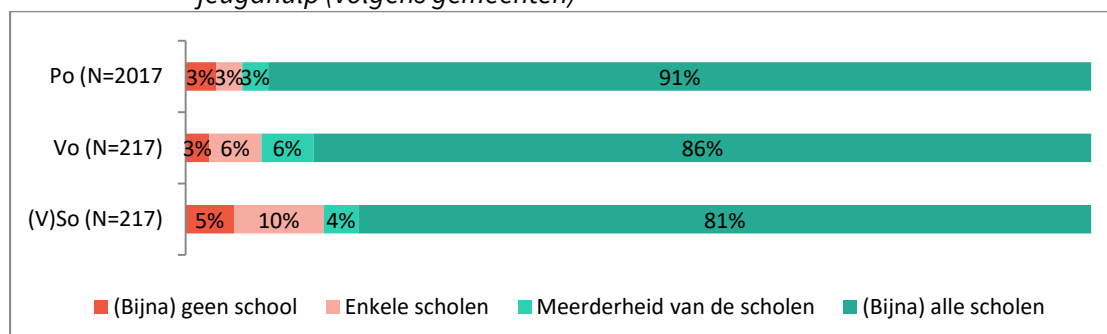
De verschillende vormen van 1^e lijns jeugdhulp worden volgens meer dan twee derde van de gemeenten op lokaal niveau georganiseerd (zie figuur B.7.7). Brede integrale teams 0-100 en generalistische teams worden in iets minder dan de helft van de gemeenten ook op wijkniveau georganiseerd en dit geldt voor ongeveer een derde van de jeugdteams en CJG's. De verschillende vormen van 1^e lijns jeugdhulp worden in minder dan een vijfde van de gemeenten op bovenlokaal niveau georganiseerd.

Figuur B.7.7 Niveau waarop de 1^e lijns jeugdhulp wordt georganiseerd (volgens gemeenten)

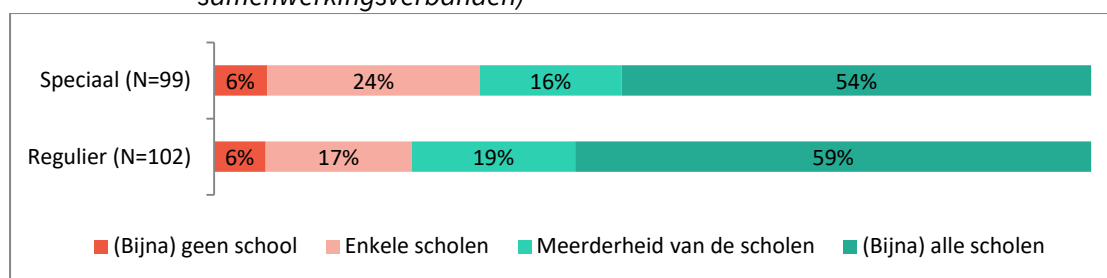
Volgens de meeste gemeenten hebben zowel de reguliere scholen voor primair-/voorgezet onderwijs als de scholen voor (v)so een vast contactpersoon bij de 1^e lijns jeugdhulp (zie figuur B.7.8). Slechts een klein deel van de gemeenten geeft aan dat de scholen in hun gemeente geen vaste contactpersoon hebben.

Figuur B.7.8 Mate waarin scholen een vaste contactpersoon hebben bij de 1^e lijns jeugdhulp (volgens gemeenten)

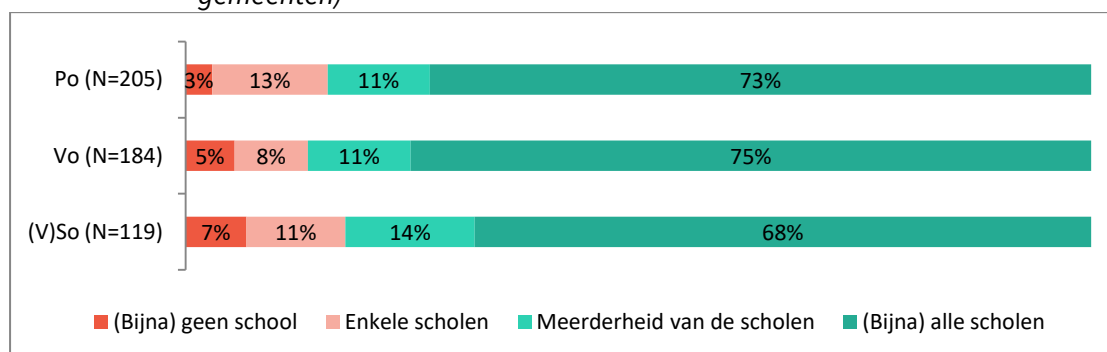

Ongeveer drie kwart van de samenwerkingsverbanden en meer dan 82% van de gemeenten geeft aan dat er 1^e lijns jeugdhulp wordt geboden op zowel de reguliere als de speciaal onderwijs scholen (zie figuren B.7.9 en B.7.10).

Figuur B.7.9 Mate waarin 1^e lijns jeugdhulp op school wordt geboden (volgens samenwerkingsverbanden)

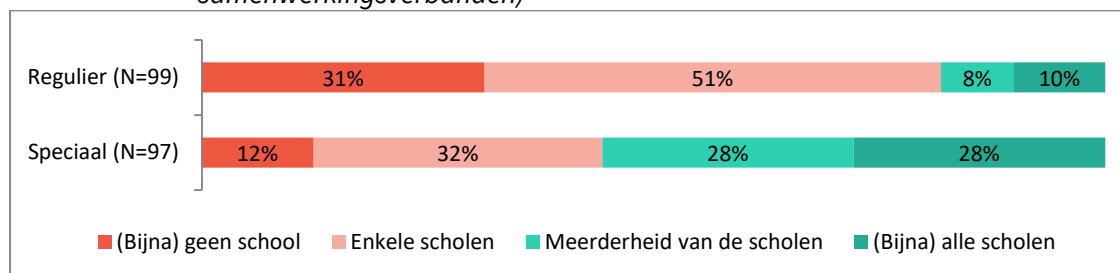

Figuur B.7.10 Mate waarin 1^e lijns jeugdhulp op school wordt geboden (volgens gemeenten)

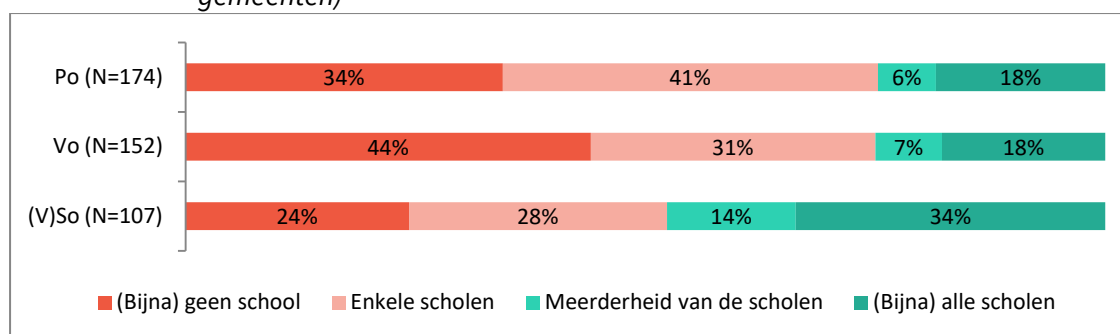

De 2^e lijns jeugdhulp wordt minder vaak op school aangeboden dan de 1^e lijns jeugdhulp (zie figuren B.7.11 en B.7.12). De samenwerkingsverbanden en de gemeenten geven aan dat de 2^e lijns jeugdhulp vooral op scholen voor (v)so aangeboden wordt en minder vaak op reguliere po- en vo-scholen.

Figuur B.7.11 Mate waarin 2^e lijns jeugdhulp op school wordt geboden (volgens samenwerkingsverbanden)

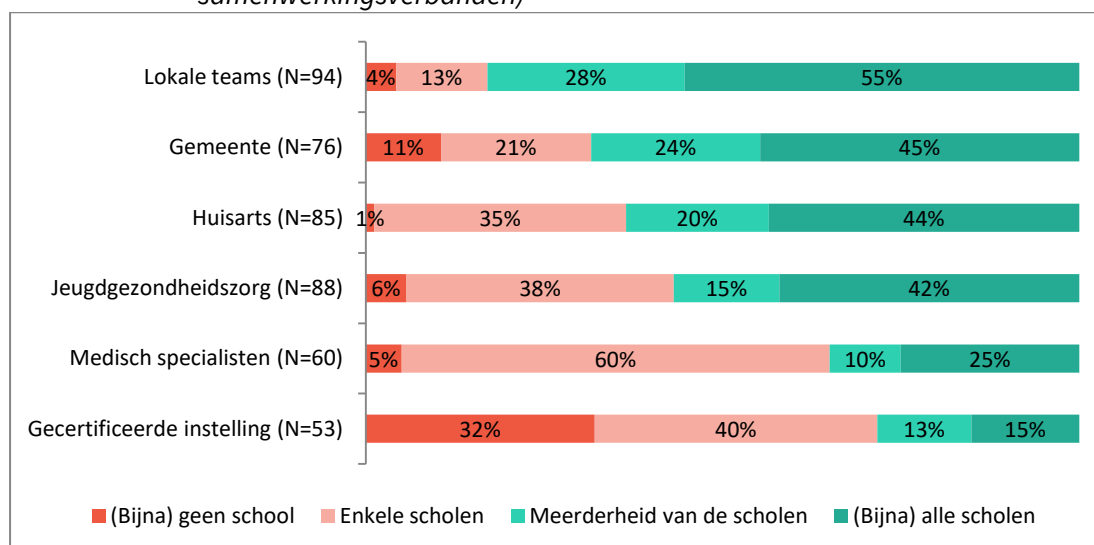

Figuur B.7.12 Mate waarin 2^e lijns jeugdhulp op school wordt geboden (volgens gemeenten)

De toegang tot de 2^e lijns jeugdhulp krijgen leerlingen volgens de meeste samenwerkingsverbanden via de lokale teams (zie figuur B.7.13). Daarnaast geeft ongeveer twee derde van de samenwerkingsverbanden aan dat de leerlingen de toegang tot de 2^e lijns jeugdhulp via de gemeente of de huisarts krijgen en geeft iets meer dan de helft aan dat de toegang via de jeugdgezondheidszorg verloopt. De toegang vindt volgens ongeveer een derde van de samenwerkingsverbanden plaats via medisch specialisten en gecertificeerde instellingen. Andere partijen die soms toegang verschaffen zijn het samenwerkingsverband en de school maatschappelijk werker.

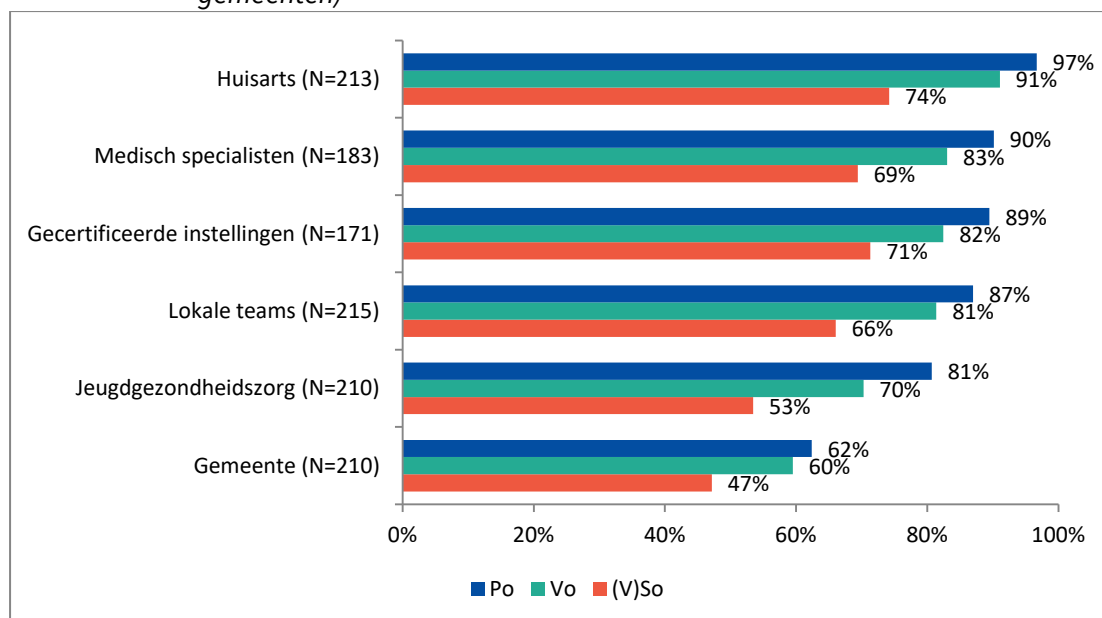
Figuur B.7.13 Partijen die leerlingen toegang tot de 2^e lijns jeugdhulp verschaffen (volgens samenwerkingsverbanden)

Volgens bijna alle gemeenten verloopt de toegang van leerlingen tot de 2^e lijns jeugdhulp via de huisarts (zie figuur B.7.14). Andere partijen die volgens de meeste gemeenten zorgen voor de toegang tot de 2^e lijns jeugdhulp zijn de medisch specialisten, de gecertificeerde instellingen, de lokale teams en de jeugdgezondheidszorg, gevolgd door de gemeente zelf. Dit geldt op hoofdlijnen voor zowel het po, het vo als het (v)so. Het percentage po is steeds het hoogste, gevolgd door het percentage vo en tot slot het percentage (v)so. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat niet in alle gemeenten vo of (v)so aangeboden wordt. Andere partijen die soms toegang verschaffen tot de 2^e lijns

jeugdhulp zijn het samenwerkingsverband, de school maatschappelijk werker en de rechter.

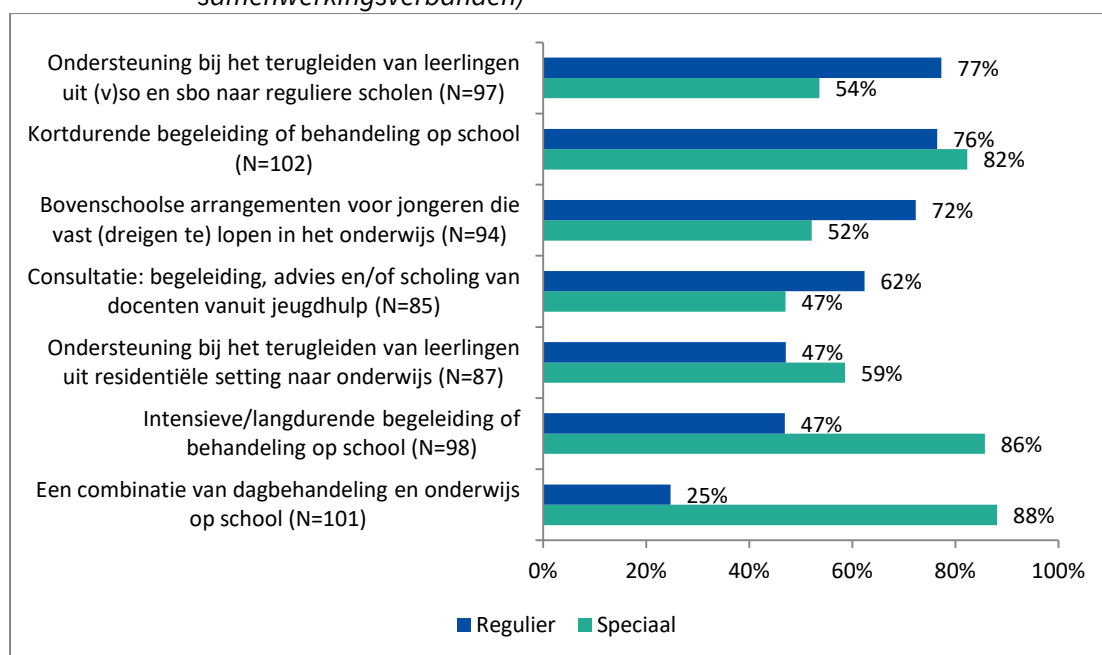
Figuur B.7.14 Partijen die leerlingen toegang tot de 2^e lijns jeugdhulp verschaffen (volgens gemeenten)

Onderwijszorgarrangementen

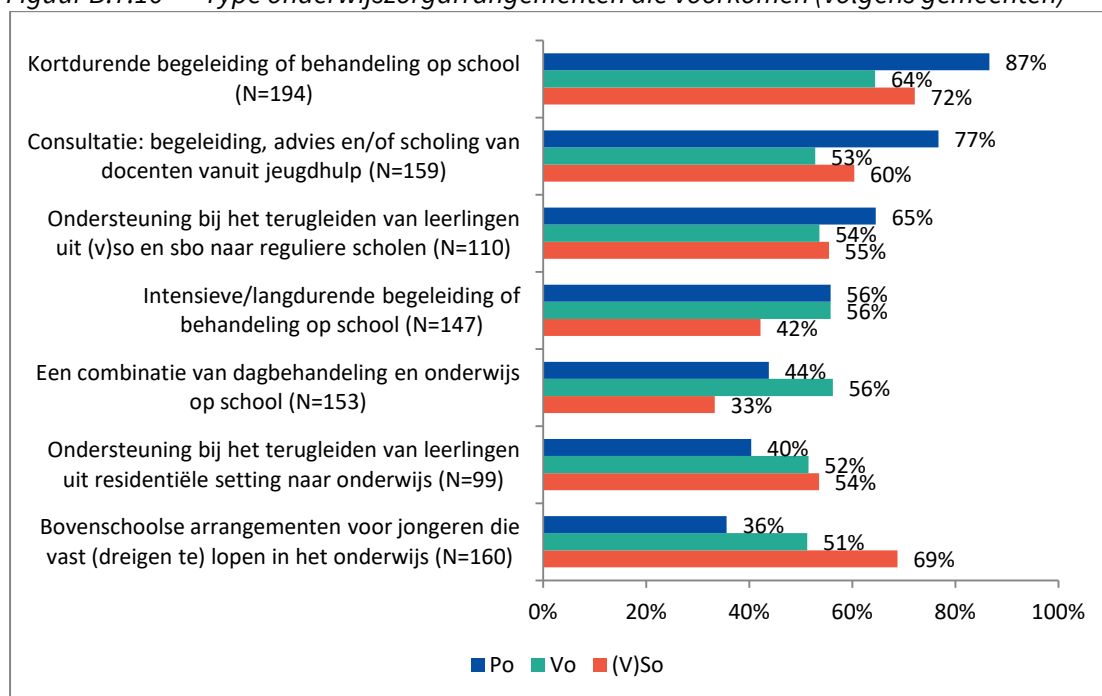
Volgens de samenwerkingsverbanden komen in het regulier onderwijs de oza's 'ondersteuning bij het terugleiden van leerlingen uit (v)so en sbo naar reguliere scholen', 'kortdurende begeleiding of behandeling op school' en 'bovenschoolse arrangementen voor jongeren die vast (dreigen te) lopen in het onderwijs' het meest voor (zie figuur B.7.15). 'Kortdurende begeleiding of behandeling op school' komt ook in het speciaal onderwijs vaak voor. Net als de oza's 'een combinatie van dagbehandeling en onderwijs op school' en 'intensieve/langdurige begeleiding of behandeling op school'. Er is verder een significant verschil als we kijken naar de oza's 'kortdurende begeleiding of behandeling op school' en 'intensieve/langdurige begeleiding of behandeling op school'. Voor zowel het regulier als het speciaal onderwijs geldt dat deze vaker voorkomen binnen het basisonderwijs en in mindere mate in het voorgezet onderwijs. Voor het regulier onderwijs geldt verder dat het oza 'bovenschoolse arrangementen voor jongeren die vast (dreigen te) lopen in het onderwijs' vaker voorkomt bij het vo dan bij het po en voor het speciaal onderwijs geldt dat het oza 'een combinatie van dagbehandeling en onderwijs op school' vaker voorkomt in het speciaal basisonderwijs dan bij het speciaal voortgezet onderwijs. Beide verschillen zijn significant.

Figuur B.7.15 Type onderwijszorgarrangementen die voorkomen (volgens samenwerkingsverbanden)

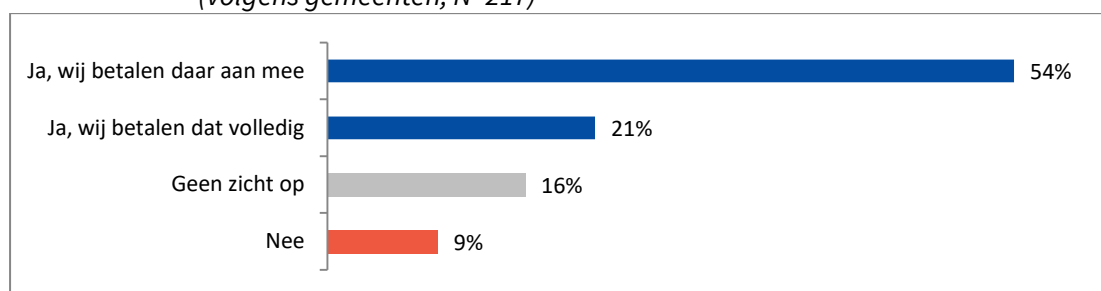
Volgens de gemeenten komt de ‘kortdurende begeleiding of behandeling op school’ het vaakst voor als oza (zie figuur B.7.16). De mate waarin de verschillende oza’s voorkomen verschilt per onderwijstype, waarbij geldt dat niet elke gemeente voortgezet of (voortgezet) speciaal onderwijs aanbiedt. Hierdoor kunnen de percentages oza’s die voorkomen in deze onderwijstypen in werkelijkheid hoger zijn dan weergegeven. ‘Bovenschoolse arrangementen voor jongeren die vast (dreigen te) lopen in het onderwijs’ komen het meest voor in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Figuur B.7.16 Type onderwijszorgarrangementen die voorkomen (volgens gemeenten)

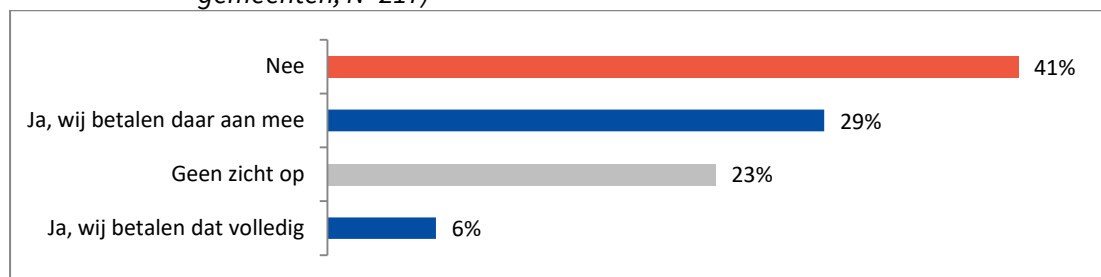

Iets meer dan de helft van de gemeenten betaalt mee aan oza's voor leerlingen uit de eigen gemeenten die in een andere gemeente naar school gaan en een op de vijf gemeenten betaalt deze volledig (zie figuur B.7.17). Dat een groot deel van de gemeenten (mee) betaalt aan oza's voor leerlingen die in andere gemeenten naar school gaan blijkt ook uit figuur B.7.18. Minder dan een tiende van de gemeenten geeft namelijk aan volledig te betalen voor een oza van een leerlingen uit een andere gemeente en iets minder dan een derde geeft aan mee te betalen.

Figuur B.7.17 Betaalt de gemeente voor onderwijszorgarrangementen voor leerlingen uit de eigen gemeenten die naar een andere gemeenten naar school gaan (volgens gemeenten, N=217)

Figuur B.7.18 Betaalt de gemeente voor onderwijszorgarrangementen voor leerlingen uit andere gemeenten die in de gemeente naar school gaan (volgens gemeenten, N=217)

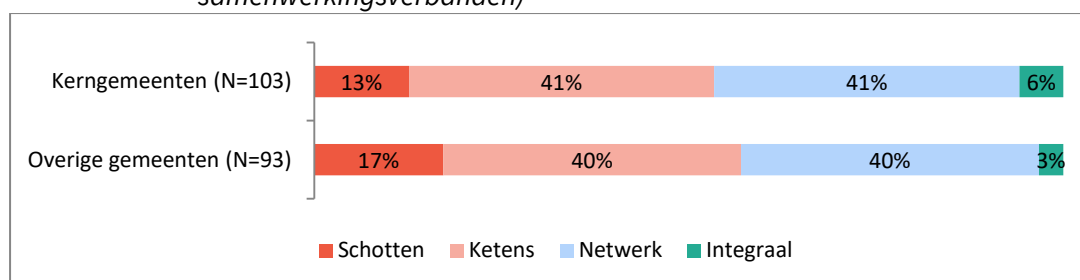

B 7.2 Modellen van samenwerking

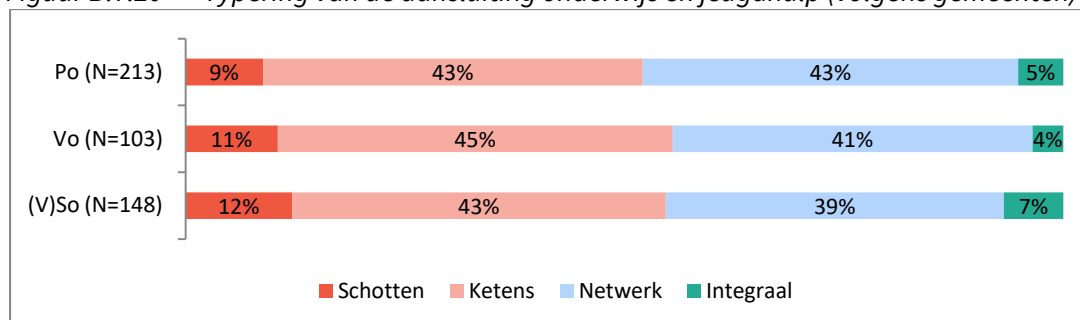
De aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp kan op verschillende manieren worden vormgegeven. In het analysekader (zie bijlage 2) hebben we 4 modellen beschreven. In deze paragraaf geven we weer hoe de samenwerkingsverbanden en gemeenten denken over de manier waarop de aansluiting bij hen is vormgegeven en in hoeverre zij hier tevreden over zijn.

Een meerderheid van de samenwerkingsverbanden en gemeenten geeft aan dat het ketenmodel en het netwerkmodel de aansluiting tussen het onderwijs en de jeugdhulp bij hen het beste typeren (zie figuren B.7.19 en B.7.20). Het integrale model komt het minst vaak voor. Kijkend naar de samenwerkingsverbanden zien we dat de aansluiting in het primair onderwijs een keer zo vaak getypeerd wordt met het netwerkmodel dan met het ketenmodel. In het voortgezet onderwijs is dit beeld gespiegeld. Dit verschil is significant.

Figuur B.7.19 *Typering van de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens samenwerkingsverbanden)*

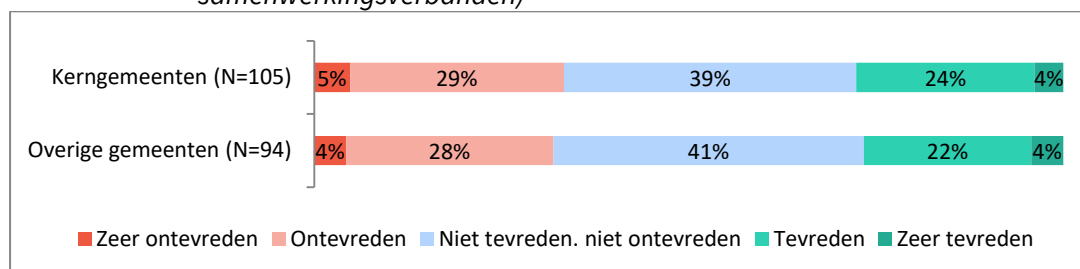

Figuur B.7.20 *Typering van de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens gemeenten)*

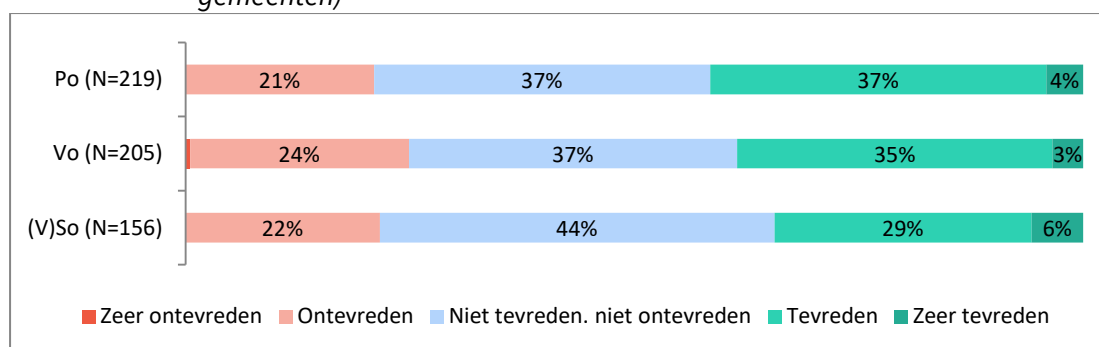

Ongeveer een kwart van de samenwerkingsverbanden en iets meer dan een derde van de gemeenten geeft aan tevreden te zijn over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp zoals die bij hen vorm krijgt (zie figuren B.7.21 en B.7.22). Ongeveer een derde van de samenwerkingsverbanden en een kwart van de gemeenten geeft aan ontevreden te zijn over de aansluiting en ruim een derde van de samenwerkingsverbanden en gemeenten antwoordt neutraal op de vraag naar de tevredenheid.

Figuur B.7.21 *Mate van tevredenheid over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens samenwerkingsverbanden)*

Figuur B.7.22 *Mate van tevredenheid over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens gemeenten)*

Aan de samenwerkingsverbanden en gemeenten is vervolgens gevraagd of zij een toelichting kunnen geven op de mate waarin zij tevreden zijn over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp. Een meerderheid van hen (80% van de samenwerkingsverbanden en 60% van de gemeenten) geeft een toelichting. Hieronder geven we de meest genoemde toelichtingen weer.

De samenwerkingsverbanden geven met name de volgende toelichtingen:

- We zijn goed op weg, maar er is ruimte voor verbetering;
- Er is betere samenwerking/afstemming nodig tussen partijen;
- De contacten zijn goed, er is een goede samenwerking.

De gemeenten geven deels dezelfde toelichtingen, maar deels ook andere:

- Er is een start gemaakt, het is nog erg in ontwikkeling;
- De contacten zijn goed, er is een goede samenwerking;
- we zijn goed op weg, maar er is ruimte voor verbetering;
- Er is betere samenwerking/afstemming nodig tussen partijen;
- Er zijn vaste contactpersonen of een vast zorgteam op school.

B 7.3 Werkzame factoren

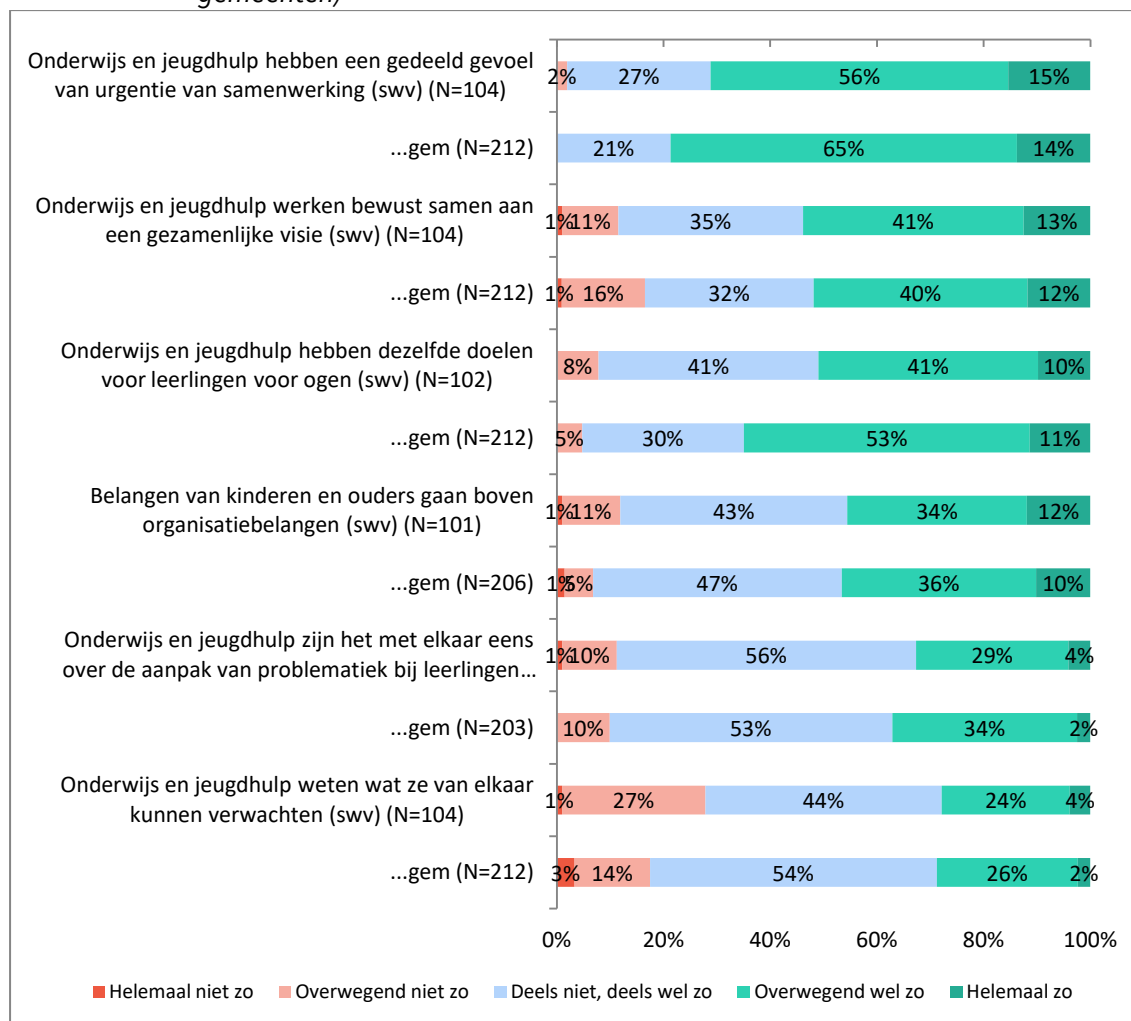
Er zijn verschillende factoren die kunnen bijdragen aan versterking van de samenwerking in de praktijk tussen onderwijs en jeugdhulp. Het gaat om factoren met betrekking tot een gedeelde visie, onderling vertrouwen, randvoorwaarden en sturing. In deze paragraaf geven we weer in hoeverre de factoren volgens de samenwerkingsverbanden en gemeenten invloed hebben.

Gedeelde visie

Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten geeft aan dat onderwijs en de jeugdhulp een gedeeld gevoel van urgentie van samenwerking hebben (zie figuur B.7.23). Daarnaast geeft ongeveer de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten aan dat onderwijs en jeugdhulp bewust samenwerken aan een gezamenlijke

visie, dezelfde doelen voor leerlingen voor ogen hebben en de belangen van kinderen en ouders boven het organisatiebelang laten gaan. Slechts een kwart tot een derde van de samenwerkingsverbanden en gemeenten geeft verder aan dat onderwijs en jeugdhulp het met elkaar eens zijn over de aanpak van problematiek bij leerlingen en dat ze weten wat ze van elkaar kunnen verwachten.

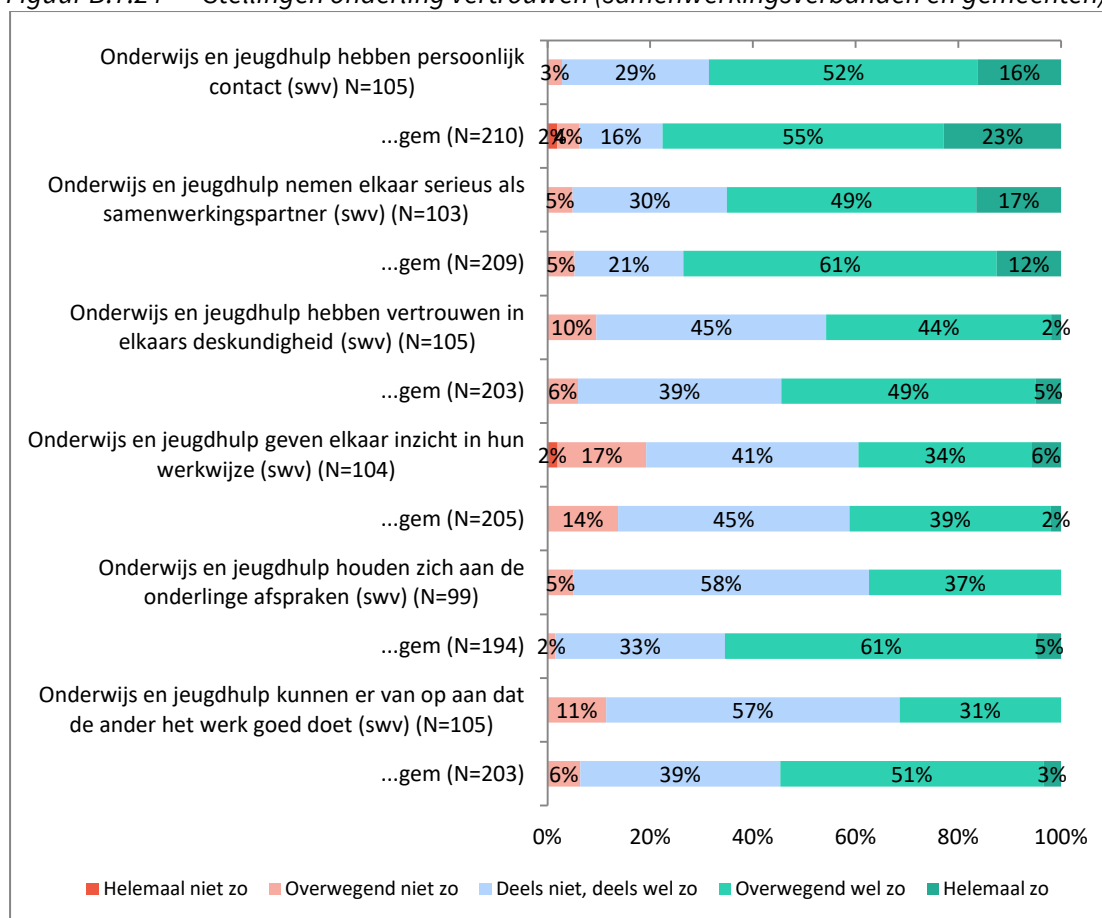
Figuur B.7.23 Stellingen gedeelde visie (volgens samenwerkingsverbanden en gemeenten)

Onderling vertrouwen

Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten geeft aan dat onderwijs en jeugdhulp persoonlijk contact hebben en dat ze elkaar als serieuze samenwerkingspartner zien (zie figuur B.7.24). Daarnaast geeft bijna de helft aan dat onderwijs en jeugdhulp vertrouwen hebben in elkaars deskundigheid en elkaar inzicht geven in hun werkwijze. Een derde van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat onderwijs en jeugdhulp zich houden aan onderlinge afspraken en dat ze er van op aan kunnen dat de ander het werk goed doet, ruim de helft van de gemeenten is deze mening toegedaan.

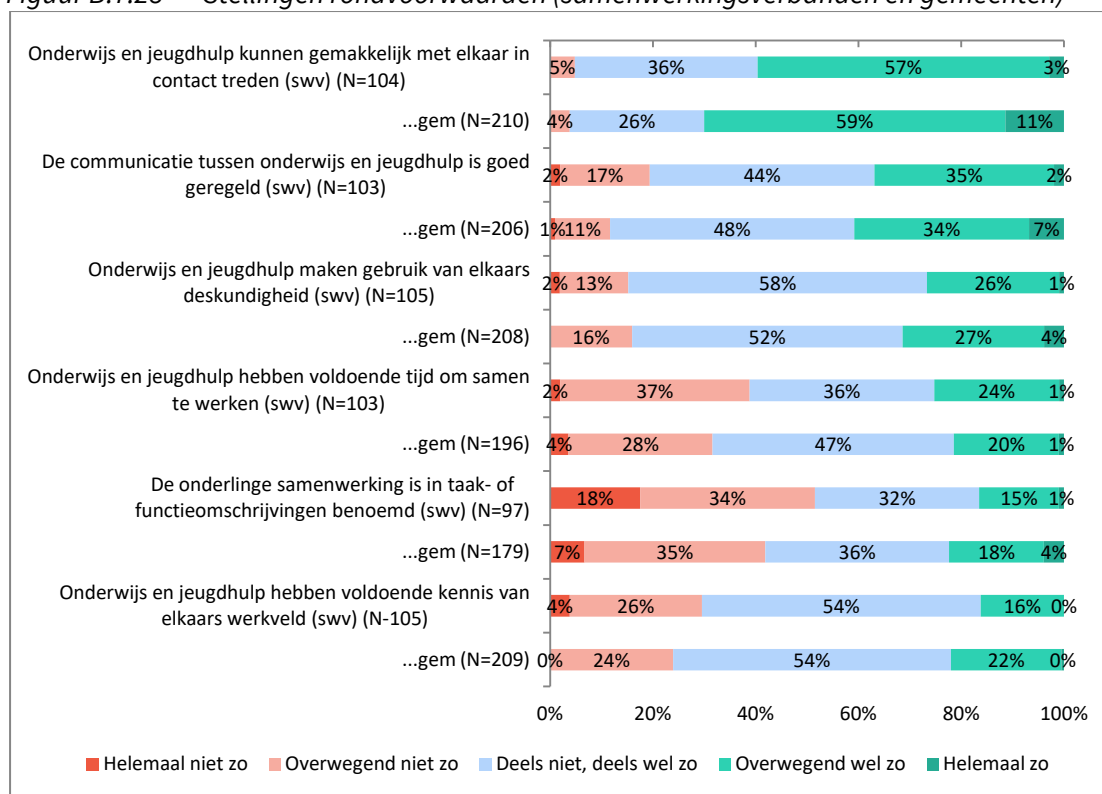
Figuur B.7.24 Stellingen onderling vertrouwen (samenwerkingsverbanden en gemeenten)

Randvoorwaarden

Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten is van mening dat onderwijs en jeugdhulp makkelijk met elkaar in contact kunnen treden (zie figuur B.7.28). Over de overige stellingen zijn zij minder positief. Een derde of minder van geeft aan dat de communicatie tussen onderwijs en jeugdhulp goed geregeld is, dat ze gebruik maken van elkaars deskundigheid, dat er voldoende tijd is om samen te werken, dat de onderlinge samenwerking in taak- en functieomschrijvingen is benoemd en dat er voldoende kennis van elkaars werkveld is. Samenwerkingsverbanden en gemeenten zijn vooral ontevreden over de hoeveelheid tijd die beschikbaar is om samen te werken en het feit dat de onderlinge samenwerking niet in taak- of functieomschrijvingen is benoemd.

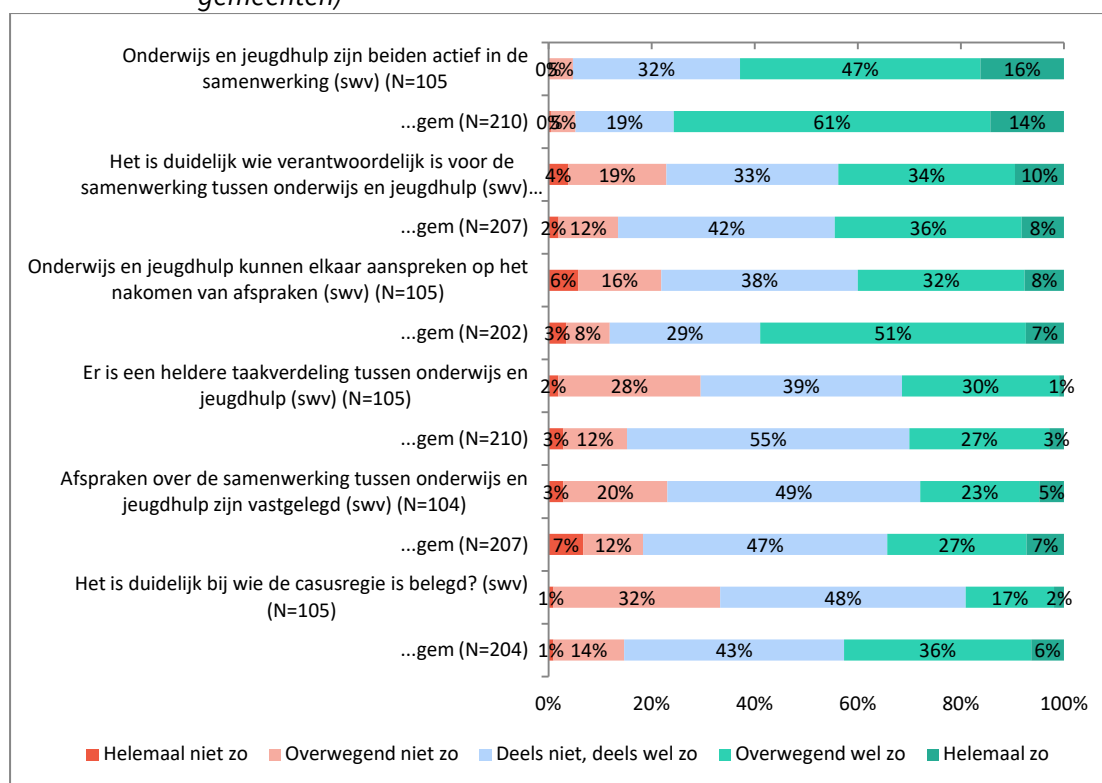
Figuur B.7.28 Stellingen rondvoorwaarden (samenwerkingsverbanden en gemeenten)

Sturing op samenwerking

Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten geeft aan dat onderwijs en jeugdhulp beide actief zijn in de samenwerking (zie figuur B.7.29). Iets minder dan de helft van de samenwerkingsverbanden en gemeenten is verder van mening dat het duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp en dat ze elkaar kunnen aanspreken op het nakomen van afspraken. Daarnaast geven iets meer gemeenten dan samenwerkingsverbanden aan dat het duidelijk is bij wie de casusregie is belegd. Een derde van zowel de samenwerkingsverbanden als gemeenten geeft verder aan dat er een heldere taakverdeling is tussen onderwijs en jeugdhulp en dat de afspraken over de samenwerking zijn vastgelegd.

Figuur B.7.29 Stellingen sturing op samenwerking (samenwerkingsverbanden en gemeenten)

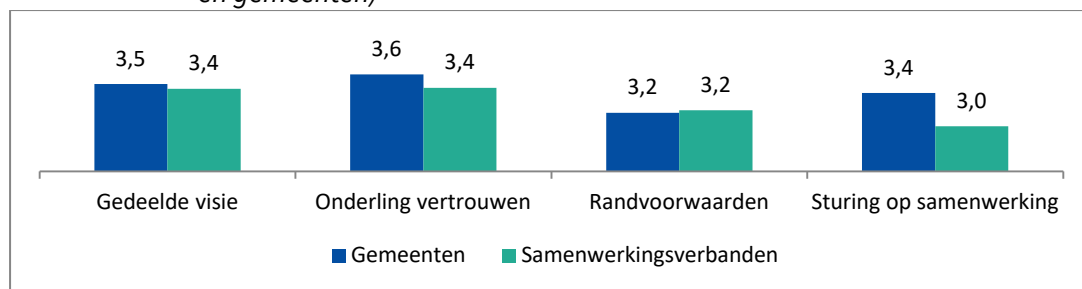

Op basis van de stellingen hebben we voor elke factor een gemiddelde schaalscore gemaakt die loopt van 1 (laagste score) tot en met 5 (hoogste score).⁶⁶ Hoe hoger de score, hoe meer de factor volgens de samenwerkingsverbanden en gemeenten bijdraagt aan het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp.

Samenwerkingsverbanden en gemeenten scoren nagenoeg gelijk op de verschillende factoren (zie figuur B.7.30). Alleen op de factor sturing zie we een klein verschil. Gemeenten waarderen de invloed van deze factor op het versterken van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp iets hoger dan de samenwerkingsverbanden.

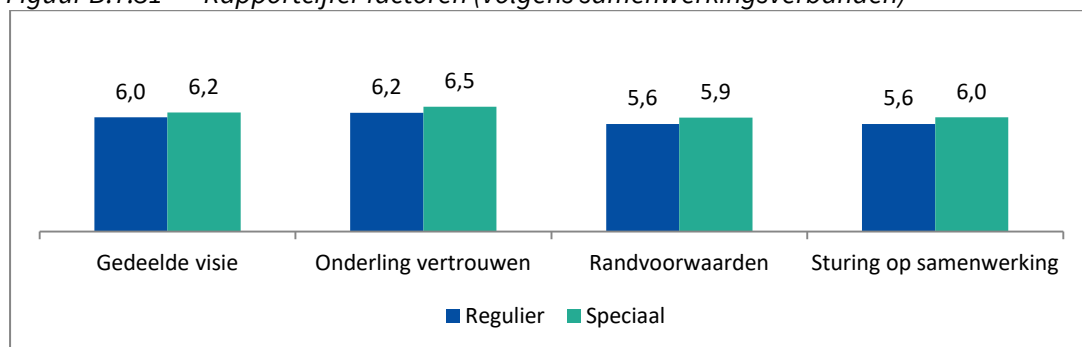
⁶⁶ De schaalscore is berekend door per samenwerkingsverband/gemeente de scores op alle stellingen binnen een schaal op te tellen en te delen door het aantal stellingen binnen de schaal. De score per stelling correspondeert met het nummer voorafgaand aan de antwoord categorie: helemaal niet zo staat voor 1 punt, overwegend niet zo voor 2 punten, et cetera. Dit resulteert in een schaalscore per factor per samenwerkingsverband/gemeente

Figuur B.7.30 Schaalscores van de schalen gedeelde visie, onderling vertrouwen, randvoorwaarden en sturing op samenwerking (samenwerkingsverbanden en gemeenten)

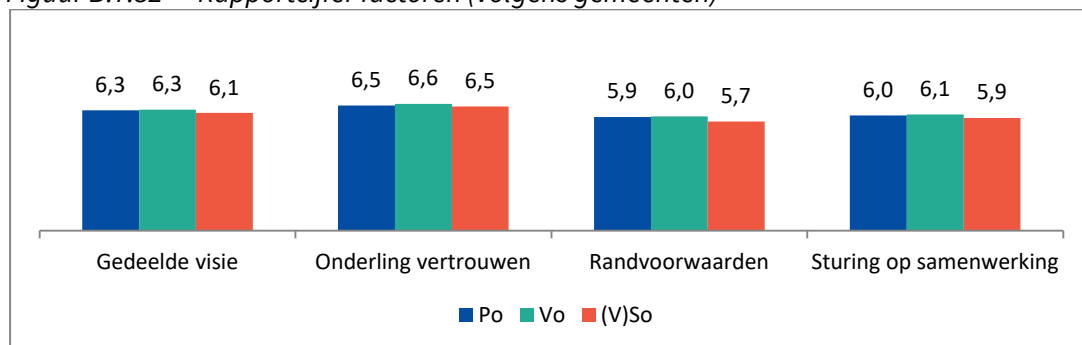

Aan de samenwerkingsverbanden en gemeenten is verder nog gevraagd welk rapportcijfer zij geven aan de verschillende factoren. Alle factoren worden door zowel de samenwerkingsverbanden als de gemeenten beoordeeld met een magere zes (zie figuren B.7.31 en B.7.32). Er zijn nagenoeg geen verschillen tussen regulier en speciaal onderwijs en primair en voortgezet onderwijs.

Figuur B.7.31 Rapportcijfer factoren (volgens samenwerkingsverbanden)

Figuur B.7.32 Rapportcijfer factoren (volgens gemeenten)

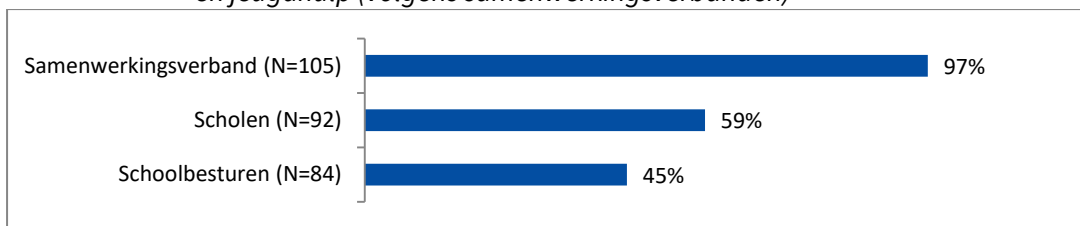

B 7.4 Borging in beleid en bestuur

In deze paragraaf gaan we in op beleidsmatige en bestuurlijke borging van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. We besteden aandacht aan de planvorming & afspraken, de financiën en de monitoring & evaluatie.

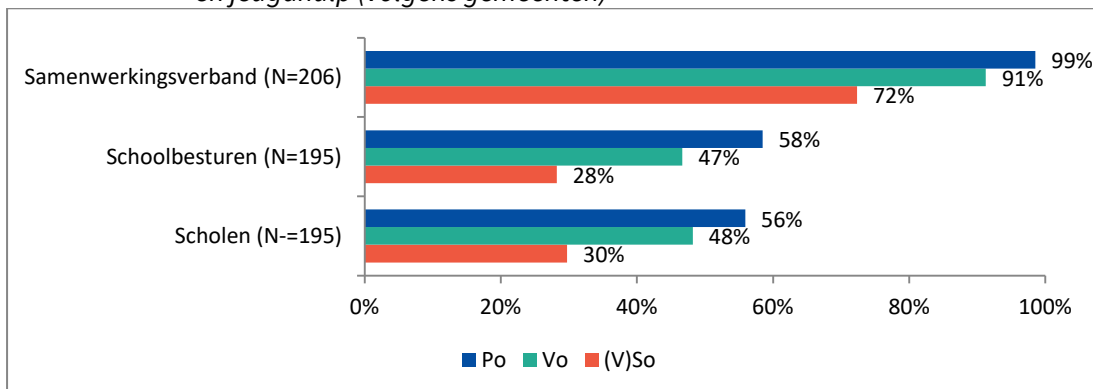
Bijna alle samenwerkingsverbanden geven aan dat er in hun regio op het niveau van het samenwerkingsverband afspraken worden gemaakt over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (zie figuur B.7.33). Ruim de helft van de samenwerkingsverbanden geeft aan dat er ook afspraken met scholen worden gemaakt en iets minder dan de helft geeft aan dat er afspraken met de schoolbesturen worden gemaakt.

Figuur B.7.33 Niveau waarop afspraken worden gemaakt over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens samenwerkingsverbanden)

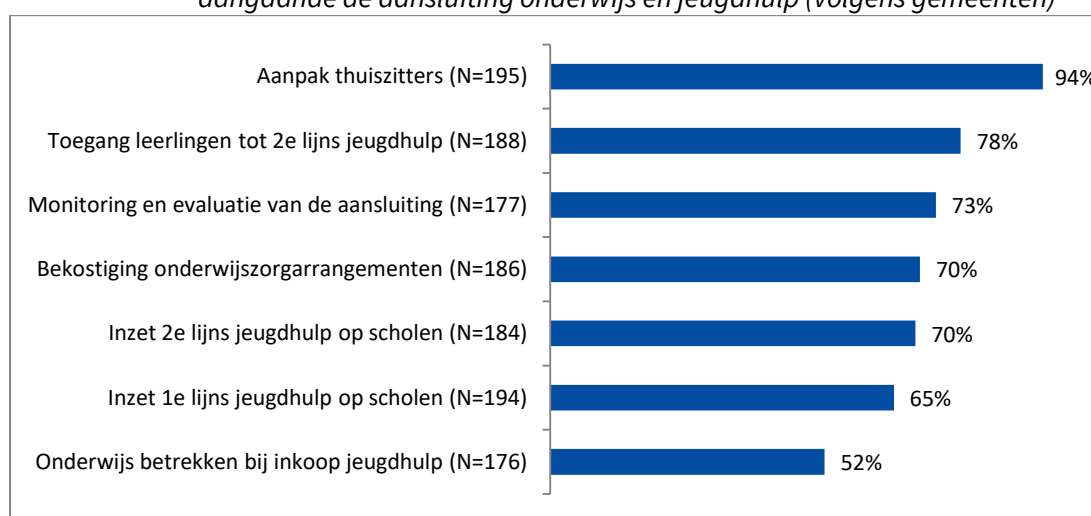
Net als bij de samenwerkingsverbanden geven ook bijna alle gemeenten aan dat er afspraken op het niveau van het samenwerkingsverband worden gemaakt over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (zie figuur B.7.34). Daarnaast geeft ongeveer de helft aan dat er afspraken worden gemaakt met de schoolbesturen en de scholen. Dit geldt op hoofdlijnen voor zowel het po, het vo als het (v)so. Het percentage po is steeds het hoogste, gevolgd door het percentage vo en tot slot het percentage (v)so. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat niet in alle gemeenten vo of (v)so aangeboden wordt. Kijkend naast het (v)so zien we verder een significant verschil tussen de G4/G40 en de overige gemeenten. De G4 en de G40 maken vaker afspraken met het samenwerkingsverband over het (v)so dan de overige gemeenten.

Figuur B.7.34 Niveau waarop afspraken worden gemaakt over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens gemeenten)

Over de aansluiting onderwijs en jeugdhulp maken gemeenten niet alleen met het onderwijs afspraken, maar ook met andere gemeenten. Dit doen bijna alle gemeenten over de aanpak thuiszitters (zie figuur B.7.35). Er is een significant verschil tussen de G40/overige gemeenten en de G4. De G4 maakt namelijk minder vaak afspraken over de aanpak thuiszitters dan de G40 en de overige gemeenten. Ongeveer drie kwart van de gemeenten maakt verder afspraken met andere gemeenten over de toegang van leerlingen tot de 2^e lijns jeugdhulp en de monitoring en evaluatie van de aansluiting. Over de bekostiging van oza's en de inzet van de 2^e en 1^e lijns jeugdhulp op scholen maakt ongeveer twee derde afspraken. Gemeenten maken minder vaak onderling afspraken over de manier waarop onderwijs betrokken kan worden bij de inkoop van de jeugdhulp. Dit wordt door de helft van de gemeenten gedaan.

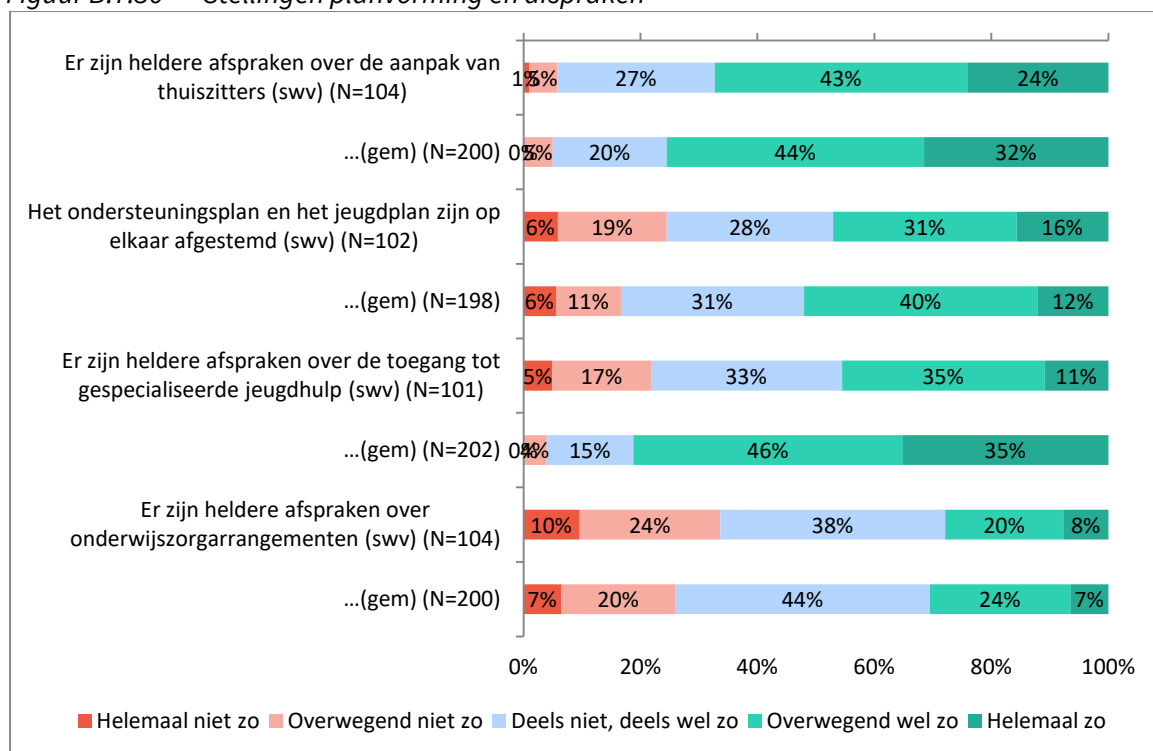
Figuur B.7.35 Zaken waarover gemeenten afspraken maken met andere gemeenten aangaande de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (volgens gemeenten)

Planvorming en afspraken

Twee derde van de samenwerkingsverbanden en drie kwart van de gemeenten is van mening dat er heldere afspraken zijn over de aanpak van thuiszitters (zie figuur B.7.36). Gemeenten zijn hier positiever over dan de samenwerkingsverbanden. De helft van zowel de samenwerkingsverbanden als de gemeenten geeft aan dat het ondersteuningsplan en het jeugdplan op elkaar zijn afgestemd. Gemeenten geven vaker aan dat er heldere afspraken zijn over de toegang tot de gespecialiseerde jeugdhulp dan samenwerkingsverbanden. Over de afspraken over de oza's zijn beide het redelijk eens. Deze zijn volgens minder dan een derde van hen helder geformuleerd.

Figuur B.7.36 Stellingen planvorming en afspraken

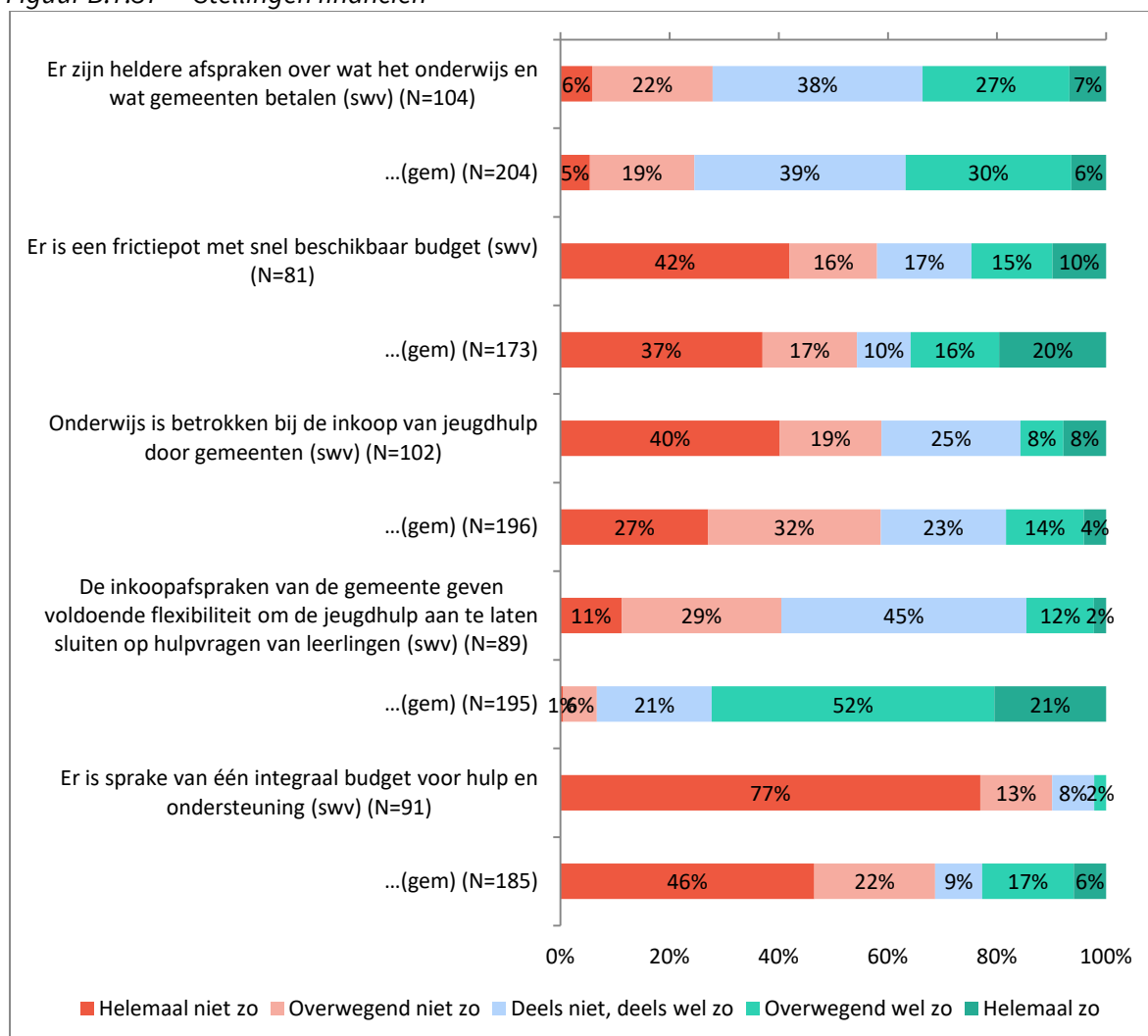
Aan de gemeenten is vervolgens gevraagd of zij verschillen ervaren tussen het po en het vo. Ongeveer 40% geeft aan verschillen te ervaren. Hieronder geven we de belangrijkste weer:

- Het po is lokaal georganiseerd, het vo en vso regionaal;
- De samenwerkingsverbanden po en vo hebben een verschillende werkwijze;
- De samenwerking met het po is intensiever/beter.

Financiën

Een derde van de respondenten geeft aan dat er heldere afspraken zijn over wat het onderwijs en wat de gemeenten betalen (zie figuur B.7.37). Kijkend naar de samenwerkingsverbanden zien we dat de vo-samenwerkingsverbanden vaker aangeven dat de afspraken helder zijn dan de po-samenwerkingsverbanden. Ook geven zij vaker dan de po-samenwerkingsverbanden aan dat de afspraken niet helder zijn. De po-samenwerkingsverbanden geven vaker dan de vo-samenwerkingsverbanden aan dat de afspraken deels wel en deels niet helder zijn. Deze verschillen zijn significant. Het onderwijs is volgens een vijfde van zowel de samenwerkingsverbanden als de gemeenten betrokken bij de inkoop van de jeugdhulp door gemeenten. Het grootste verschil tussen de samenwerkingsverbanden en de gemeenten zien we bij de inkoopafspraken die de gemeente maakt. Deze geven volgens slechts een tiende van de samenwerkingsverbanden voldoende flexibiliteit om de jeugdhulp aan te laten sluiten op de hulpvragen van de leerlingen, tegenover drie kwart van de gemeenten.

Figuur B.7.37 Stellingen financiën

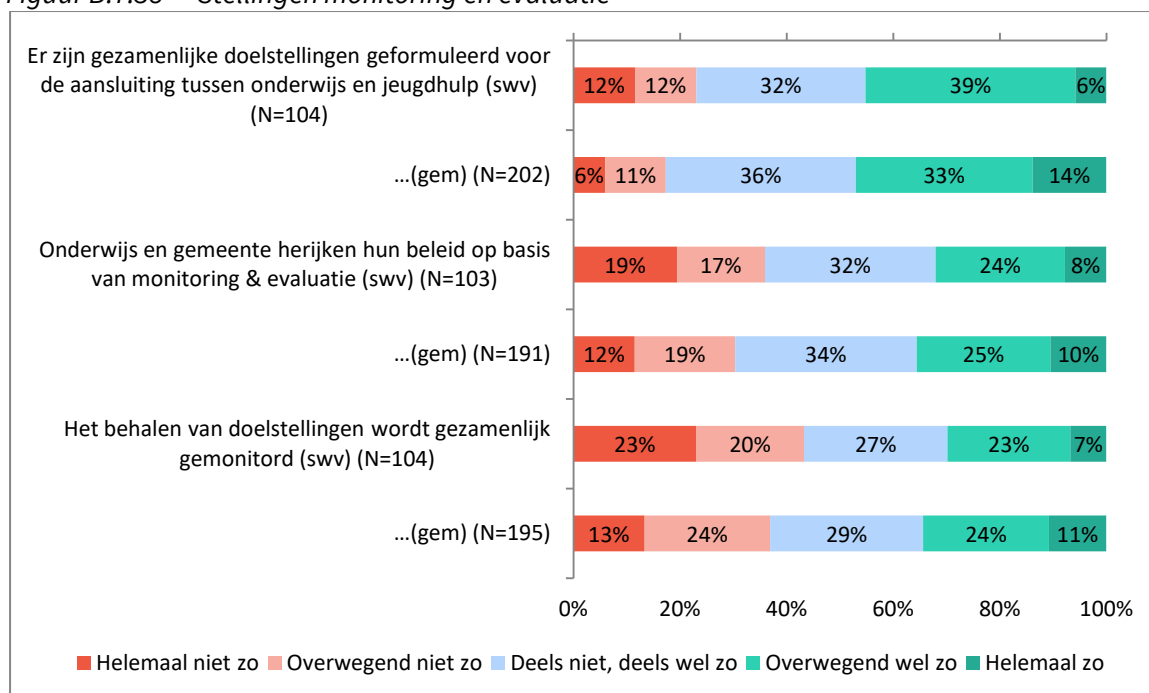
Aan de gemeenten is vervolgens gevraagd of zij verschillen ervaren tussen het po en het vo. De meeste gemeenten (87%) geven aan geen verschillen te ervaren. Hieronder de belangrijkste opgesomd:

- Het po ontvangt meer geld van de gemeente dan het vo (bijvoorbeeld omdat in het po smw wordt gefinancierd);
- Verschillen tussen samenwerkingsverbanden po en vo.

Monitoring en evaluatie

Op het gebied van monitoring en evaluatie is volgens de samenwerkingsverbanden en de gemeenten ook nog enige verbetering mogelijk. Zo geeft iets minder dan de helft van hen aan dat er gezamenlijke doelstellingen geformuleerd zijn voor de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp (zie figuur B.7.38). Verder geeft een derde aan dat onderwijs en gemeente hun beleid herijken op basis van monitoring en evaluatie en dat het behalen van doelstellingen gezamenlijk wordt gemonitord.

Figuur B.7.38 Stellingen monitoring en evaluatie

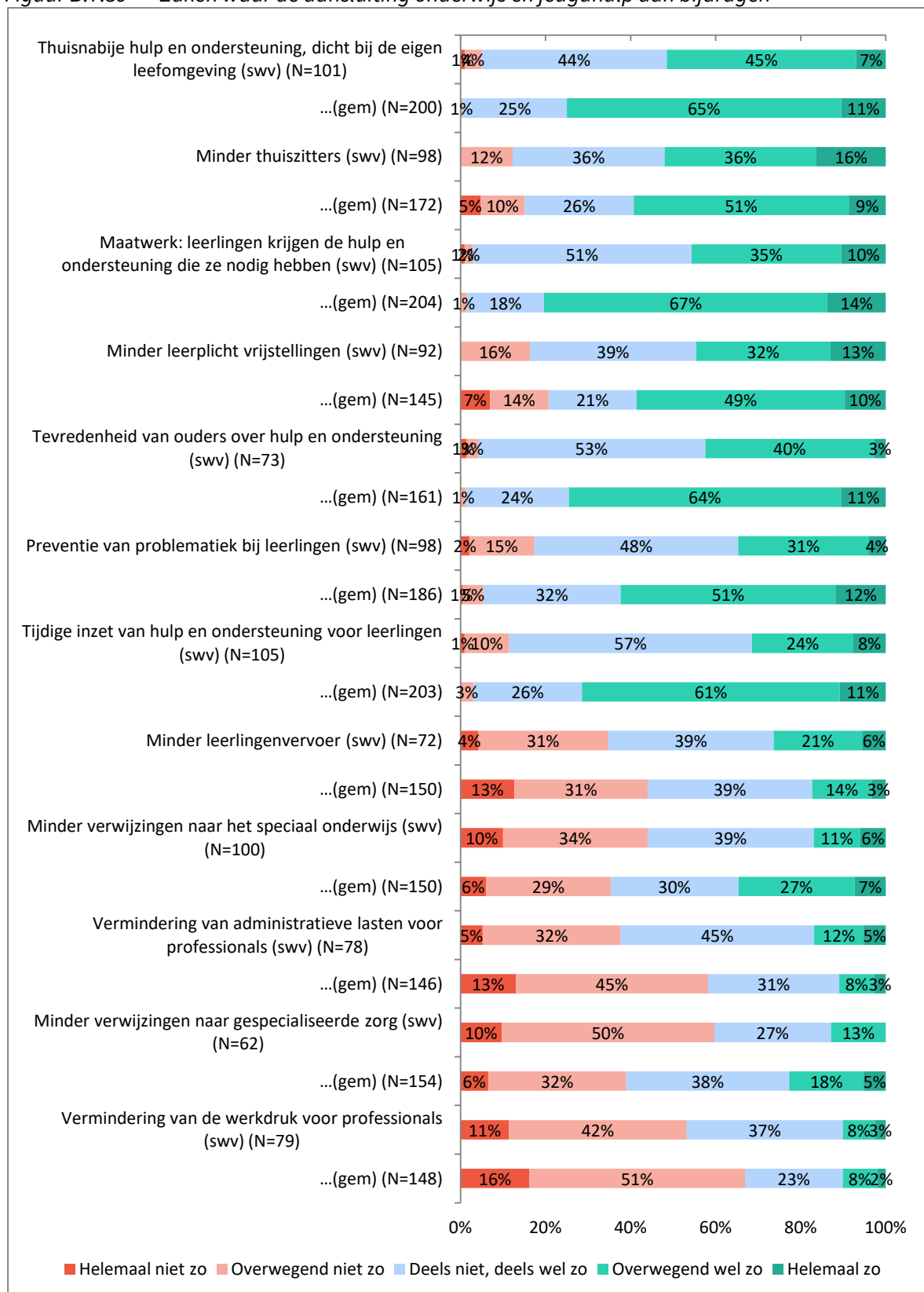
Aan de gemeenten is vervolgens gevraagd of zij verschillen ervaren tussen het po en het vo. De meeste gemeenten (89%) geven aan geen verschillen te ervaren. Het belangrijkste verschil is dat de mate waarin monitoring zichtbaar is voor de gemeenten. Dat heeft vooral te maken met verschillen tussen onderwijs met een lokaal voedingsgebied (po) en onderwijs met een regionaal voedingsgebied (vo en (v)so).

B 7.5 Opbrengst: de meerwaarde van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp

De aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp kan verschillende zaken opleveren. In deze paragraaf geven we weer waar de aansluiting aan bijdraagt.

Volgens zowel de meeste samenwerkingsverbanden als de meeste gemeenten zorgt de aansluiting onderwijs en jeugdhulp met name voor thuis nabije hulp en ondersteuning dicht bij de eigen leefomgeving, minder thuiszitters, maatwerk in de zin dat leerlingen hulp en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, minder leerplicht vrijstellingen, tevredenheid van ouders over hulp en ondersteuning, preventie van problematiek bij leerlingen en tijdige inzet van hulp en ondersteuning voor leerlingen (zie figuur B.7.39). De aansluiting levert in de ogen van de samenwerkingsverbanden en gemeenten minder vaak een vermindering van het leerlingvervoer, de verwijzingen naar het speciaal onderwijs, de administratieve lasten voor professionals, de gespecialiseerde zorg en de werkdruk voor professionals op.

Figuur B.7.39 Zaken waar de aansluiting onderwijs en jeugdhulp aan bijdragen

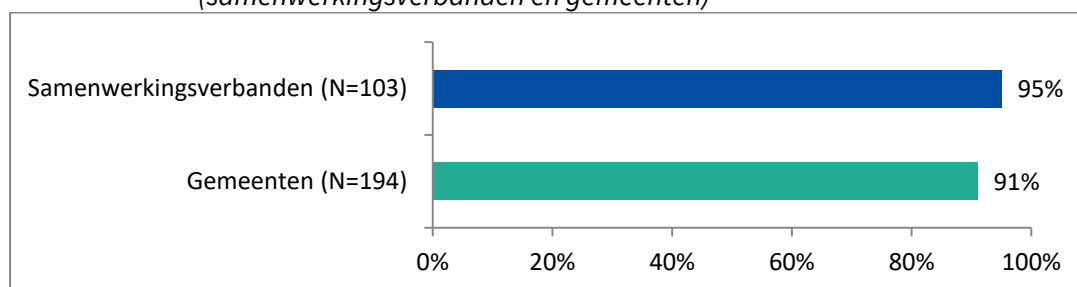
Drie kwart van de samenwerkingsverbanden (74%) en 55% van de gemeenten heeft naast bovenstaande opbrengsten nog andere opbrengsten genoemd. Door de samenwerkingsverbanden wordt aangegeven dat de samenwerking beter verloopt, dat de contacten goed zijn en men elkaar weet te vinden. Ook de meeste gemeenten geven dit aan. Daarnaast geven zij aan dat er meer (inzet op) preventie en vroeg signalering is, dat er korte(re) lijne tussen onderwijs, gemeente en jeugdhulp zij, dat er meer integraal gewerkt wordt en dat er een toename is van kennis van professionals die ook meer wordt gedeeld. Dat geeft meer mogelijkheden voor innovatie, zoals verschillende gemeenten onderstrepen.

B 7.6 Knelpunten

In deze paragraaf laten we zien welke knelpunten de samenwerkingsverbanden en gemeenten ervaren in de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp.

Bijna alle samenwerkingsverbanden en gemeenten ervaren knelpunten in de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (zie figuur B.7.40).

Figuur B.7.40 Ervaren knelpunten in de aansluiting onderwijs en jeugdhulp (samenwerkingsverbanden en gemeenten)

De samenwerkingsverbanden en gemeenten die knelpunten ervaren hebben vervolgens aangegeven welke knelpunten zij ervaren. Door de samenwerkingsverbanden worden de volgende knelpunten het meest genoemd:

- Geen duidelijke kaders/rolverdeling/afstemming/afspraken;
- Wachttijden of wachtlijsten bij jeugdhulp;
- Gescheiden financiering/geen integraal budget/wie betaalt wat;
- De budgetten zijn te krap.

De onduidelijkheid over kaders/rolverdeling/afstemming/afspraken, de wachttijden en wachtlijsten bij de jeugdhulp en de krappe budgetten worden vaker door de samenwerkingsverbanden vo genoemd dan de samenwerkingsverbanden po. De samenwerkingsverbanden po ervaren juist vaker dat er sprake is van gescheiden financiering/geen integraal budget waardoor discussies ontstaan over wie wat betaalt.

Door de gemeenten worden grotendeels dezelfde knelpunten genoemd. Hieronder een opsomming van de meest genoemde:

- Financiën/gescheiden geldstromen/discussies over wie wat betaalt;
- Geen duidelijke kaders/rolverdeling/afstemming/afspraken;
- De scheidlijn tussen (passend) onderwijs en jeugdhulp is onduidelijk;
- Aansluiting met partijen buiten de gemeente;
- De budgetten zijn krap;
- Onderwijs en jeugdhulp zijn gescheiden werelden/eilandcultuur;
- Er is te weinig tijd/de werkdruk is te hoog;
- Wachttijden of wachtlijsten bij jeugdhulp.

B 7.7 Vervolgstappen

In deze paragraaf geven we weer welke vervolgstappen de samenwerkingsverbanden en de gemeenten zien om de aansluiting onderwijs en jeugdhulp te versterken.

Bijna alle samenwerkingsverbanden en gemeenten hebben in de vragenlijst aangegeven welke acties zij op dit moment inzetten om de aansluiting onderwijs en jeugdhulp te versterken. De belangrijkste actie volgens zowel de samenwerkingsverbanden als de gemeenten is dat er overleg gevoerd wordt tussen het onderwijs en de gemeente/jeugdhulp. Een deel van de gemeenten geeft daarnaast aan dat er een gezamenlijke werk- of ontwikkelagenda is, dat er gemonitord wordt en dat er inzet van jeugdhulp in scholen is.

Naast de acties die op dit moment ingezet worden om de aansluiting onderwijs en jeugdhulp te versterken, zien bijna alle samenwerkingsverbanden en gemeenten ook nog kansen om de aansluiting nog verder te versterken. De belangrijkste kansen zien zowel de samenwerkingsverbanden als de gemeenten in het actief blijven werken aan samenwerking/vertrouwen opbouwen en in het inzetten van jeugdhulp op school. Gemeenten geven daarnaast aan dat ze kansen zien door door te gaan op de ingeslagen weg en door budgetten te ontschotten/samen te voegen.

B 7.8 Goede voorbeelden

In totaal hebben we 200 pilots of goede voorbeelden van de samenwerkingsverbanden en gemeenten gekregen. De samenwerkingsverbanden hebben er 85 genoemd, de gemeenten 119.

Oberon
onderzoek | advies

KBA Nijmegen

KOHNSTAMM
INSTITUUT